

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI C. K. GIMNAZYUM

W BOCHNI

13857

ZA ROK SZKOLNY

1891.

TREŚĆ:

1. Z przeszłości Olkusza. Aktów dyplomatycznych 43 wydał Wawrzyniec Waśkowski.
2. Wiadomości szkolne, skreślone przez Dyrektora. (Schulnachrichten v. Director.)

BOCHNIA:

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.

Z drukarni W. Pizsa.

1891.

RV. ient.
Spr. 6

Z przeszłości Olkusza.

[Aktów dyplomatycznych 43.]

Olkusz, miasto powiatowe gubernii kieleckiej, dziś zaledwie około 3.000 mieszkańców liczące, należy do tych starych miast polskich, których świetna przeszłość¹⁾ nastrocza dla badacza dziejów ojczystych, szczególnie w kierunku rozwoju stanu mieszczańskiego i jego instytucji, bardzo rozległe pole do pracy.

Do niej też jeszcze od św. i nieodżałowanej pamięci Dra. Józefa Szujskiego zachęceniu, badaliśmy w chwilach wolniejszych od obowiązków swojego stanu, prawie wszystkie dotąd drukowane, a przeszłość Olkusza rozjaśnić mogące źródła.

Nie poprzestając na tém, udaliśmy się w swoim czasie na samo miejsce, gdzie korzystając z uprzejmego zezwolenia prezydenta miasta, zwiedziliśmy dawniejsze jego zabytki i znaleźliśmy w archiwum magistratu, w małej, żelaznej skrzynce, wśród siana i kawałków zetlałego płótna dokumentów 43, z których dotąd tylko jeden (36.) był drukowany.

Bogate archiwum Olkusza, z którego przedtém tylko H. Łabęcki w swém: „Górnictwie w Polsce“ głównie korzystał, i w niem największą część dokumentów, odnoszących się do historii górnictwa polskiego, umieścił, przeniesiono do pobliskiej Dąbrowy. Pozostałe zaś w Olkuszu przywileje musiały być Łabęckiemu albo nieznanne, albo do podjętej przezeń pracy nad górnictwem polskiem zbyteczne.

¹⁾ W 15. w. miał około 30.000 mieszkańców.

Odnoszą się one prawie wszystkie do historii wewnętrznej Olkusza i pochodzą z różnych okresów czasu: najdawniejszy z r. 1342., ostatni z r. 1765. Pisane są w trzech językach: 1.—31., 34., 36., 41., 42. i 43. (na stronie 16.) po łacinie, 32., 33., 35. i 37.—39. po polsku, a 40. po niemiecku.

Przy kopiowaniu dokumentów trzymaliśmy się zasady Wydawnictwa „Pomników dziejowych“ komisji historycznej Akademii umiejętności w Krakowie, i dlatego zachowaliśmy wiernie ich pisownię, a ustępy i wyrazy pojedyncze, albo ich części, których w dokumentach brakuje z powodu ich uszkodzenia przez zbutwienie lub przetarcie, przytaczamy ujęte w „[]“ na podstawie uzasadnionego domysłu. Kropki „.....“ wypełniają miejsca brakujących słów, których nie można się domyślić.

Krótką treść każdego dokumentu podajemy na jego czele w języku, w którym był wystawiony; opis zaś dyplomów i rozmaite na nich zapiski umieszczamy w uwagach.

Daty średniowieczne rozwiąaliśmy według Grotefenda „Kalendarza historycznego.“

Wykazy królów polskich, dostojników duchownych i świeckich i innych osób, oraz miejscowości w aktach wspominanych podamy osobno.

Wreszcie niech nam będzie wolno złożyć publiczne podziękowanie wszystkim, którzy nam tak do ogłoszenia niniejszych aktów, jak i w wyszukaniu innych źródeł do zamierzonego wydania osobnej monografii Olkusza życzyliwie swój pomocy udzielili.

W Bochni, w czerwcu 1891.

Wawrzyniec Waśkowski,

wydawca.

I. 1342. die 21. mensis maii, Cracoviae.

Casimirus, rex Poloniae, concordiam inter Nicolaum Alberti, Iesconom, Mathiam, Sybkam et Boxam ex una et Vincentium filiosque: Albertum et Laurentium parte ex altera, super hereditate villae *Grabowice*, factam, confirmat.')

[I]N Nomine domini amen. Tunc calumpnie uia precluditur et omnis ambiguitas tolli solet, cum id, quod agitur, Regum assensu, Vi scripti futurorum noticie commendatur. Proinde nouerint Vniuersi tam presentes, quam futuri, presencium noticiam habituri. Quod coram nobis, Kazimiro dei gracia Rege Poloniae, et nostris Baronibus, Constituti, nostri fideles, discretus vir Nicolaus Alberti, Plebanus de *Karlowicz*, Vratislaviensis dioecesis ex una parte, et Vincencius Laurencij, una cum Alberto et Laurencio filijs suis de *Grabowich*, parte ex altera, super questionibus, litibus et controuersijs, que inter iam dictos Vincencium et filios suos, ac Nicolaum de *Otronow*. olim fratrem ipsius Vincencij amicabilem, nec non Boxam et dominam Sybkam coniugem ipsius, sororem germanam predicti Nicolai Alberti, pro parte hereditatis ibidem in *Grabowich* site, que *Sandissowske* wlgariter nuncupatur, uentilabantur, quam hereditatis partem, Boxa et domina Sybka coniux sua predicta retroactis temporibus ex successione paterna ipsius Sybce, hereditarie, pacifice et quiete, tam suo quam predicti Nicolai et fratrum eius nomine tenuerunt, coram Iescone dicto Mandrostka Iudice nostro Cracouiensi generali, in absentia Nicolai Alberti supradicti, et prefati Nicolaus de *Otronow* partem hereditatis predictae in *Grabowich*, iudicialiter obtinuit, et in possessionem fuit missus, ac Vincencio supradicto, in certa summa pecunie quantitate pro wlnneribus in ipsum per Albertum filium Boxe et Sybce predictorum per Iudicem predictum Boxa et sua coniux extiterunt condempnati, prefatus vero Nicolaus Alberti ueniens de partibus alienis et remotis, in quibus fuerat tunc constitutus dominam Sybkam sororem suam predictam coram domino Hermanno procuratore nostro generali euocari ad iudicium procurauit et domina Sybka predicta in termino sibi ad hoc certo prefixo, coram predicto domino Hermanno et

aliis in iudicio eodem circumsedentibus comparens recognouit ex certa sententia, quod irrequisito Nicolao Alberti fratre suo predicto partem hereditatis in *Grabowich* predictam perdidit et amisit, prefatus uero Hermanus de mandato nostro pro eo ipsam dominam Sybkam in pena iudiciali condemnans, Nicolaum Alberti prelibatum ad huiusmodi partem hereditatis in *Grabowich*, cum omnibus iuribus pertinencijs et metis suis iudicialiter reintegrauit, et in possessionem ipsius hereditatis reposuit, secundum Jus et consuetudinem terre nostre Cracouiensis, quam possessionem pacificam et quietam Nicolaus idem noscitur obtinere. Denum predictus Vincencius Laurencij, de nouo Nicolaum Alberti predictum ad iudicium euocauit, et termino huiusmodi pendente, supradictus Nicolaus Alberti pro se et domina Sybka sorore, Iescone Mathia fratribus germanis suis, ac Boxa sororio suo predicto, pro bono pacis et amicabile concordie perpetue habende et tenende cum prefatis Vincencio, Alberto et Laurencio filijs suis, inierunt, fecerunt, et ordinauerunt inuiolabilem concordiam et perpetuam mediantibus Strenuis et discretis Militibus nostris inferius annotatis in hunc modum, quod prefatus Vincencius Albertus et Laurencius filij sui, uua cum omnibus et singulis eorum consanguineis et amicis utriusque sexus, tam masculini quam feminini, cuiuscumque condicionis, status vel preeminencie existant, omni iuri, accioni et inuasioni, quocumque nomine censeantur, et parte hereditatis in *Grabowich* predictae, si quid ipsis uel eorum alicui ex quacumque forma modo, uel iure competeret, uel competere in futurum posset, contra predictos Nicolaum Alberti, dominam Sybkam, Iesconem Mathiam et Boxam coniunctim uel diuisim occasione premissorum non illecti nec decepti, sed uoluntarie, sponte et ex certa sciencia renunciarunt, perpetue et simpliciter, ac expresse cesserunt coram nobis promittentes, pro omnibus eorum consanguineis et amicis, ijdem Vincencius, Albertus et Laurencius filij sui. quod predictos Nicolaum, Iesconem, Mathiam, dominam Sybkam et Boxam, occasione partis hereditatis predictae in *Grabowich* quoquo iure, accione et inuasionem, per se uel eorum consanguineos et amicos non molestabunt neque perturbabunt. Insuper bona fide promiserunt quod si Nastka, olim relicta Nicolai de *Otronow*, filia Martini de *Marsowics*, predictos Nicolaum Alberti, Iesconem, Mathiam, dominam Sybkam et Boxam impeteret aut ad iudicium euocaret uel inuaderet, racione partis hereditatis predictae, prefati Vincencius, Albertus et Laurencius filij sui, debebunt et tenebuntur eorum sumptibus et expensis, predictis Nicolao, demine Sybce, Iasconi, Mathie, et Boxe in iudicio fideliter et constanter astare, et ipsas causas defensare. Et si quod absit, euinceretur iudicialiter per predictam

Relictam pars hereditatis sepedicte, prefati, Vincencij et filiorum suorum predictorum erit dampnum, et non Nic[olai neque] domine Sybce Iasconis Mathie neque Boxe, et eisdem, eadem dampna, sine omni dilacione seu iudicio predicti Vincencius et filij sui tenebuntur resarcire integraliter et complere. Pro quibus omnibus et sing[ulis causis] scilicet parte hereditatis pluries nominate, renunciacione, cessione, ac wlneracione, ut superius expromitur, prefatus Nicolaus Alberti, de sua propria pecunia dedit, tradidit et soluit. CIII marcas grossorum Pr[agensium i]n pecunia numerata predictis Vincencio [et] filijs suis. Nobis itaque supplicantes humiliter quatenus nos renunciacionem, cessionem, ordinacionem et concordiam, ut premittitur superius, ratas, firmas et gratas habere, dignaremur. Nos igitur eorum supplicacionibus graciose acclinati, renunciacionem, cessionem, ordinacionem, ac concordiam, prout superius enarantur, ratas firmas et gratas habentes, easque uolentes perpetuo duraturas, ipsas presentis scripti patrocinio confirmamus et roboramus. In quorum omnium testimonium et euidentiam clariorem, presentes scribi, et nostri Sigilli munimine mandauimus roborari. Actum Cracouie feria tertia festi Pentecostes, Anno domini M. CCCXI secundo. Presentibus hijs Nobilibus nostris domino Floriano Cancellario Lancicensi Dirskone Mandrostka Vexillifero Stascone Subagazone Cracouiensibus, Dirseone dicto Karwarcian, herede de Janowicz, Stanislao Scriptore, terre nostre Cracouiensis. Clemente de Branicz, Camerario Consortis nostre. Datum per manus Segnei Prepositi sancti Michaelis et Vicecancellarij Curie Nostre.

¹⁾ Oryginal pergaminowy dług. 50, szer. 29 cm. w kilku miejscach uszkodzony, zresztą wyraźny i czytelny. U spodu znajduje się sznurek kręcony z jedwabiu pąsowego i zielonego, na którym, pierwotnie wisiała pieczęć. Na odwrotnej stronie w środku znajduje się napis z w. 18: „Amicabilis Compositio“, a pod nim wcześniejszy nieco inny napis: „1300 (błądnie, zamiast 1342.) Fra 3tia Fi. Pente.“

II. 1565. die 18. mensis Iunii, Cracouiae.

Petrus Penach, advocatus provincialis iuris Teutonici castri Cracouiensis, commutationem et venditionem partis advocatiae in Olkusz, per Magdalenam, filiam Friczonis, Joanni Bork dapifero Sandomiriensi pro una domo lapidea in platea s. Annae Cracouiae, factas, auctoritate Casimiri regis Poloniae in iudicio bannito transactas esse testificatur.¹⁾

Nos Petrus Penach Ciuis Cracouiensis, ut Iudex seu Aduocatus Prouincialis Juris Theutonici Castri Cracouiensis, per Ma-

gnificum Principem dominum Kazimirum dei gracia Regem Poloniae Illustrem ad id, una cum . . . Scabinis infrascriptis specialiter deputatus, Ad omnium et singulorum deducimus noticiam per presentes. Quod coram nobis in Iudicio Bannito, Virtuosa domina, Magdalena olym Friczonis lorificis Ciuis Cracouiensis filia, constituta, Marito suo Nicolao Sirlaci ibidem sibi racionabiliter pro tutore recepto, non compulsa, non coacta, non illecta nec aliquo perplexa dolo, sed wltu sereno et spontanea uoluntate atque matura suorum deliberacione amicorum et presertim Iesconis dicti Crese fratris et Philippi Aduocati Ilcussiensis, et puerorum ipsius consensu amicali accedente, totam suam in *Icus* Aduocacie partem, uidelicet unum quartale minus Sedecimali cum uniuersis et singulis utilitatibus, usufructibus ac redditibus, quartale spectantibus, ad id ipsum necnon cum addicione decem paratarum marcarum, famoso viro domino Joanni Bork dapifero Sandomiriensi, Ciuique Cracouiensi, pro una domo lapidea, in plathea s. Anne in *Cracouia* situata titulo utroque tam commutacionis, quam uendicionis, libere resignauit per ipsam et legitimos eius successores. dictum quartale minus Sedecimali, cum X. marcis predictis, uti fruendum iure quoque hereditario perpetue et pacifice possidendum, necnon in usus quosuis uoluntrios conuertendum, Promiserunt insuper Jesscho, et Philippus pretacti una cum resignatrice predicta, pro omni impeticione seu allocucione si qua successu temporis fieret resignatorum omnium premissorum, In cuius rei testimonium, Sigillum Iudiciale consuetum presentibus est appensum. Actum et datum Cracouie feria quarta post diem beatorum Viti et Modesti martirum. Anno domini Millesimo, Trecentesimo, Sexagesimo quinto. Presentibus Egidio de Przegyna, Nicolao de Zolocow Petro de Bybiecz, Wenczeslao de Istebnik, Arnoldo de Mechouia. Craycone de Trexe, Peschone de Crziwadambrowa, Scoltetis et Juratis ac aliis multis.

1) Dokument pergaminowy dług. 35, szer. 23 cm. dobrze zachowany, w żadnym miejscu nieuszkodzony, bez pieczęci, która pierwotnie wisiała na pasku pergaminowym. Na grzbiecie dokumentu znajduje się napis późniejszy: „1365. Parcze. Resignatio partis Aduocatie unum uidelicet quartale minus sedecimali, commutatum Johanni Bork pro domo lapidea. Fra. 4ta pt. diem SS. Viti et Modesti. N. 2.“

III. 1365. die 16. mensis Aprilis, Cracoviae.

Casimirus, rex Poloniae, venditionem sextae partis hereditatis in villa *Parcze* per Iacussium, filium Swanthoslai, Iasconi advocato Ilussiensi pro quinquaginta marcis grossorum pragensium factam, confirmat.¹⁾

[I]N nomine domini Amen. Nos Kazimirus dei gracia Rex Poloniae. Necnon Terrarum Cracouie, Sandomirie, Syradie, Lancicie, Cuyauie, Pomoranie. Russyeque dominus et heres. Tenore presencium notumfacimus. quibus expedit uniuersis tam presentibus, quam futuris. Quod ad nostram et Baronum nostrorum accedens presenciam Iacussius filius olym Swanthoslay heres de *Parczow* sanus mente et corpore existens, non compulsus nec coactus neque aliquo dolo circumuentus sed spontanea voluntate et bona deliberacione sui animi prehabita, totam partem sue hereditatis ibidem in *Parczow* prope *Ileus*, ipsum ex paterna successione contingentem, videlicet. Sextam partem ipsius hereditatis in *Parczow*, cum omni iure et dominio, necnon cum omnibus et singulis utilitatibus, fructibus et pertinencijs uniuersis. ad dictam partem hereditatis in omnibus suis et circumferencijs quomodolibet spectantibus, prout eandem sextam partem hereditatis ipse Iacussius suis temporibus solus tenuit et possedit, nichil iuris vel dominij exnunc in eadem pro se uel suis quibusuis propinguis penitus reseruando, Proinde uiro Iasconj filio Friczonis. Aduocato in *Ileus* et Ciui nostro Cracouiensi, pro Quinquaginta Marcis grossorum pragensium numeri polonicalis. XLVIIIto grossos pro qualibet Marca computando. libere uendidit et perpetue resignauit Eidem Iasconj et suis legitimis posteris supradictam sextam partem hereditatis in *Parczow* exintegro sibi resignatam perpetuis temporibus tenendam habendam et possidendam, necnon vendendam, donandam et commutandam, ac pro sua suorumque posterum uoluntate, quouis tytulo alienacionis libere conuertendam. Quamquidem vendicionem, empcionem et resignacionem, sic rite et racionabiliter factam, ratam habentes et gratam de benignitate nostra Regia, perpetuis temporibus valituram gratuite confirmamus. Harum quibus Sigillum nostrum est appensum testimonio literarum. Actum Cracouie feria quarta post diem Pasche. Sub Anno. domini. Millesimo. CCC. Sexagesimo quinto. Presentibus hijs Testibus, Alberto Palatino Cuyauie, Petro Castellano Woyniciensi. Dyuissio Capitaneo Lanciciensi. Cristino Vexillifero Sandomiriensi. Andrea Subiudice Cracouiensi. Et Wyrzbantha de

Malossow. ac pluribus alijs fidedignis. Datum per manus Joannis doctoris decretorum, decani et Cancellarij nostri Cracouiensis.

1) Oryginał pergaminowy dług. 43, szer. 30 cm. w trzeciej części w miejscu złożenia po lewej stronie zbutwiały i mocno uszkodzony. Na grzbiecie dokumentu znajdują się dwa napisy; pierwszy współczesny brzmi: „priuilegium sexte partis parce“, drugi późniejszym charakterem: „1365. Fra 4ta pt Diem Paschae. Priuilegium Sextae Partis Parce Venditae per Iacussium Suentoslai filium haeredem de Parce Iasconi filio Friczonis pro quinquaginta marcis grossorum Pragensium. Ac Confirmatio Serenissimi Casimiri Regis. N. 17.“ U dołu jest znak z 19. w: „N. 1/844.“

IV. 1367. die 31. mensis Martii, Cracouiae.

Casimirus, rex Poloniae, commutationem unius brascatorii in oppido *Olkusz* et unius stationis cum dimidia carniū in Civitate Cracouiensi pro parte advocatiae in *Olkusz* et hereditate in villa *Parce*, inter Anselmum de Bork, dapiferum Sandomiriensem, ex una, et Iesconem, dictum Crese, filium Friczonis Zarworeht, parte ex altera, initam, approbat. 1)

In nomine domini amen. Dignum est et Juri congruit ut commutationes hereditatum per magnificenciam regiam cum Subditis facte forma egregia scripturarum, et voce testium perhannantur. Igitur nos Kazimirus dei gracia Rex Poloniae necnon Terrarum Cracouie Sandomirie Syradie Lancicie Cujauie Pomeranie Russieque dominus et heres notificamus quibus expedit uniuersis. Quod ad nostram nostrorumque Baronum presenciam accedentes dominus Henselmus de Bork dapifer Sandomiriensis, parte ab una et Iesco dictus Crese quondam friczonis Zarworeht parte ab altera, Commutationem cum hereditatibus subscriptis voluntarie inuicem inierunt videlicet idem Iesco, recipiens ab ipso domino Henselmo dapifero unum Brascatorium in Ilcus Oppido, et unam Stationem cum dimidio Carniū in Ciuitate Cracouiensi, cum addicione viginti marcarum iam sibi solutarum, grossorum pro se et suis heredibus et successoribus legitimis tenendum habendum vendendum ac perpetuis temporibus possidendum eidem domino Henselmo in reconpensam suisque heredibus et successoribus legitimis totam suam partem Aduocacie ibidem in Ilcus et totam hereditatis ville dicte *Parce* Terre Cracouieusis predictae ad ipsum ex successione paterna et materna legitime deuolutas, cum omnibus et singulis suis Juribus. dominijs. fructibus. Censibus. prouentibus, obuencionibus Agris Pratis Siluis Rubetis. Mericis, Gays

Molendinis Piscinis Mellifeyis, Aquis Aquarumue decursibus ac alijs pertinencijs ad dictas partes Aduocacie et hereditatis pertinentibus. quibuscunque nominibus censeantur et prout ipse partes, Aduocacie et hereditatis, in suis limitibus et grenicijs sunt distincte dedit et coram nobis tenendas habendas vendendas commutandas in usus suos beneplacitos conuertendas ac perpetuis temporibus per ipsum dominum Henselnum ipsiusque heredes, et successores legitimos possidendas. memoratas partes tam Aduocacie quam hereditatis tam commutacionis quam vendicionis tytulo voluntarie resignauit. Quasquidem commutacionem, dacionem, et resignacionem, ratas gratas atque firmas habentes, approbamus, ratificamus et de benignitate nostra solita confirmamus. In cuius rei testimonium, Sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum Cracouie. Sabbato ante dominicam, qua in dei ecclesia Judica me decantatur. Anno domini Millesimo CCC Sexagesimo Septimo Presentibus Iescone Castellano Cracouiensi, Petro Palatino Sandomiriensi, Dobeslao Wysliciensi, et Iescone Sandecensi, Castellanis. Bodzatha procuratore generali et Andrea Subiudice Cracouiensi, ac alijs pluribus nostris fidelibus fidedignis. Datum per manus domini Janussij doctoris decretorum, nostri Cracouiensis Cancellarij. Scriptum vero per Symonem Notarium nostre Aule regalis.

1) Oryginal pergaminowy, dług. 36, szer. 29 cm. czytelny i w dobrym stanie, ale bez pieczęci i sznurka, po którym tylko w pergaminie wyciśnięty ślad pozostał. Na drugiej stronie dyplomu czytamy: „1367. Sabatho ae. Dni. Julica“. a poniżej napis późniejszy: „Privilegium Casimiri Regis. In quo Henselanus de Bork Dapifer Sandom. et Iasco dictus Creze commutationem fecerunt. Iasco partem suam Aduocatie et totam hereditatem Villae Parcze dictae resignauit Henselmo.“ Obok po lewej stronie: „N. 36.“

V. 1367. die 30. mensis Iulii, Ilcussiae.

Casimirus, rex Poloniae, venditionem villae *Parcze* per Mieczkonem, Janussium, Boguchwalonem, Prysbkonem, Dobeslaum et Adam, fratres germanos, Annam et Stachnam, sorores eorum patruelles, necnon Petrum heredem eiusdem villae *Parcze*, Anselmo de Bork, dapifero Sandomiriensi, factam, - confirmat, - incolasque eiusdem villae ab omnibus praestationibus liberat, a iurisdictione suorum officialium eximit, iureque Teutonico uti concedit.¹⁾

In nomine domini amen. Ut rei geste ambiguitate qualibet propulsata apud presentes heatur et apud posteros certitudo,

Eapropter Nos Kazimirus dei gracia Rex Polonie, neonon Terrarum, Cracouie, Sandomirie, Syradie, Lanciue, Cuyatic, Pomcranie, Russieque dominus et heres, notumfacimus tam presentibus quam futuris Quod in nostra nostrorumque Baronum presencia, insolidum constituti, Miczeo, Janussius, Boguchwal, Prysbeo, Dobeslaus, Adam, fratres germani, Anna, et Stachna, sorores ipsorum patruales, nec non Petrus, heredes de Parcz uilla, terre Cracouiensis et prope *Ilcus*, sani mente et corpore, non coacti non decepti aut inprouide, sed uoluntarie et deliberacione secum et cum amicis suis prehabita deligenti, totam eorum partem hereditatis uille *Parcz* predictae quam ibidem ex successione legitima dinoscuntur obtinere, cum omnibus et singulis Iuribus. dominijs. fructibus, Censibus, obuencionibus, prouentibus et specialiter fraccione lapidum molarium uel cuiuscunque alterius generis fore dinoscuntur, agris, Pratis, Siluis, rubetis, Gays, Molendinis Piscinis, Mellificijs, aquis aquarumue decursibus, ac alijs pertinencijs ad dictam totam partem hereditatis pertinentibus, quibuscunque nominibus exprimentur, et prout eadem tota pars hereditatis in suis limitibus est distincta Discreto ac Prouido uiro domino Henselmo de Bork, dapifero Sandomiriensi suisque heredibus et successoribus legitimis supradicti. fratres cum Sororibus ipsorum pro nonaginta sed Petrus pro uiginti una marcis grossorum Pragensium, quadraginta octo pro marca qualibet computando, rite et racionabiliter uendiderunt, et coram nobis dictam partem totam hereditatis, tenendam, habendam, vendendam, commutandam, in usus suos beneplacitos conuertendam ac perpetuis temporibus per ipsum dominum Henselnum, suosque heredes et successores legitimos possidendam iure hereditario libere resignauit. Quasquidem uendicionem, et resignacionem, ratas, gratas atque firmas habentes, approbamus ratificamus et Virtute presencium confirmamus. Absoluentes et perpetue eximentes omnes et singulos: Kmethones et Incoles, (sic) pretacte tote partis hereditatis *Parcz* ab uniuersis prestationibus et Iudicijs omnium: Palatinorum: Castellanorum: Iudicum: Subiudicum, ac: Ministerialium eorundem Regni nostri ita quod coram ipsis sut ipsorum aliquo, pro causis tam magnis quam paruis, citati minime respondebunt, sed coram: Aduocato in *Ilcus* Opido pretacto, qui pro tempore fuerit. non aliter nisi Iure theutunico uidelicet Maydeburgensi modo aliorum: Opidanorum ibidem in *Ilcus* respondere ad obiecta perpetuis temporibus cuilibet sint astricti. In cuius rei testimonium Sigillum nostrum duximus appendendum. Actum in Ilcus Sexta feria ante diem beati Petri ad Vincula. Anno domini Millesimo. CCC. Sexagesimo Septimo. Presentibus Iescone Castellano, Andrea Palatino, Cracouiensibus, Petro Palatino, Wylczcone Castellano, Sandomiriensibus, Bodzatha Procuratore generali, et Andrea Sub-

iudice Cracouiensi ac alijs pluribus nostris fidelibus fidedignis. Datum per manus domini Janussij doctoris decretorum nostri Cracouiensis Cancellarij. Scriptum vero per Symonem Notarium Aule nostre Regalis.

1) Oryginał pergaminowy dług. 37, szer. 30 cm. w dobrym stanie i czytelny, ale bez pieczęci i sznurka, po którym tylko wyciśnięty w pergaminie ślad pozostał. Na odwrotniej stronie w środku u góry znajduje się zatarty napis współczesny, zawierający prawdopodobnie treść dokumentu. Poniżej charakterem z 17. w. umieszczony napis brzmi: „1367. Fra. 6 ae diem B. Petri ad Vincula. Parcze a legitimis heredibus emit d. Henselinus de Bork pro 90. Marcis sed d. Petrus pro 21.“

VI. 1368. die 18. mensis Aprilis, Cracoviae.

Casimirus, rex Poloniae, venditionem partis hereditatis in villa *Parcze* per Hancam, Preclai filiam, Anselmo Bork, dapifero Sandomiriensi, pro viginti marcis legaliter factam, confirmat.¹⁾

Nos Kazimirus dei gracia, Rex Polonie, Notumfacimus, tam presentibus quam futuris, quibus expedit uniuersis Quod ad nostram, Baronumque nostrorum, accedens presenciam, Hanca filia Preczslay, tunc heres de *Parczow*, uxor Johannis, non compulsa, non coacta, nec aliquo dolo, aut fraude seducta, sed de mera sua uoluntate. consilioque maturo prehabito, totam partem, seu porcionem, quam habuit. in predicta hereditate, ipsam ex successione paterna contingentem, in terra Cracouiensi prope *ylbus* sitam, famoso viro domino Handzlonj burg Dapifero Sandomiriensi. et sue legitime posteritati. pro viginti marcis uidelicet decem marcis in grossis. grossorum Pragensium, et. decem marcas in moneta in Regno communiter currente, numeri Polonicalis, quadraginta octo. grossor. marca pro qualibet computando, cum omnibus et singulis utilitatibus, scilicet. Agris. Pratis. Pascuis. Piscinis. Aquis. aquarum decursibus, Molendinis Siluis. Borris. Mericis. seu Quercetis Mellificijs. Rubetis. Censibus Redditibus. Prouentibus. obuencionibus, ac generaliter cum fructibus, qui nunc ibidem sunt, uel in futurum erunt, uniuersis, prout dicte partes hereditatis, in suis terminis et gadibus, circumferencialiter longe lateque, sunt distincte, et. limitate, nichil Iuris, et, dominij pro se aut suis propinguis quibuslibet, reseruando, libere vendidit, et rationabiliter perpetuis temporibus resignauit Per iandictum dominum Handlonem, et. suos successores tenendas habendas. possidendas. comutandas. donandas. vendendas et quomodolibet conuertendas. Quam

quidem empcionem, vendicionem resignacionemque ratam gratam habentes et. firman ipsam approbamus, roboramus, et ex certa sciencia nostra perpetuo confirmamus, Harum nostrarum testimonio literarum. Actum et datum Cracouie feria secunda in conductu Pasche Anno domini Millesimo CCC. Sexagesimo Octauo, Presentibus domino Iohanne Cracouiensi Wylezcone Sandomiriensi. Petro Sandecensi. Castellanis Bodzatha Procuratore generali. Andrea Subiudice Cracouiensi et. domino Iohanne de czarncowo vicecellario. Regni nostri per cuius manus transiuit.

1) Dokument pergaminowy dług. 34, szer. 19 cm. w dobrym stanie przechowany, bez pieczęci, po której pozostał pasek pergaminowy z częstkami wosku czerwonego. Na grzbiecie dokumentu po prawej stronie u góry czytany współczesny napis, dziś w części zatarty: „Quomodo Hanca filia Preczslaj uxor Iohannis de parcz vendidit partem ipsius in eadem parcz. 1368.“ Poniżej znajdują się jeszcze dwa inne napisy z w. 18; a: „N. 48. Hanca vendit portionem suam in Parce dapifero Sandomiriensi“ b: „Priuilegium Serenissimi Casimiri Regis. In quo Hanca filia Praecislai Vxor Ioannis sortem suam in Parcze vendit.“

VII. 1368. die 22. mensis Iunii, Ilcussiae.

Casimirus, rex Poloniae, venditionem villae *Parcze* per Thomam de Chechel, Miczonem Lysecowicz, Martinum, filium Venceslai, Martinum et Ianussium, fratres, Helenam, uxorem Miczconis, Barthonem, Swachonem et Joannem, fratres, Pesconem Oczkowicz, Woytalonem, Raphaellem et Blasium, fratres, et Paulum, dictum Swech, Anselmo Bork, dapifero Sandomiriensi, pro 210 marcis grossorum pragensium factam, confirmat.¹⁾

Nos Kazimirus dei gracia Rex Polonie, etc. Notum facimus tam presentibus quam futuris quibus expedit uniuersis, Quod accedentes ad nostre magestatis presenciam, fideles nostri Thomas de Chechel, Miczco Lysscowicz, Martinus filius Wenczeslai, Martinus et Janussius fratres, Alena uxor Miczconis. Bartheo, Swacho et Ian, fratres, Pessco Oczkowicz, Woytal, Raphael et Blasius fratres, Paulus dictus Swech. heredes de *P[arcz]* sani mente et corpore exi[stent]es, non compulsi, sed ex certa sciencia, et bona deliberacione animi ipsorum prehabita, *P[artes]* ipsorum predictae hereditatis *Parcz*, terre Cracouiensis prope *Ilcus*, ipsos legitime contingentes, Cum omnibus iuribus dominio et [prouentibus] uniuersis, ad dictas partes hereditatis in *Parcz*, in terra et aqua quomodolibet spectantibus, prout ipse partes predictae hereditatis

in suis granięijs noscuntur limitate, Nichil iuris dominię uel proprietatis prefati: heredes in dictis partibus pro se aut suis: propinguis in prefata hereditate penitus reseruando, Nobili uiro, domino Hendzloni dicto Bork, dapifero terre Sandomiriensis, Cui Cracouiensi, pro. CC. et X. marcis grossorum pragensium, [iu]re hereditario, vendiderunt. et coram nobis perpetuo resignarunt. Per ipsum dominum: dapiferum Sandomiriensem suosque ueros heredes [predictas parte]s hereditatis in *Parcz*, libere tenendas et pacifice possidendas, vendendas, et pro sua voluntate quomodolibet conuerten [das. Q]uasquidem. vendicionem empcionem et resignacionem rite factas, ipsas approbamus, et ex certa sciencia perpetuis [temporibus] confirmamus. Harum quibus, Sigillum nostrum est appensum testimonio literarum. Actum et datum in Ilcus, in octaua beati Viti, Sub Anno domini M. CCC. LXVIII. Presentibus, Petro Castellano Sandecensi, Swantoslao Camerario, Andrea Subiudice, Cracouiensi, Pelca Marsszalcone Curie nostre, dimitrio Vicethesaurario, Ioanne Vicecancellario per cuius manus transiuit, et alijs multis fidedignis.

¹⁾ Oryginał pergaminowy dłuę. 28, szer. 22 cm. znacznie nadpsuty, bez pieczęci, po której pozostał tylko kawałek paska pergaminowego. Na odwrotnej stronie znajduje się współczesny napis: „Quomodo Thomas de cechel, Miczko luschouicz, Martinus et filius uenceslaj Martinus et Janusschius fratres Helena uxor Miczkonis Barthko Swancho et Jan fratres Pesco oczkouciz wytal raphael et blasius fratres, paulus Swech, vendiderunt partes ipsorum in Parcze.“

VIII. 1373. die 19. mensis Iunii, Cracouiae.

Elisabeth, Ungariae et Poloniae senior regina, venditionem partis hereditatis in villa *Parcze*, ad Margaretham, Bogussii filiam, spectantis, ab eadem Margaretha Ioanni Bork, dapifero Sandomiriensi, pro quattuordecim marcis grossorum pragensium factam, ratam esse iubet.¹⁾

In nomine domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Elisabeth dei gracia Ungarie et polonie senior regina. noticie uniuersorum declaramus, Quod ad nostram: Baronumque nostrorum ueniens presenciam honesta domina Margaretha filia Bogussij, tunc heres de *Parczow* uxor Stassconis ibidem, sana mente et corpore existens non compulsa uel seducta, sed spontanea uoluntate et consilio prehabitis totam partem suam seu porcionem, quam ibidem [ex succes]sione suorum parentum legitime habuit tenuit et possedit, famoso uiro domino Iohanni Burg. dapifero

Sandomiriensi Zupparioque nostro fideli, pro quatuordecim Marcis grossorum pragensium, numeri polonicalis. CLVIII. grossos marca pro qualibet computando, cum omnibus utilitatibus videlicet agris pratis pascuis Siluis rubetis aquis aquarum decursibus piscinis censibus, ob[ue]ncion]ibus. ac generaliter cum omnibus et singulis, fructibus, qui nunc in dicta porcione predictae Margarethe habentur. uel haberi poterint in futurum nichil pro se uel suis propinguis quibuscunque reseruans, rite uentidit et rationabiliter resignauit, per iamdictum dominum Iohannem Burg. et suos legitimos successores tenendam habendam possidendam obligandam commutandam et prout sibi ac eius posteris utilius atque melius uidebitur libere conuertendam Quamquidem empcionem uendicionem resignacionemque ratam gratam habentes et firmam, approbamus roboramus et perpetuis temporibus confirmamus Harum nostrarum testimonio literarum quibus nostrum sigillum est appensum. Actum et datum Cracouie feria quarta infra octauas Corporis Christi Anno domini Millesimo CCC. Septuagesimo tercio, Presentibus Nicolao Iudice Mscziwgio Subcamerario Wlodecone pincerna Cracouiensibus. Clemente de Nascichowieze Subagazone, alio Clemente de quilina necnon uenerabili viro domino Zauissio Archidyacone Cracouiensi. et vicecancellario Curie nostre per cuius manus presens priuilegium transiuit.

¹⁾ Oryginał pergaminowy dług. 30, szer. 20 cm. zezerniały i w kilku miejscach zbutwiał, opatrzony był niegdyś pieczęcią, po której pozostał sznurek kręcony z jedwabiu różowego i zielonego. U góry na stronie odwrotniej umieszczony był pierwotnie napis współczesny, dziś z powodu zatarcia nieczytelny. Poniżej umieszczono w 18. w. inny napis w tém brzmieniu: „1373. Margaretha filia Bogussii haeres de Parczow, uxor Stasconis. Vendit portionem suam d. Joanni Burg dapifero Sandomiriensi pro Marcis 14. Anno 1373. Ac Confirmatio Serenissimae Elisabeth Ungariae et Poloniae Reginae.“

W r. 1670. sporządzono dla łatwiejszego odczytania tego dokumentu jego odpis, który w wielu miejscach różni się od oryginału.

XLIII. 1374. die 6. mensis Iulii, Cracouiae.

Elisabeth, Ungariae et Poloniae senior regina, libertatem colendarum fodinarum in spatio unius miliarii circa civitatem Ilcussiensem ad sex annos, salvis regalibus, concedit.¹⁾

Elizabeth Dei gratia Ungariae et Poloniae senior Regina. Notificamus universis quod ad instantes praeces fidelium nostrorum, ciuium, ac montanorum ilcussienisium, ordinationem infrascriptam non tantum profectum nostri thesauri, quantum eorundem ciuium,

et montanorum, ac mineram in ibi querentium, utilitatem et commodum gratuite considerantes, fecimus in hunc modum, videlicet: quod praefati ciues et montani de quibuscunque mundi partibus fuerint, mineram plumbi seu argenti, juxta modum, et consuetudinem primitus obseruatam, in spatio unius miliaris, ex omni parte dictae ciuitatis retro et ante, infra spatium sex annorum continuo sese sequentium, incipiendo a festo Sancti Michaelis Archangeli, proxime nunc venturo, et in tali festo ejusdem Sancti Michaelis, videlicet anni sexti elapsi terminando, quam purgatam et conflata, ac in plumbum et argentum, propriis illorum expensis, laboribus et impensis, seu facultatibus quibuslibet redactam, iidem monetarii et ipsorum quilibet, ratione supremi domini, nobis et ad nostrum thesaurum, zuppario seu zuppariis nostris, quos tunc praeficiemus eisdem, undecimam marcam argenti, et undecimum centenarium plumbi dare et assignare tenebuntur, decem partes ipsorum argenti et plumbi, damus eisdem et cuilibet ipsorum de nostro, et baronum nostrorum consilio, liberam facultatem in spatium sex annorum ut praefertur, vendendas, exportandas, et deducendas, in et extra regnum nostrum, terras et dominia nostra, quocunque et quantumcunque ipsorum placuerit voluntati, libere et sine aliquo impedimento, saluis tamen praemissis, et aliis iuribus nostri regalibus, scilicet denariorum liberalium vulgariter freihaller, de quolibet centenario unum denarium, et de uncis abscissis puta haken nominatis, seu aliis causis judicialibus ad zuppariale iudicium pertinentibus, quae pro nobis specialiter exponimus et reseruamus, prout antiquitus fuerat in consuetudine obtenta. In cuius rei testimonium, sigilla nostra Ungariae et Poloniae praesentibus sunt appensa. Actum et datum Cracouiae, in octaua Beatorum Petri et Pauli apostolorum, anno Domini millesimo trecentesimo septuagesimo quarto, praesentibus Serenissimo Principe Domino Vladislao Duci Opoliae et Russiae, nec non strenuis militibus nostris fidelibus dominis Petro sandomiriensi, Dobeslao cracouiensi, palatinis, Joanne marschalco regni Poloniae, sandomiriensi capitaneo, Ottone castellano wisliciensi. Datum per manus honorabilis viri domini Janussi archidiaconi et cancellarii cracouiensis.

¹⁾ Oryginał pergaminowy długość 28, szer. 16 cm. w dobrym stanie. Na pasku pergaminowym pozostała częśćka pieczęci.

IX. 1376. die 2, mensis Februarii, Cracoviae.

Egidii de Radwanowice, advocati provincialis iuris Teutonici in castro Cracoviensi decretum, ordinationem inter Andream, Nicolaum et Cristinam, pueros olim Philippi, advocati Ilcusiensis, et Ioannem de Bork, dapiferum Sandomiriensem, per arbitros: Pesconem Wynrici, Ioannem Bork, iuvenem, Nicolaum Zrebnik, alias Hynczam, et Nicolaum Edlingy, factam confirmans.¹⁾

Nos Egidius heres de Radwanowicz, Cuius quoque Cracoviensis, ut Iudex seu Aduocatus Prouincialis, Iuris theotonici in Castro Cracouiensi, per Magnificum Principem dominum Ledouigum dej gracia, Regem Hungarie et Polonie illustrem, una cum: Scabinis infrascriptis, ad id specialiter deputatus. Ad noticiam uniuersorum, tam presencium quam futurorum, quorum audientium presentes fuerint recitate. pateat euidenter. Quod cum nostram venissent ad presenciam, Nobilis vir dominus Johannes Bork, dapifer Sandomiriensis, Cuius quoque Cracouiensis, ac etiam Andreas, Nicolaus, et Cristina, conterim, pueri olim Philippi, quondam Aduocati Ilcussensis, volentes ipsi domino Iohanni Bork, mouere, in Iudicio Bannito questionem. Tandem amicabili inter eos compositioe interueniente, Nicolaus cum Cristina, eius sorore ipsis recipientes, Andream ipsorum fratrem, in tutorem, parte ab utraque, dominus Johannes Bork, et Andreas sepius nominati, compromiserunt in arbitros arbitratores, et legitimos compromissores. uidelicet, uiros uirtuosos, et deminos, Pesconem Wynrici, et Iohannem Bork, Juuenem, Hynczam scriptum Nicolaus Zrebnik et Nicolaum Edlingy, sic inter partes firmantes, ut quidquid per ipsos arbitros, inter eos actum fuerit, sue ordinatum, ratum habituri, et gratum, singula gesta per eosdem. Qui et sic ordinauerunt. quod dominus Johannes Bork habet dare Andree, Nicolao, et Cristina, (sic) contermis prius nominatis, septuaginta quatuor marcas grossorum, hoc est ad diem Sancti Stanislaj martiris maio uenturam. XXXIV. imperato, adinstans vero festum sancti Jacobj apostoli gloriosi, XLta, Et si dare negligent, datam perdent et adintegrum tenentur exsoluendum. Nos vero, ordinationem, sic inter ipsos racionabiliter factam, ratam habentes, et gratam, ipsam confirmamus, et Sigilli appensione communimus. Actum et datum Cracouie feria quarta, post dominicam qua cantatur Judica me, proxima. Anno dominj Millesimo. Trecentesimo, Septuagesimo sexto, Presentibus, Arnolde de Ogrodzeneccz, Petro de Bibicz, Wenczeslao de Istebnik, Stephano de Brunouiecz. Francisco de Mechouia.

Mirolao de Czubroniecz, Stascone de Zlegoczew, Scoltetus et Iuratis ac alijs multis.

¹⁾ Dokument pergaminowy dług. 29, szer. 24 cm. dobrze zachowany. U dołu znajduje się na pasku pergaminowym część pieczęci, w otoku której odczytać można: „S. THEV . . .“ Na przeciwnéj stronie dokumentu w środku znajduje się napis z w. 18: „1376. Philippi Aduocati Ilkussiensis puerorum cum Iohanne Bork Concordia. N. 28.“

X. 1387. die 29. mensis Decembris, Visliciae.

Vladislaus, rex Poloniae, privilegia civitati Ilcussiensi, quorum documenta incendio deleta sunt, restituit, omnia iura removet, civesque eiusdem civitatis iure Magdeburgensi sine ullo impedimento gaudere permittit.¹⁾

In nomine domini amen. Wladislaus dei gracia Rex Polonie nec non Terrarum Craeouie Sandomirie Syradie Lancicie Cuyauie Lithwanie Princeps Supremus Pomercanie Russieque dominus et heres etc. Ad perpetuam rei memoriam. Regia celsitudo nostra multimodis tunc laudum attollitur preconijs tum ad suorum fidelium utilitatem et profectum magnifice tendit ad illorum specialiter qui titulis insigniuntur honestatis. Quin ymo concessionibus eciam et largicionibus Illustrium Principum quodammodo vetustate temporum ad defectum sterilem defluentes pio dignatur patrocinio per translacionem in meliores condiciones eisdem reuocare. Quum itaque ad nostre maiestatis presenciam venientes nostri fideles Ciues nostre Ciuitatis Ilcussiensis claris testimoniis et euidencibus documentis probauerunt et euidencius ostenderunt quod et quomodo tittere priuilegiales desuper Iuribus ipsorum signanter et presertim super Iure Theutonico Maydburgensi (sic) quo nichilo minus gaudent et fruuntur per ignis incendium sunt combuste. Nos igitur indemnitatibus ipsorum occurrere graciosius cupientes desiderantesque Ciuitatem nostram Ilcussiensem predictam ac Ciues et Incolas ipsius sub nostre maiestatis felici regimine felicia suscipere incrementa ut et thesaurus noster ad cuius augmentum nos cura suscepti regiminis sollicitat futuris usibus lacius instauretur Considerantes quoque multiplicia fidelitatum insignia quibus iidem Ciues et Incole ipsius nostre Ciuitatis Ilcussiensis maiestatem nostram sunt hactenus venerate sed adhuc maiori fidelitatis studio se poterint reddere tantummodo graciores Quorum intuitu eisdem Ciuibus et Incolis nostre Ciuitatis Ilcussiensis predictae Ius Theuthonicum Maydburgense restituimus damus quoque et appropriamus perpetuis temporibus duraturum Remouentes ibidem omnia Iura polonica modis et consuetudines

uniuersos qui Ius ipsum Theutonicum Maydburgense predictum perturbare consueuerunt Eximius insuper absoluius et perpetuo liberamus Aduocatum et Ciues ac Incolas ipsius nostre Ciuitatis Heussiensis ab omnibus iurisdictionibus et potestatibus omnium Regni nostri Polonie Palatinorum Castellanos Iudicum Subiudicum ceterorumque officialium et Ministerialium eorundem. Ita quod coram ipsis aut eorum aliquo pro causis tam magnis quam paruis puta sanguinis homicidii incendii furti membrorum mutilacionis et quibusuis aliis citati minime respondebunt nec aliquas penas soluere tenebuntur. Signanter volumus firmo edicto regio statuente quod iidem Ciues et Incole Ciuitatis nostre Heussiensis supradicte cum bonis et rebus ipsorum pro debitis quibuscunque in Ciuitate nostra Cracouiensi per quempiam aretati non debeant nec in causis huiusmodi debitorum ibidem quomodolibet iudicari quibus eciam Iuribus alias freti sunt et gausi prout per Barones nostros de eodem sumus plenius informati. Sed tantum Ciues et Incole ipsius nostre Ciuitatis coram ipsorum Aduocato uel nostro Iudicio Iuris Theuthonici supremo si idem Aduccatus in reddenda iusticia negligens fuerit dum tamen per literam nostram sigillo nostro signatam euocatus fuerit tunc non aliter quam Iure ipsorum Theuthonico Maydburgensi predicto cuiuslibet ad obiecta respondere sint astricti: In causis vero criminalibus et capitalibus superius expressatis Aduocato dicte nostre Ciuitatis Heussiensis Iudicandi Sentenciandi et puniendi damus et conferimus plenam et omnimodam facultatem prout hoc Ius Theuthonicum Maydburgense predictum in omnibus suis punctis et clausulis condicionibus articulis et sentenciis postulat et requirit. Harum nostrarum quas appensione sigilli communi fecimus testimonio literarum. Actum in Wislicia Sabbato proximo post festum beati Johannis Apostoli Anno domini Millesimo Trecentesimo Octoagesimo Sexto. Presentibus hijs Validis et Strenuis Viris Dobeslao Castellano Cracouiensi Johanne Sandomiriensi Sandziuogio Calissiensis Palatinis, Kreslao Castellano Sandomiriensi Kreslao Subiudice Petro Schaffranecz Subdapifero Cracouiensi et alijs pluribus nostris fidelibus fidedignis. Datum per manus Venerabilis Zaliche propositi Sandomiriensis Aule nostre Cancellarii fidelis dilecti.

1) Oryginal pergaminowy dług. 48, szer. 46 cm. bez pieczęci, po której pozostał sznurek z jedwabiu pąsowego i zielonego skrecony. Na grzbiecie dokumentu znajduje się kilka napisów, z których a) najstarszy u dołu po lewej stronie brzmi: „litera Capitalis priuilegij Iuris theutonici.“ b) Obok tego jest inny napis późniejszy: „Conceditur Ius Theutonicum Ciuibus Heussiensibus post Conflagrationem urbis Anno 1386. N. 1.“ c) W środku zaś czytamy: „1386. Sabbato post festum S. Johannis Apostoli.

Noua Erectio post Conflagrationem originalis Priuilegii. N. 10.ª d) Po prawej stronie: „Przywilejem Władysława króla, po pogorzeli miasta Olkusza, wyjęci są Obywatele miasta z pod wszelkich Jurysdykcyi królewskich, a dozwolono rządzenia się prawem Theutoiskiem. 1386. N. 16.“

XI. 1407. die 3. mensis Decembris, Ilcussiae.

Consules Ilcussienses obligationem haereditatis in villa *Paureze*, allodii et balnei a Petro Borg (Petyrborg), advocato Ilcussiensi, fratri suo germano Joanni Borg (Hansborg) civi Cracoviensi factam, testificant.¹⁾

Nos Petrus Kromyr Nicolaus cluge Nicolaus Ammeltung Nicolaus Vyngyr consules Ilkussienses notificamus uniuersis quibus expedit presentibus et futuris presencium noticiam habituris. Quod et quomodo dominus Petyrborg aduocatus ylkusiensis sanus mente et corpore, matura deliberacione prehæbita sanoque suorum fretus consilio amicorum volens sui status incommodis sibi ob temporis maliciam incumbenribus operiosius proinde totalem partem hereditatis sue in uilla *paureze* nec non allodium extra et balneum intra muros ciuitatis Ilkussiensis cum omnibus et singulis utilitatibus, censibus, fructibus redditibus, obuencionibus, pertinenciis et appendiis uniuersis ad ipsam partem hereditatis allodium et balneum quomodolibet spectantibus, quibuscunque nominibus censeantur, circumspecto uiro domino hansborg civi Cracouiensi fratri suo germano in centum nonaginta marcis uidelicet in quadraginta quinque latorum grossorum pragensium et in centum quadraginta quinque marcarum quartensium numeris polonicis consueti obligauit et iusto obligacionis titulo resignauit condicionibus tamen infrascriptis superadditis notabiliter et expressis, quod si prefatus dominus Petyrborg predictas centum nonaginta marcas grossorum numeris et moneta predictarum memorato domino hansborg infra festum pasche nunc diem obligacionis huiusmodi continuo succedens soluere potuerit extunc predicta pars hereditatis in *paureze* allodium et balneum ad dominium et possessionem plenam et liberam prefati domini Petyrborg qualibet occasione seu difficultate sublata redire deberent et reuerti. In casu uero quo prefatus dominus Petyrborg prescriptam summam pecunie supradicto domino hansborg infra tempus suprascriptum non soluerit, extunc sepefatus dominus hansborg predictam partem hereditatis in *paureze*, allodium et balneum in eadem summa pecunie tenendi possidendi et utifruendi liberam habet et omnimodam potestatem a predicto festo pasche usque ad festum Natalis domini tunc immediate succedentis et ita de temporibus annorum sese continuo sequencium inter

ipsos alterutrum dispositum est teneri nisi forte sepefatus dominus hannsberg iam dicto domino Petyrborg alio anni tempore preterquam in natiuitate domini predictam hereditatis partem in *paarce* allodium et balneum ex caritate fraterna a se permiserit liberari et in signum obligacionis et condicionum predictarum idem dominus Petyrborg literas suas et priuilegia super aduocacia sua predicta de certa sciencia sepedicti domini hannsberg apud nos in pretorio reposuit cum effectu disponens et prouidens coram nobis ceterisque fidedignis ut dum quocunque tempore temporum predictorum supradictam summam pecunie pro redempcione et exsolucione predictae partis hereditatis in *paarce* allodii et balnei prefatus dominus Petyrborg leuauerit et eam dicto domino hannsberg exhibuerit et reposuerit extunc supradictas literas suas et priuilegia sic ut premittitur apud nos in pretorio repositas plenam haberet recipiendi uiceuersa et omnimodam potestatem ac liberam uoluntatem. In quorum omnium testimonium et euidentiam clariorem sigillum nostrum presentibus est appeusum. actum et datum in Ilkus in uigilia sancte Barbare uirginis Anno domini M^o. quadringentesimo septimo.

1) Dokument pergaminowy dług. 41, szer. 29 cm bez pieczęci, dobrze zachowany. Na odwrotnej stronie znajduje się napis: *Invadiatio Balnei intra muros Ciuitatis Ilkussiensis et allodii in villa Parce.*“ Poniżej czytamy: „*Balneum et Allodium inuadiunt Dominus Petyr burg Domino Hansburg fratri suo germano in centum Nonaginta Marcis. 1407. N. 14.*“

XII. 1410 die 16. mensis Februarii, Przyszów.

Vladislaus, rex Poloniae, cives Ilcussienses ab omnibus teloneis camerae regiae solvi consuetis liberat, teloneatoribusque suis mandat, ne ab iis eiusmodi teloneum exigant.¹⁾

Vladislaus dei gracia Rex Polonie Lithwanieque Princeps Supremus et heres Russie etc. Significamus uniuersis quibus expedit presencium noticiam habituris Quod licet regalis dignacionis circumspecta de sue liberalitatis munificencia uniuersorum ex officii debito subditorum quadam generalitate utilitati dignetur intendere et ea que grata Ipsorum commoda censentur efficere consideratione graciosa propendat. Ad illorum tamen procuranda utilitatum commoda quodam singulari fauore diligentius Inclinatur quos intemerata fidei firma constancia et inueterata laboris diurnitas claris testimoniis recommendant. Sane considerantes clare fidei studia et laboris indefessi solerciam quibus Consules Ciues et

Incole Ciuitatis nostre Ilcussiensis Maiestatem nostram sunt hactenus venerati habito eciam respectu ad multiplicia fidelitatum fructuosa seruicia quibus ijdem Consules Ciues et Incole nostre Ciuitatis Ilcussiensis predictae ad instaurandos honores nostros ac ad augendos fructus et redditus camere nostre in montibus tam argenti quam et plumbi multo diligencie conatibus fidelissime laborarunt et nunc adhuc ad aucto fidelitatis studio prompta sollicitudine ad id ipsum continuo non desinunt aspirare. Quorum intuitu cupientes prefatos Consules Ciues et Incolas ipsius nostre Ciuitatis Ilcussiensis specialium graciaram prosequi fauoribus volentesque ex eo condicionem eiusdem Ciuitatis facere meliorem vt sub nostro felici Regimine in bonis vtilibus et in multitudine populi felicia recipiat incrementa prefatis Consulibus Ciuibus et Incolis predictae Ciuitatis nostre Ilcussiensis omnes et singulas daciones exacciones et soluciones Theloneorum cameram nostram concernencium indulsumus et pepercimus ac de nostre liberalitatis munificencia tenore presencium graciosius indulgemus ad nostre regalis beneplacitum voluntatis. Vobis igitur omnibus et singulis Theloneatoribus per vniuersum Regnum nostrum Polonie vbilibet constitutis seriose precipientes nostris damus firmis regalibus in mandatis quatenus prefatos Consules Ciues et Incolas nostre Ciuitatis Ilcussiensis sepe dicte cum rebus ipsorum et mercibus cuiuscunque generis vel speciei valoris ac precii fuerint per loca passus et spacia super quibus Theloneum huiusmodi dari consuetum est et erigi transeuntes libere et sine quolibet impedimento transire permittatis dum et quociens id ipsum contigerit exerceri Secus in premissis non facientes prout nostri culminis indignacionem volueritis euitare. Datum in Przyssow die dominico Reminiscere etc. Anno domini Millesimo quadringentesimo decimo nostre celsitudinis sub sigillo.

1) Oryginal pergaminowy dług. 48, szer. 26 cm. czytelny i dobrze zachowany. U dołu na sznurku kręconym z jedwabiu pasowego i zielonego wisi małą na wosku czerwonym wyciśniętą pieczęć z Orłem i Pogonią, w otoku której jest napis: „+ Wladislaus: Dei: Gracia: : : Rex : Polonie : Electas : : : .“ Na grzbiecie dokumentu znajduje się kilka napisów z różnych czasów odmiennym charakterem. a) U góry: „N. 22. 1410. Dominica Reminiscere. Priuilegium Wladislai Regis super libertate a teloneo.“ b) ad Beneplacitum.“ c) „Przywilej króla Władysława uwalniający od opłaty mostowego i cła w przewozie Ołowju. N. 14.“

XIII. 1426. die 7. mensis Iunii, Ilcussiae.

Vladislaus, rex Poloniae, officialibus suis mandat, quatenus cives Ilcussienses circa eorum privilegia conservent neque ad iudicia sua trahant, literasque huic mandato contrarias annulat et cassat.¹⁾

Wladislaus dei gracia Rex Polonie Lithwanieque Princeps supremus et heres Russie etc. Capitaneis Vicecapitaneis Procuratori Iudici Subiudici Cammerarijs Subcammerarijs ceterisque Officialibus Iudicijs Cracoviensibus et alijs particularibus terrestribus presidentibus fidelibus nostris dilectis presentibus requirendis. Graciam regiam et omne bonum. Fideles nostri dilecti. Reposuerunt Maiestati nostre Consules et Ciues Ilkussienses fideles nostri dilecti, quomodo a nominatis personis eciam quandoque et priuatis ad Iudicia vestra contra priuilegia ipsis per antecessores nostros et nos tradita traherentur eisdemque iudiciorum strepitibus non medioeriter molestarentur, grauarentur et turbarentur. Quare vobis insolidum et uestrum cuilibet firmis nostris Regalibus damus in mandatis, quatenus Ciues prefatos Ilkussienses circa priuilegia eorum conseruaretis, quos et nos decernimus conseruandos ad instanciam quarumcunque eorum se citari et iudicari nulla presumatis racione. Et si que littere de cancellaria nostra hijs contrarie extracte fuerint eas annullantes presentibus irritas decernimus et inanes Secus facere non ausuri graciae nostre subobtentu. Datum in ylkus feria sexta proxima post octauas Corporis Christi Anno Domini Millesimo Quadringentesimo vigesimo Sexto. Ad relacionem venerabilis Iohannis decani Cracouiensis Regni Polonie Cancellarii.

¹⁾ Oryginal pergaminowy dlug. 31, szer. 24 cm. znacznie przyczer-
niały, zbutwiały i w miejscach nie zapisanych podziurawiony, jednak
jeszcze czytelny — bez pieczęci i paska, po którym ostatnim tylko ślad
pozostał. Na grzbiecie dokumentu znajduje się napis: „Feria 6. post
Octauam Corporis Christi. Uwolnienie Władysława króla Obywateli Olku-
skich od stawania w różnyh sądach. N. 15.“

XIV. 1434. die 5. mensis Aprilis, Cracoviae.

Vladislaus, rex Poloniae, officialibus suis, et praecipue Ioanni Manzik, mandat, ne a civibus Ilcussiensibus contra eorum libertates telonea et decimas exigant.¹⁾

Wladislaus dei gracia Rex polonie lithwanieque Princeps Supremus et heres Russie etc. Vniuersis et singulis Capitaneis Tenentarijs Burgrabijs Theloneatoribus Procuratoribus Magistris

ciurum Ciuitatisque Consulibus et alijs officialibus per et infra Regnum nostrum Constitutis fidelibus nostris dilectis Graciam Regiam et fauorem et signanter Iohanni Manzik et ipsius Burgrabijis. Fideles nostrj dilecti. Constituti hic apud Nos Ciues nostrj de Ilcusz et reposerunt coram nobis literas et munimenta Regis Kazimiri diue memorie antecessoris nostrj similiter et nostras. perpetuas que habent de non solucione Theloneorum, exposueruntque nobis querulose quomodo vos et vestrj officiales Thelonea et decimas in ipsis contra huiusmodi libertates perpetuas recipitis. Nosque de Consilio prelatorum munimentorum predictorum ipsos circa huiusmodi libertates conseruare volentes vobis omnibus predictis officialibus et signanter tibi Iohanni Manzik et Burgrabijis tuis, qui literas nostras minime curatis seriose comitimus et mandamus quatenus Ciues predictos circa huiusmodi libertates ipsorum perpetuas quas habent de non solucione predictorum Theloneorum auctoritate nostra Regia conseruare debeatis nec ipsos de cetero in aliquo impedire presumatis alias si secus feceritis vigilabimus taliter quod pro huiusmodi in aduertencia et inobediencia vestra non nobis sed vobismet ipsis imputabitis secus non facturis. Datum in Cracouia feria secunda post Conductum pasche Anno etc XXX quarto. Ad mandatum domini Regis. Iohannes de Conyeczpole Regni Polonie Cancellarius.

1) Oryginal pergaminowy dług. 25, szer. 20 ctm. cokolwiek nadpsuty i dlatego trudny do odczytania. U dołu znać ślad po oderwanj pieczęci przytwierdzonej pierwotnie do pergaminu na czerwonym wosku. Na grzbiecie przywileju u góry po lewój stronie znajduje się napis współczesny: „Confirmacio de non soluendo theloneo“, a w środku inny napis późniejszy: „1304. (błędnie zamiast 1434) Fra. 2. pt. Conductum Paschae. Libertas a Theloneo. Cte. Mostowego.“

XV. 1434. die 21. mensis Augusti, Cracouiae.

Vladislaus III, rex Poloniae, querelam inter ciues Ilcussiensis et Ioannem Szwedniczar, civem Cracouiensem, ratione fori liberi carniurum, a Vladislao II. civitati concessi, exortam, dirimit, consulibusque deponendi eiusdem fori liberi dat potestatem.¹⁾

Wladislaus dei gracia Rex Polonie Lithwanique Princeps Supremus et heres Russie etc. Significamus tenore presencium quibus expedit uniuersis tam presentibus quam futuris noticiam presencium habituris. Quomodo diue memorie genitor noster carissimus dominus Wladislaus dei gracia Rex Polonie etc. Seruiss-

simus dum agebat in humanis ad instantes petitiones atque uota Incolarum Ciuitatis et Sectorum Montium Ilkussiensiū forum carniū liberū pro usu et commodo ipsius Ciuitatis Ilkussiensi ac augmento Sectorum et aliorum laboratorum Montium predictorum in dicta Ciuitate Ilkussiensi concessit et indulisit celebrari singulis Septimanis. Etsi Carnifices Ciuitatis eiusdem aliquam ipsis per huiusmodi forum carniū liberū in prouentibus Macellorum suorum Iniuriā aut dampnū pretendissent Consules eiusdem Ciuitatis nostre de sciētia communitatis ipsorum pariter et consensu omnibus et singulis Carnificibus ipsorum Ciuitatis predictę mediani marcę annui census residuitate seruata eiusdem census pro se et ipsorum Communitate de quolibet maccello annis singulis indulerunt durante foro carniū libero predicto. Verum quia famosus Iohannes Swedniczar Ciuis noster Cracouiensis ad nostram et Tutorum nostrorum ueniens presenciam allegauit quod per huiusmodi forum carniū liberū in censibus et prouentibus Macellorum Aduocacię Ilkussiensię quam [modo] a Consulibus et Communitate prefate Ciuitatis tenet in certa pecuniarum summa prout ex literis predictorum Consulū et Communitatis coram nobis per ipsum [expositis] contineri diminucio [fuit] et Iniuria ualde gr[auis] et quia litere huiusmodi Consulū Ilkussiensiū Maccellum Aduocacię Ilkussiensię predictę prefato Iohanni Swedniczar annis singulis per unam Sexagenam soluere astringunt. Petit ergo humiliter ut per nos in censibus macellorum Aduocacię predictę prout premisse demonstrant litere fuisset reseruatus. Quare nos differencię inter prefatos Consules et Iohannem Swedniczar occasione fori liberi supradicti finem imponere uolentes decernimus per presentes quod prefatus Swedniczar in censibus annis macellorum suorum nullam paciatur diminucionem aut dampnū sed uolumus ut de quolibet maccello predictę Aduocacię una Sexagena quemadmodum litere Consulū et Communitatis Ilkussiensię predictę demonstrant gaudeat racione census annui et fruatur. Si uero aliquam diminucionem in prefatis censibus suis pateretur extunc. Consules predicti de foralibus alias *Targowicz* ex huiusmodi Carniū foro libero prouentibus que ipsis damus colligenda hanc diminucionem supplere et soluere tenebunt decernentes preterea presentibus Quod si forum Carniū liberū predictum Ciuitati nostre Ilkussiensi atque ipsius Communitati utile accomodatū fructuosum non foret Consules predicti illud deponendi habeant facultatem. Iuribus tamen et censibus in eisdem Iohannis Swedniczar in nullo per hoc uolumus derogare. Harum quibus Sigillum nostrum est appensum testimonio literarum. Datum

Cracouie Sabbato die infra octauas Assumptionis Marie Virginis gloriose Anno domini Millesimo Quadringentesimo trigesimo quarto. Relacio Strenui Clementis Wantropcze Tutoris.

1) Oryginal pergaminowy dług. 33, szer. 26 ctm. w większej części zetłaly i podziurawiony, stąd niedający się dokładnie w całości odczytać. Bez pieczęci. Na grzbiecie przywileju znajdują się dwa późniejsze napisy, a) „Priuilegium Ladislai super uenditione Carnium.“ b) „Przywilej Władysława na wolne Targi Miastu nadane.“

XVI. 1439. die 5. mensis Decembris, Cracouiae.

Franciscus Iuntha de Iawczyce et Abraham Niger de Gościece profitentur se debere Georgio Szwarz XCHII florenos hungaricales seseque astringunt omne damnus, si quod ex non solutione in termino eiusdem summae Szwarz perciperet, sine ullo impedimento ad simplicem assertionem creditoris restituere.¹⁾

Nos Franciscus Iuntha de Iaffeicz debitor ad infrascripta principalis et Abraham Niger de Goscicz Supparius Ilkussiensis pro ipso francisco fideiussor et una cum ipso eque debitor principalis recognoscimus per presentes quibus expedit uniuersis quod tenemur veri debiti et realis prouido viro domino Georgio Swarcz Ciuu Cracouiensi et heredibus eius Nonaginta tres florenos vngaricales in auro iusti ponderis et valoris. Et promittimus iusimul diuisim manu coniuncta et uterque nostrum pro toto memoratos nonaginta tres florenos eidem Georgio Swarcz aut heredibus eius realiter et ex toto persoluere ad festum sancti Stanislai de Maio proxime nunc futurum sine dolo et sub fide pariter et honore et absque omni dilacione. In casu vero quod absit si ei memoratam summam in termino iam dicto ad plenum soluere negligimus extunc omne dampnum quodecunque ipse ex huiusmodi nostra non solutione perceperit siue inter Christianos siue inter Iudeos uel dixerit se uerisimiliter percepisse siue fecisse illud ei persoluere promittimus pariter cum ipsa pecunia capitali stabimusque in eiusmodi dampni estimacione ipsius simplici assercioni. Promittimusque nos contra hoc non tueri quouis Iure Iudicio uel literis sub fide et honore. In cuius rei euidentiam et firmitatem Sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum Cracouie sabbato crastino sancte Barbare Anno Domini Millesimo quadringentesimo tricesimo nono.

1) Oryginal pergaminowy dług, 21. szer 12 ctm. dobrze zachowany i czytelny. U dołu znajduje się z odlamkami czerwonego wosku pasek

pergaminiowy, na którym wisiała pierwotnie pieczęć. Na drugiej stronie dokumentu jest napis: „Obligatio super 93. flor. facta. 1439.“

XVII. 1454. die 18. mensis Februarii, Cracoviae.

Raphael de Skawina, praepositus Kielcensis, canonicus et vicarius in spiritualibus Cracoviensis, successor Ioannis de Elgoth, resignationem iuris patronatus altaris s. Spiritus Ilcussiae, a Josepho Gyndel, Sophia et Margaretha, Ioanni Hannusch Beem factam, testificat et confirmat.¹⁾

Raphael de Skawina Prepositus Kelciensis et Canonicus Cracoviensis nec non Reuerendissimi in Christo Patris et domini domini Sbignei miseracione diuina tituli Sancte Prisce Sancte Romane Ecclesie presbiteri Cardinalis et Episcopi Cracouiensis vicarius in Spiritualibus et Officialis generalis. Uniuersis et Singulis tam presentibus quam futuris noticiam presencium habituris Significamus per presentes Quomodo honesti et prouidi Iozeph Gyndel Zophia relicta Nicolai pyero (sic) et Margaretha uxor Melhier de Ilkusch germani apud Acta presencia sponte et libere personaliterque constituti Iuspatronatus et presentandi quod ipsis et eorum cuilibet competebat communiter et diuisim ad Altare Sancti Spiritus in hospitali in Ilkusch prouido Iohanni Hannusch Beem Ciui et Consuli Cracouiensi eorum Compatrono eiusque successoribus et heredibus legitimis pure et simpliciter palam publice et expresse resignauerunt et de eodem Iurepatronatus et presentandi cesserunt in eundem Iohannem Hannusch Beem huiusmodi Iuspatronatus et presentandi totaliter transfundendo et transferendo cum omni Iure proprietate et dominio Nichil pro se et eorum Successoribus reliquentes literas quascunque notas ordinaciones et Inscriptiões apud olim Venerabilem dominum Iohannem de Elgoth decretorum doctorem Scolasticum et Canonicum et tunc in Spiritualibus Vicarium Cracouiensem nostrum predecessorem habitas factas et notatas super vicibus alternatis expresse annullando cassando et ab eisdem in toto recedendo et ipsis renunciando in perpetuum. Petentes huiusmodi cessionem et resignacionem dicti Iurispatronatus et presentandi per ipsos ut premissum est prefato Iohanni Hannusch Beem suisque Successoribus et heredibus legitimis factam per nos Raphaellem de Skawyna Vicarium in Spiritualibus et Officialem Cracouiensem generalem prefatum admitti approbari ratificari et confirmari Nos itaque eorum petitionibus utpote iustis Iuri et racioni consonis benigniter annuentes admisimus approbauimus et confirmauimus. Ac presentibus admittimus approbamus

ratificamus et confirmamus. In cuius rei testimonium presentes nostras literas scribi et Sigilli nostri appensione iussimus communiti. Actum et datum Cracouie in domo nostre solite habitacionis die lune decima octaua mensis februarii. Anno domini Millesimo Quadringentesimo Quinquagesimo quarto. Presentibus honorabilibus et Circumspectis dominis Mathia de Grodzecz Paulo de Iezewo Vicariis Cracouiensibus perpetuis Iohanne Baccalario presbitero de Oszwycanczym Bernardo de Myanowo Nicolao Bylina de Lesziny et Jacobo de Budzischowycze Notariis publicis Iohanne prebendario de Szyeczehowycze et Melchiar Ciui de Ilkusch prefato testibus circa premissa.

1) Oryginal pergaminowy dług. 42, szer. 32 cm. w miejscach składania cokolwiek przetarty i podziurawiony, zresztą czytelny i dobrze utrzymany. Na odwrotnej stronie znajdują się dwa napisy, z których pierwszy prawdopodobnie współczesny jest zatarty i nieczytelny, drugi zaś znacznie późniejszy brzmi: „Abscessio Iuris patronatus ad altare S. Spiritus in Ilkusch in Ecclesia Hospitali. 1454. d. 18. Febr.“

XVIII. 1488. die 22. mensis Decembris.

Martinus de Cracovia, magister et cantor ecclesie collegiatae S. Floriani in Kleparz, domum suam Ilcussiae Mathiae Kociągłówka, oppidano Ilcussiensi vendit, censum tamen annuum et ius redemptionis pro plebano Ilcussiensi reservat additque, ne domus, si venditum iret, nobili vendatur, neque cuiquam alii sine concessu plebani tunc existentis.1)

In nomine Domini Amen. Quoniam humana memoria eternitati non commensuratur Expedit igitur Vt ea que in humanis negocijs fiunt ad perpetuitatis ratitudinem deducantur proborum testimonio et Sigillorum munimento. Huic est quod ego Magister Martinus de Cracouia Cantor Ecclesie collegiatae Sancti floriani in Cleparzs ac possessor Ecclesie sancti Andree parrochialis in Ilkusch Notumfacio tenore presencium Quomodo Mathias faber dictus Coczaglowka oppidanus in Ilkusch domum in area ortulanie plebanialis sitam tam longam latam vt extat dimensurata et limitata in area penes viam publicam ducentem in villam Parcze ex vna et viam que mediat inter domum Ortulani Stanislai Cleparsky que ducit ad hortum plebani cum orto eidem domui Versus Mathiam Czapla adiacentem partibus ex altera Quam Magister Mathias Schydłow Petro Zyambka duodecim florenis vendiderat Propinquitate redempcionis pro successoribus

reseruata Casu quo vendi domum eandem contigerit Tandem predicto Petro Zyambka eandem domum vendente Ego magister Martinus Successor predicti magistri Mathie de Schydlow tanquam propinquior pro eadem domo Summam duodecem florenorum datam reposui et eius proprietatem recepi pleno iure Quo deinde eam vendidi et in ius perpetue eternitatis dedi et resignaui cum omni Iure proprietate tenendam possidendam fruendam Vendendam commutandam et proximis donandam Prememorato Mathie Coczaglowka pro eisdem duodecim florenis Censum in eadem domo terrestrem medie marce annum alias viginti quatuor grossos communis pecunie pro Plebano annuatim soluendum in perpetuum Reseruando [Quod quidem] dictus Mathias Coczaglowka et omnes sui successores quocunque modo succedentes sine Iure propinquitatis vel quocunque alio modo ad soluendum obligabuntur Hoc tamen adiecto quod predicta domus Nulli Nobilium vendi debeat Sed quocienscunque predicta domus vendenda venerit Semper plebani consensus pro tempore existentis requiretur seu obtineatur Qui dominus plebanus sine aliqua contradiccione Si fecerit persona ciuilis vel plebea emens consentire debeat Casu autem quo per ipsum Mathiam Coczaglowka vel suos Consanguineos aut quoscunque Successores venderetur Plebanus pro tunc existens libertatem domus predictae redimendi Valore impensarum circa edificia factarum arbitrio bonorum virorum compensando habebit. Sic quod quanta summa vendita fuerit per eundem Mathiam ffabrum aut Successores eius Eandem Summam dominus plebanus sibi aut suis propinguis seu Successoribus tenebitur dare Et dictam domum totali Iure possidebit. In cuius rei Testimonium presentes litere Sigillis domus Collegij minoris artistarum Capituli et Cantorii Ecclesie Collegiate sancti ffloriani et tunc ecclesie possessoris parochialis Sancti Andree in Ilkusch sunt per appensionem comunite et roborate. Acta sunt hec fferia Secunda ante Natiuitatem Christi Anno domini Millesimo quadringentesimo octogesimo octauo.

1) Oryginal pergaminowy dług. 50, szer. 30 ctm. utrzymany w całości, lecz tak wytarty, iż zaledwie można go było odczytać. U dołu wisiały pierwotnie trzy pieczęcie, po których pozostały tylko paski pergaminowe.

XIX. 1493. die 9. mensis Iunii, Cracoviae.

Petrus de Kurozweki, thesaurarius regni Poloniae et capitaneus terrae Cracoviensis, consulibus Ilcussiensibus dat ministerialem, ut eos in villam Płoki, quam iure obligatorio tenebant, intromittat.¹⁾

Petrus de Kurozwanky Thesaurarius Regni polonie et Capitaneus terre Cracouiensis generalis. Recognoscimus tenore presencium quibus expedit vniuersis presentibus et futuris presencium Noticiam habituris. Quod quemadmodum nobilis Iohannes de plocky per mandatum nostrum literale fuerat Monitus et citatus ut sicut Consulum totiusque communitatis de Ilkush coram nobis comparuisset primo quod Iohanne Proconsul et Consules Ciuitatis Ilkush proposuerunt contra prefatum nobilem de bonis hereditarijs ville plocky Census annuum de eadem villa Plocky quolibet anno pro festo Natiuitatis Christi solui consuetum de quatuor proxime transactis retinuit et villam ipse Iohannes in Centum et quinquaginta marcis olym famoso Thome Spirka Consuli de Ilkush modo obligatorio in actis Castri Cracouiensis inscripsit et obligauit et deinde eandem villam ipse Thomas sibi Iohanni arendauit de decem marcis singulis annis solucionis. Ac denique eandem obligacionem ville plocky Thomas prefatus Spyrka Consulibus et totj communitatj Ciuitatis Ilkush condescendit et obligauit, iuxta ipsius inscripcionem, et prefatus Iohannes plocky per Nos interrogatus an sic esset, respondit quod sic, prout et ipsi Consules ex actis prefatis Castri Cracouiensis hoc idem probabant. Nos Iudicio presidentes Iudicialiter decreuimus et Ministerialem de Iure addidimus ipsis Consulibus in prefatam villam plocky inequitandum et intromittendum et pacifice possidendum in prefata summa centum et quinquaginta marcarum principalitatis obligatum iuxta ipsorum inscripcionem. Acta sunt hec feria tertia proxima post festum sancte Trinitatis Annj infrascripti. Tandem Ministerialis veniens videlicet Iohannes Szaynok a Sithkone de kasimiria die dominico infra octauas corporis Christi recognouit quod dedit intromissionem realem et effectualem ipsis consulibus in prefatam villam plocky cum consensu ipsius Iohannis prefati Plocky, ad hoc non contradicente, Neque repugnante. In quorum omnium fidem et Testimonium cercius Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum in Castro Cracouiensi die dominico priusdicto Anno natiuitatis domini Milesimo Quadringentesimo Nonagesimo Tercio.

1) Oryginał pergaminowy dług. 25, szer. 22 ctm. bardzo zniszczony, podziurawiony i bez pieczęci, po której pozostał tylko pasek pergaminowy.

XX. 1521. die 23. mensis Maii, Cracoviae.

Sigismundus I., rex Poloniae, proconsuli et consulibus Ilcussiensibus mandat, ut certas insolentias emergentes reprimant excessoresque puniant.¹⁾

Sigismundus dei gratia Rex Poloniae magnus dux Lituaniae Russiae Prussiae etc. dominus et heres. Prouidis Proconsuli et Consulibus Oppidi Ilkusch fidelibus dilectis gratiam nostram. Prouidi fideles dilecti: Audimus in opido vestro magnas insolentias fieri impune. Et ideo mandamus ut quemlibet iuxta demerita eius iure mediante puniatis. Et aliter non facturj pro gracia nostra. Datum Crocouie feria quinta proxima ante festum sancte Trinitatis Anno domini Millesimo quingentesimo vigesimo primo. Regni vero nostri anno decimo quinto. Ad mandatum proprium Sacre regie Maiestatis. (L. S.)

1) Oryginał pergaminowy dług. 30, szer. 26 ctm. w miejscach składania zetlały i przetarty z pieczęcią większą wytłoczoną na wosku czerwonym. Napis w otoku nieczytelny.

XXI. 1535. die 4. mensis Octobris, Cracoviae.

Sigismundus I., rex Poloniae, venditionem census per consules et communitatem civitatis Ilcussiensis, senioribus totique fraternitati Beatae Mariae Virginis Ilcussiae iure redemptionis factam, confirmat.¹⁾

SIGISMUNDUS Dei gratia REX Poloniae, Magnus dux Lithuaniae, Russiae Prussiae Masouiae etc dominus et heres. Significamus tenore presentium quibus expedit vniuersis. Quia nos ad intercessionem quorundam Consiliariorum, ratam et gratam habentes venditionem, inscriptionem et resignationem Census annui duodecim marcarum monetae et numeri Polonice consueti, pro centum octoginta marcis latorum grossorum Pragensium in et super Calario Praetorij ac aliis bonis et prouentibus Ciuilibus oppidi nostri Ilkusch, ad administrationem Consulium eiusdem oppidi pertinentibus per Consules et communitatem illius, Senioribus et toti fraternitati beatissimae Mariae Virginis pro Altarista eorum altaris, tituli sanctae Trinitatis, in Ecclesia parrochiali

sancti Andreae in eodem oppido Ilkusch fundati, in vim reemptionis factam, eam ipsam venditionem prefati census duodecim marcarum approbauimus et confirmauimus, approbamusque et confirmamus et in illam consentimus per inde atque si a principio ad illam faciendam consensus noster Regius accessisset decernentes et admittentes, quod quandocumque et quotiescumque idem census fuerit redemptus, possit pro summa eius principali prefata, alter similis census comparari et obligari in quibuscumque alijs bonis terrestribus immobilibus aut Ciuilibus coram quibuscumque Iudicibus spiritualibus vel secularibus regni nostri harum vigore ad hoc suo officio functuris, singulis annis iuxta conditionem inscriptionis et contractus soluendus, et percipiendus, alio consensu nostro vel successorum nostrorum ad hoc minime requisito. Quem quidem Censum modo premisso venditum et in posterum vendendum et obligandum libertati et immunitati Ecclesiae ea lege ascribendum admittimus, ut pro eius repetitione et omni actione ad forum Iudicis Ecclesiastici semper habeatur recursus. Ipsique Consules et Ciues Ilkuschenses et alii, in quorum bonis ciuilibus communibus vel priuatis, huiusmodi census in posterum fuerit inscriptus, ad ferenda onera ciuilia esse debeant astricti. Si vero in bonis terrestribus fuerit comparatus, heredes et possessores illorum bonorum pro tempore existentes, ad bellicam expeditionem nihilominus de eisdem bonis obeundam, obligati esse debeant, eo non obstante, quod prefatus Census immunitati Ecclesiae fuerit ascriptus. Harum testimonio literarum quibus sigillum nostrum est appensum. Datum Cracouiae die festo sancti Francisci. Anno domini Millesimo quingentesimo trigesimo quinto. Regni vero nostri anno vigesimo nono. Relatio Reuerendissimi in christo patris domini Petri de Thomicze Episcopi Cracouiensis et Regni Poloniae Vicecancellarij. Petrus Episcopus et Vicecancellarius Regni Poloniae m. p.

1) Oryginał pergaminowy dług. 50, szer. 25 ctm. dobrze utrzymany. Pierwotnie była przytwierdzona do dokumentu na pasku pergaminowym pieczęć, której obecnie brakuje. Na grzbiecie dokumentu znajdują się następujące napisy: a) *Approbatio Venditionis Census Duodecim Marcarum Fraternitati Bmae V. Mariae ad Ecclesiam parochialem Ilkussiensem tituli S. S. Andreae existentem ex Celario Praetorij Ilkussiensis. Anno Dni. 1535.* b) *Zapisek klasztorny: „Productum in Acta Visitationis 1746. 12. Januarii. H. Orłowicz.“* c) *Zatwierdzenie zamiany 12. Marków polskich na 180. mark groszy szerokich Pragskich dla Altarzysty Oltarza S.S.S. Trójcy w kościele parafialnym S. Andrzeja w Olkusz.*

XXII. 1540. die 11. mensis Martii, Cracoviae.

Sigismundus I., rex Poloniae, proconsulibus et consulibus civitatum Cracoviensis, Casimiriensis, Sandecensis, Vielicensis, Heussiensis et Bochniaensis mandat, ut sententias suas judicialiter sigillent et in praetorio castri Cracoviensis reponant, ne ex neglectione sigillandi discrimina inter cives exoriantur.¹⁾

Sigismundus dei gratia Rex Poloniae Magnus Dux Lituaniae Russiae Prussiae ac Mazowiae etc. dominus et Heres. Amatis Proconsulibus et Consulibus Sex Ciuitatum videlicet Cracouiensis Kazimiriensis Sandecensis Vielicensis Ilkussiensis atque Bochnensis fidelibus dilectis gratiam nostram regiam. Famati fideles dilecti. Cum inter alios Iudicij vestri defectus propter quos Subditi nostri litigantes et ad vos appellantes gravati fuerant, hoc quoque illis satis durum minimeque tollerandum acciderit, quod pro sententijs sigillandis per vos in causa appellationum latis singulam queque Ciuitatum vestrarum gravati alioquin in expediendis sententijs non minori impensa spetiali sumptu circumire cogebantur. Quemquidem absum tollere volentes, de hoc et alijs Iudicij vestri defectibus certam ordinationem litteris nostris expressam edidimus F. vestris per Magnificum Severinum Boner de Balicze [Caste]llanum Bieicensem Burgrabium Magnvm procuratorem riumque nostrum Cracouiensem Oswieczimensem Rapstinensem Bieicensem et in Ocziez Capitanem reddendam. Sed ne in primo vestro et vltioribus s Iudiciorum subditi nostri hoc defectu sigilli de cetero agitentur, Volumus et F. vestris ma[ndamus] vt quelibet F. vestrarum Ciuitas suum speciale Sigillum interim ante primvm adventum pro festo [p]roximo fabrefieri curet. Et deinceps ad in Ciuita in pretorio ipsius Ciuitatis in communi scriniolo sex serraculis firmato habeat. Vt ex vobis electi post prolationem sententiarum parati semper sint quilibet cum sue Ciuitatis [Sigil]lo in loco Iudicii ipsas sententias sigillare et illud rursus in cistellam reponere et ad Pretorium Cracouiense seruandum dare. Ne deinceps hoc genere gravaminis litigantes affligerentur. Sic igitur et non aliter F. vestre facture. Datum [in] Cracouia feria quinta ante Dominicam Iudica proxima[m.] Anno Domini Millesimo quingentesimo quadragesimo. Regni vero nostrj Anno Trigesimo quarto. Ad mandatum Sacrae Maiestatis Regiae proprium. (L. S.)

¹⁾ Oryginal pergaminowy dług. 33, szer. 30 ctm. zetłaly, zczerniały i w wielu miejscach podziurawiony, stąd bardzo nieczytelny. U dołu jest wycięnięta na wosku czerwonym pieczęć królewska większa, niewyraźna.

XXIII. 1545. die 2. mensis Maii, Cracoviae.

Sigismundus I., rex Poloniae, laboratoribus et cultoribus fodinarum plumbi Ilcussiae medietatem Olborae ad quattuor annorum spatium remittit.¹⁾

SIGISMUNDUS DEI gratia REX Poloniae, Supremus DUX Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae etc. dominus et heres. Significamus tenore praesentium quibus interest Vniuersis. Quod nos uolentes cultores et laboratores Montium seu Fodinarum Plumbi: in Ciuitate nostra Ilkussio, et territorio Vniuerso nostro ubicumque fodine habentur: et quocumque in loco ad nos Olbora spectat et pertinet: magna iam in parte neglectarum, alacriores et promptiores ad operandum reddere: ut laborum suorum aliquantulam consolationem habeant. Cupientesque ut plerique hac nostra liberalitate audita eo confluant, laboresque neglectos ressumant, omnibus et singulis: in fodinis illis Ilkussiensibus: et circumquaque existentibus, mineram fodientibus et laborantibus, seu circa eas uersantibus: medietatem Olborae nostrae Regiae ex plumbo more ueteri nobis pendi debitaе, ad quattuor Annorum decursum a data praesentium computantes remittimus: et liberaliter donamus. Harum quibus Sigillum nostrum subimpressum est testimonio litterarum. Datum Cracouiae Sabbato ante festum Inuentionis Sancte Crucis proximo. Anno domini Millesimo Quingentesimo Quadragesimo Quinto. Regni uero nostri Anno Trigesimo nono. Relatio Reuerendissimi in christo patris Domini Samuelis Episcopi Plocensis et Regni nostri Vicecancellarii. Samuel Episcopus Plocensis Regni Poloniae Vicecancellarius. mp. (L. S.)

¹⁾ Oryginał pergaminowy długość 32, szerokość 21 cm. bardzo dobrze utrzymany. U dołu jest wyciśnięta na laku czerwonym pieczęć królewska mniejsza z Orłem i Pogonią w środku. W otoku znajduje się napis: „S. S. R. DNJ. SIGISMUNDI. D. G. REGIS. POLON. MAGNI. DUC. LITHUANIAE. ETC.“ Na drugiej stronie dokumentu znajdują się dwa napisy: a) współczesny: „1545. Sabbato ante festum Inventionis S. Crucis. Litterae Sacrae Maiestatis Regiae. Quibus Cultoribus Ilkussiensibus Dimidiam Orboram dimittit ad Quadrienium.“ b) późniejszy: „Sigmunt Król do przeciągu lat 4 połowę Olbory płaconej do Skarbu opuszcza tym, którzykolwiek zaniedbane Górnictwo i kopanie kruszców rozpoczna.“

XXIV. 1547. die 22. mensis Maii, Cracouiae.

Sigismundus I., rex Poloniae, officialibus suis mandat, ut civibus Ilcussiensibus sine solutione teloneorum cum mercibus ire permittant.¹⁾

Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae, Supremus Dux Lithuaniae, Russiae Prussiae Masouiae etc. dominus et haeres. Vniuersis et singulis Teloneatoribus et eorum Notariis, seu locum tenentibus, vbilibet in Regno constitutis. Significamus tenore praesentium Quia vidimus originale priuilegium Famatis et Prouidis Praeconsuli et Consulibus, ac vniuersis Ciuitatis nostrae Ilkussiensis incolis, per Serenissimum Principem Vladislaum piae memoriae Poloniae Regem, patrum et antecessorem nostrum concessum saluum ac in nulla parte sui violatum. Cuius quidem priuilegii vigore eosdem Ciuitatis nostrae Ilkussiensis incolas a solutione quorumuis teloneorum vbilibet in Regno nostro consistentium exemptos esse constat. Suplicatumque est nobis, quoniam originale huiusmodi priuilegium passim circumferre non esse tutum arbitrantur, vt illis hasce nostras mandati literas, quae huiusmodi libertatis et exemptionis eorum testes sint, dare dignemur, quorum supplicationi benigne annuentes, mandamus vobis, vt praefatos ciues Ciuitatis nostrae Ilkussiensis et eorum quemlibet cum rebus et mercibus suis cuiuscunque generis, valoris precijque fuerint, quocumque per loca vbi telonea exigi solent euntes, libere absque cuiusuis telonei solutione ire, ac inde redire, toties, quoties opus eis fuerit, permittant, permittendosque curent, ac praesentibus non aliam quam originale priuilegium exhibitum fuerit fidem adhibeant. Nouo tamen limitaneali teloneo excepto, quod pro nobis reseruamus. Pro gratia nostra et debito officii sui aliter non facturi. Datum Cracouiae Dominica Rogationum Anno domini Millesimo quingentesimo quadragesimo septimo. Regni nostri anno quadragesimo primo. Ad mandatum Sacrae Maiestatis Regiae proprium. Nicolaus Grabia Castellanus chelmensis et Regni Vicecellarius. mp. (L. S.)

1) Oryginał pergaminowy długi 44, szer. 30 ctm. w miejscach składania zczerniały, zresztą dobrze przechowany i czytelny. U dołu wycięta jest na laku czerwonym pieczęć królewska mniejsza opisana już pod N. XXIII. [str. 35.] Na przeciwniej stronie przywileju są trzy napisy: a) „1547. Dominica Rogationum. Approbatio libertatis telonej communis per Sigismundum Regem.“ b) „Mandatum Sigismundi I. Super libertate a Teloneis.“ c) „Względem Cła ponawia Zygmunt Przywilej Władysławowski.“

XXV. 1554. die 27. mensis Februarii, Lublini.

Sigismundus II. Augustus, rex Poloniae, consules Ilcussiensis in possessione aduocatae Ilcussiensis, villarumque Zdzurada, Witaradów et Starczinów confirmat, instigatori vero suo regali perpetuum silentium in hac causa imponit.¹⁾

SIGISMUNDUS AUGUSTUS Dei gratia REX POLONIAE magnus DUX Lituaniae. Russiae. Prussiae. Masouiae. Samogitiae. etc. Dominus et heres. Significamus praesentibus literis nostris quibus expedit vniuersis. Postquam famati Proconsul et Consules Ciuitatis nostrae Ilkussiensis citatione nostra literali, ab Instigatore officii nostri Regii vocati fuissent ad tribunal nostrum, pro redemptione ad mensam nostram Aduocatae Ilkussiensis, simulque villarum Zdzurada Witaradów et Starczinow, vt inscriptiones, iura et priuilegia nostra, quorum nomine eadem bona possiderent, coram nobis reproducerent, summasque pecuniarum in literis expressas, acciperent, quae si non essent specificatae, vt secundum iuris formam taxatio Aduocatae et villarum memoratarum fieret. In terminoque hodierno hucusque continuato, partibus vtrisque coram nobis comparentibus, atque Proconsule et Consulibus per plenipotentes suos, reproducentibus bina priuilegia Serenissimi Vladislai Regis Poloniae, praedecessoris nostri, alterum super villas Zdzurada, Witaradów et Starczino de data Cracouiae feria quinta in Crastino Cinerum anni millesimi quodringentesimi secundi, alterum vero super Aduocatiā Ilkussiensem, de data in Pilzno, ipso die Leonardi Confessoris, anni millesimi quodringentesimi octauo, quibus deducebant Aduocatiā cum villis superius recensitis Ciuitati Ilkussiensi esse perpetuis temporibus incorporatam et vnitam, in quarum continua possessione semper fuerunt, petentibus se circa iura et priuilegia sua a nobis conseruari. Nos itaque iuribus et priuilegiis Ilkussiensibus examinatis, de sententia Consiliariorum et Iurisperitorum nostrorum Proconsulem et Consules ac ipsos Ciues Ilkussienses in iuribus et priuilegiis eorum conseruantes, ac eadem in omnibus conditionibus et clausulis confirmantes et ratificantes, decernimus Aduocatiā cum villis Zdzurada, Witaradów Starczinow perpetuis temporibus Ciuitati Ilkussiensi esse vnitam et incorporatam, ob idque Instigatori nostro perpetuum silentium in causa imponimus, hae nostra sententia mediante. Harum testimonio literarum quibus sigillum nostrum appresum est. Datum in Conuentione generali Lvblinensi feria tertia post Dominicam Oculi. Anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo quarto. Regni vero nostri anno vigesimo quinto. Relatio Magnifici Ioannis de Oeziessino, Regni Poloniae Cancellarij gene-

ralis Cracouiensis Sandecensis et Olstinensis Capitanei, Succemarii Burgrabii Regii Cracouiensis. Ioannes Ocieski Regni poloniae Cancellarius. m. p.

1) Oryginal pergaminowy dług. 41, szer. 30 ctm. w dobrym stanie, jednak bez pieczęci, po której pozostał tylko sznurek kręcony z jedwabiu czerwonego i zielonego. Na drugiej stronie dokumentu są następujące napisy: a) „Ultima Confirmatio Aduocatae Sigismundi Augusti Regis. 1554.“ b) „1554. Feria 3tia pt. Dm. Oculi.“ c) „In Castro Cracouiensi. Feria secunda ante festum S. Valentini Martiris proxima. Die scilicet 9. Mensis Februarii A. D. 1778. Praesens Decretum sub hoc Actu per Oblatam porrectum susceptum et inductum.“ d) „Ze wojtostwo w Starczynowie należy do Miasta Olkusza.“

XXVI. 1556. die 7 mensis Decembris, Varsaviae.

Sigismundus II. Augustus, rex Poloniae, cultoribus montium Ilkussiensium decimam de Warchnis sibi prius reservatam condonat et remittit ad spatium quattuor annorum.¹⁾

SIGISMUNDUS-AUGUSTUS DEI gratia REX POLONIAE Magnus DUX Lithuaniae Russiae PRussiae Masouiae Samogithicae etc. dominus et haeres. Significamus praesentibus literis nostris quibus expedit vniuersis et singulis harum noticiam habituris. Quod ad intercessionem certorum Consiliariorum nostrorum pro Cultoribus montium Ilkussiensium nobis factam, qui iniquitate horum temporum infoelicem in plumbi fodinis tentarunt fortunam. Volentesque illos ad exercendam culturam montium alacriores reddere orboraeque nostrae auctiora commoda in posterum facere eisdem ex certa scientia et gratia nostra Regia ab ipsis fragmentis seu Warchnis antiquis circumcirca Ilkusz et alibi leuatis et purgatis, leuandisque et purgandis decimam quam priore libertate concessa, pro nobis reseruaueramus, harum serie literarum condonandam et remittendam duximus, condonamusque et remittimus ad spacium et decursum quatuor annorum a data praesentium inchoandorum et computandorum atque eisdem a solutione decimae eorundem fragmentorum liberos et immunes plenarie facimus. Salua priore libertate dimidiae partis seu orborae et Mineris permanente. Quod Generoso Iusto DECIO Secretario nostro Carbario Vieliciensis Montium Ilkussiensium et Chencziniensium Praefecto praesenti et pro tempore existenti denunctiamus. (sic) Mandantes. ut in hac concessione libertatis nostrae Cultores Plumbi fodinarum Ilkussiensium conseruet et manuteneat neque vltra praescriptum illius quicquam exigit. Pro debito suo et gratia nostra secus

non facturus. Harum testimonio literarum quibus in fidem Sigillum nostrum est subappresum. Datum Varschouiae in conuentione Regni nostri generali feria Secunda post festum Sancti Nicolai proxima. Anno Domini Millesimo quingentesimo Quinquagesimo Sexto. Regni vero nostri Anno Vigesimo Septimo. Relatio Magnifici Ioannis de Oeziessino Regni Poloniae Cancellarij, Cracouiensis generalis, Sandecensis Olstinensisque Capitanei Succamerarij Cracouiensis. Joannes Ocieski Regni Poloniae Cancellarius. mp. (L. S.)

¹⁾ Oryginał pergaminowy dług. 45, szer. 30 ctm. bardzo dobrze utrzymany. U dołu znajduje się wyciśnięta na czerwonym laku pieczęć większa królewska z Orlem, którego otaczają dokoła umieszczone herby ziem koronnych. W otoku jest napis: SIGISMUNDUS * SECUNDUS * AUGUST * DEI * GRACIA * REX * POLONIAE * MAGNUS * DUX * LITUANIAE * RUSSIAE * PRUSSIAE * MASOUIAE * ETC * DOMINUS * ET * HAERES *. Na grzbiecie przywileju czytamy: „1556. Feria secunda post Nicolai. Literae Sacrae Maiestatis Regiae: Quibus ab antiquis Warehnis orboram ad Quadriennium dimittere dignata est cultoribus Ilkussiensibus.“

XXVII. 1559. die 4. mensis Ianuarii, Piotrcouiae.

Sigismundus II. Augustus, rex Poloniae, officialibus suis mandat, ne cives Ilkussienses, dum rex extra fines regni in Magno Ducatu Lituaniae moraretur, ad iudicium regale pro causis quibuscunque citent, item statum civium Ilkussiensium meliorem facere volens, tertium forum annale ad primam dominicam festum Ascensionis Domini immediate sequentem, instituit; posterum forum septimanale ibidem celebrari solitum in suo vigore reservat.¹⁾

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae Russiae Prussiae Masouiae Samogithiacque etc. Dominus et haeres. Significamus tenore praesentium quibus expedit vniuersis et singulis, praesentibus et futuris, harum notitiam habituris, Quia nos adducti supplicationibus certorum Consiliariorum nostrorum, nomine Famatorum Proconsulis et Consulium totiusque Communitatis Ciuitatis nostrae Ilkussiensis, apud nos interpositis, tum volentes ipsos fatigis et sumptibus subleuare quos extra Regnum ad praesentiam Tribunalque nostrum citati, seu appellatione evocati, necessario plerumque facere intuendis causis, sibi institutis, coguntur, hanc ipsis coniunctim, et cuilibet eorum seorsim praerogatiuam et libertatem dandam et concedendam duximus: prout

de certa scientia et speciali gratia nostra damus et concedimus praesentibus, Ita, vt iam a modo et sic deinceps futuris perpetuisque temporibus nemini hominum cuiusuis status, sexus, conditionis, dignitatis et officii existentium, quando et quamdiu in magno Ducatu nostro Lithuaniae aut alibi extra Regnum constituti fuerimus, liceat illos sev aliquem ex illis, vllis citationum nostrarum literis, aut prouocationibus seu appellationibus quibuscunque, pro quacunque re et Causa, ad nos vel Iudicium nostrum euocare, Et si citati vel appellatione euocati per quemcunque fuerint, aut eorum aliquis fuerit euocatus, tum coram nobis Iudicioque nostro, si in ipso Ducatu nostro Lithuaniae, aut alibi extra Regnum nostrum, nullo vnquam tempore stare, comparere, respondere, atque ob non comparitionem et responsionem, poenas aliquas subire, et iudicatum soluere cuique tenebuntur. A quo eos et quemlibet eorum liberos et absolutos prorsus facimus, et ea praerogatiua libertateque Ciuitatis eiusdem incolae, modernos et pro tempore futuros perpetuo semper gaudere et utifrui volumus, Quamobrem omnibus et singulis Dignitariis, Officialibus, caeterisque subditis nostris, cuiusuis status et conditionis existentibus, mandamus, vt memoratos Ciues et Incolas nostros Ilkussienses, modernos et pro tempore existentes, in ea praerogatiua et libertate se coram nobis, cum fuerimus extra Regnum, non sistendi citatos, vel appellatione quacunque euocatos, non solum conseruent, verum etiam illos et quemcunque eorum nullis citationum literis aut prouocationibus, pro quibuscunque rebus ad nos vel Iudicium nostrum extra fines Regni nostri euocare vnquam audeant, Volentes autem vt eadam Ciuitas nostra Ilkussiensis incolaeque illius maiora in dies suscipiant incrementa, et ad meliorem statum conditionemque reducantur, ad duo fora annalia (quorum alterum ad diem Assumptionis beatae virgini Mariae sacrum, alterum pro festo sancti Andreae Apostoli ex antiqua eorum institutione in eadam Ciuitate hucusque singulis annis celebratur) tertium, ad primam Dominicam festum Ascensionis Domini immediate sequentem in eadem Ciuitate Nostra Ilkussiensi, incolis illius modernis et pro tempore futuris, addendum et adiungendum esse duximus, prout addimus et adiungimus, atque pro legitime instituto et indicto haberi volumus, Ita vt omnes et singuli homines, cuiusuis status, sexus, ritus, et conditionis existentes, ad hancipsam Ciuitatem nostram Ilkussiensem pro eodem tertio foro annali, per nos praesentibus ad diem Dominicum, proxime et immediate festum Ascensionis Domini sequentem, instituto, et aliis duobus in eadem Ciuitate quibuslibet festis, Assumptioni beatae virgini Mariae et sancto Andreae Apostolo dicatis, celebrari hucusque solitis, sin-

gulis annis perpetuisque temporibus, gratia emendi, vendendi, rerumque pro rebus et mercibus pro mercibus permutandi et cambiendi ac omnium et singulorum aliorum licitorum et honestorum negotiationum generum exercendi, Ciuitatem praedictam confluant, et frequentent, citra tamen praeiudicium aliarum Ciuitatum et Oppidorum, tam nostrorum quam subditorum quorumuis nostrorum, in vicinia circumeirea existentium, Venientes vero ad eandem Ciuitatem gratia eiusmodi fororum frequentandorum, tam in accedendo quam in recedendo nostra et Serenissimorum Successorum nostrorum securitate et libertate potiri et gaudere semper volumus, nisi forte tales sint quos iura et leges fovere non paterentur, et quibus proborum hominum consortia merito fuerint deneganda. Forum vero septimanale, qualibet feria secunda in eadem Ciuitate nostra Ilkussiensi celebrari solito (sic) in suo vigore reseruamus, harum testimonio literarum, quibus Sigillum nostrum est subappensum. Datum Pyotrcouiae in Conuentione Regni nostri generali feria tertia post festum Circumcisionis Domini proxima. Anno eiusdem Millesimo, quingentesimo quinquagesimo nono. Regni vero nostri anno vigesimo nono. Relatio Magnifici Iohannis de Oczyeschino Regni Poloniae Cancellarii, Cracouiensis generalis, ac Oswyancimensis, Zathoriensis, Sandecensis Olschtinensisque Capitanei, Ioannes Ocieski Regni Poloniae Cancellarius. mp.

1) Oryginal pergaminowy dług. 43, szer. 31 cm. pisany bez skróceń, w miejscach składania zbutwiał i przetarty. U dołu przywileju pozostał po oderwanj pieczęci sznurek pleciony z pasowego i zielonego jedwabiu. Na drugiej stronie przywileju znajdują się dwa napisy: a) w środku: „1559. Feria tertia post festum Circumcisionis“ b) na prawym brzegu u samej góry: „1749. Anno. Feria 4ta post Dominicam Rogationum. In Arce Cracouiensi. Productum post Publicationem Uniuersalis Serenissimae Regiae Maiestatis circa recognitionem Jurisdictionis admittendarum ad Jus Supremum a Iudicio Consulari, Aduocatiali et Scabinali Ilcussiensi Appellationum. In Iudicio Sapremi Juris Prouincialis Magdeburgensis Castri Cracouiensis. Per Spectabilem Stanislaum Mogilski, Consulem et Notarium et Honoratum Mathaeum Wenecki, Scabinum, Ciues Ilcussienses.“

XXVIII. 1567. die 6. mensis Iunii, Piotrcouiae.

Sigismundus II. Augustus, rex Poloniae, laudum publicum civitatis Ilcussiensis de anno 1562. super ponendis et extruendis intra decursum unius anni aedificiis in areis et locis desertatis editum, confirmat.¹⁾

SIGISMUNDUS AUGUSTUS Dei gratia Rex Poloniae, magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samogitiaequae

etc. Dominus et haeres. Significamus literis nostris praesentibus, quorum interest uniuersis. Exhibitas esse nobis literas in papiro scriptas ex Actis Consularibus Ilkussiensibus emanatas, sigillo eiusdem Ciuitatis communitas, sanas, saluas, nullique suspicioni obnoxias, continentes in se laudum publicum Ciuitatis Ilkussiensis, super ponendis et extruendis intra decursum unius anni aedificijs, in areis desertatis in recensita Ciuitate Ilkussiensi consistentibus, a Consulatu et plebiscito eiusdem Ciuitatis conditum, ac per debellum (sic) Ciuilem publicatum, supplicatumque esse nobis, ut easdem Maiestate nostra Regia confirmare et approbare dignaremur, quorum tenor sequitur talis. Feria secunda post Octauas Corporis Christi Anno domini 1562. In nomine domini amen. Proconsule pro tempore munere Proconsulis fungente, famato Martino Strzumiesky, Valentino Slanka, Laurentio Twardi, Veneslao Paiak, Petro Nek, Jacobo kozyelek, foelice Starczinowsky, Stanislao Slanko, Consulibus Ilkussiensibus. Ac ex communitate uiris ad hoc delectisino Blonsky, Martini Pelionis, Laurentii pasierbek, Thome penkala, Volphangus Piesnensky, Gregorius Slomi Augustini Iarosz, Joannis Bednarz, Foelicis soltisiak, Laurentij vosbek, Thome Piwowar, Alberti Stophil, Alberti Rzez elezerz, Martini Rak, Andreae kramarz, Bartholomei Zbitny, uniuersis et singulis, quibus expedit ad quosque praesens nostrum scriptum [venerit pro]clamamus. Quia nos ex unanimitate uoto et uoluntate cupientes lapsa restaurare et pene funditus ruta subleuare, Attendentesque h . . . mediocra damna fore, in custodiis comunibus exactionibus Sacrae Maiestatis Regiae, poduodis alijsque emolumentis et fructibus ciuilibus in desertatis Areis in ciuitate existentibus, ex quibus prout prius pendebant, nihil datur atque exigitur, prae desertatione, quapropter eiusmodi Laudum solenne sanciuimus, atque constituimus, ut quilibet qui praetendit aliquot interesse ad loca in ciuitate desertata, et uacua habere, ut ea ad decursum unius anni immediate aedificet, et restauret, ne per eiusmodi desertationem prouentus Ciuiles minuantur, nolentes uero aedificare ut uendant. Extunc enim in decursu Anni plenam facultatem damus et concedimus, ea bona pro placito conuertenda, in obuentionibus regalibus, ac fructibus et Custodijs Ciuilibus, Domino Proconsuli Ilkussiensi, pro illo tempore existenti, praefata bona cuiuscunque sint, sequestranda. Et ne in eiusmodi negotio circumueniri uideatur, ignorantia aliqua in congregatione fori communis singulis feriis secundis quater successiue, ut qui interesse aliquot habere praetendant, proclamatione bedelli Ciuilis manifestentur. Quod plebiscitum ratum ac in omni puncto

immutabiliter obseruandum, sancimus ac promittimus stipulate nomine totius Communitatis habere et custodire. Nos itaque Sigismundus Augustus etc. Rex praenominatus Supplicationi eiusmodi benigne annuentes literas praescriptas in omnibus earum punctis clausulis et conditionibus approbandas et confirmandas duximus, prout quantum de iure est approbamus et confirmamus praesentibus, decernentes easdem debitam vim atque robur obtinere debere. Harum testimonio literarum, quibus Sigillum nostrum est subappensum. Datum in Conuentione generali Regni Pethricouiensi die sexta Mensis Iunij Anno Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Septimo. Regni uero nostri Trigesimo Octauo. Relatio Reuerendissimi Petri Miskowsky Regni Poloniae Vicecancellarii, Decani Cracouiensis, Gnesnensis Plocensis Lanciciensisque Praepositi. Petrus Miskowsky Regni Poloniae Vicecancellarius. mp.

1) Oryginał pergaminowy dług. 32, szer. 25 ctm. w całości bardzo zbutwiały i nieczytelny; po lewej stronie jest nadto wypalona dziura 5 cm. kw.— U dołu wisi przytwierdzony do przywileju kawalek paska pergaminowego, na którym pierwotnie wisiała pieczęć. Nad nim w miejscu niezapisaném pergamin przecięty w kształcie łuku od lewej ku prawej. Na przeciwniej stronie dokumentu jest napis. 'Confirmatio Laudi Ilkussiensis de areis desertisque Sigismundi Augusti. 1567. Fra 2. pt. Svas Corporis Christi.'

XXIX. 1576. die 27. mensis Decembris, Torunii.

Stephanus, rex Poloniae, proconsuli, consulibus, advocato, scabinis et caeteris magistratibus Cracouiensibus mandat, ut summam ducentorum florenorum fisco regio per Martinum Wilk, alias Schadkowiez, civem Ilkussensem, debitam, et nuper a se nobili Ioanni Krzczki, thesauri regni notario donatam, in rem eiusdem Ioannis Krzczki iudicialiter requirant. 1)

STEPHANUS Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lituaniae, Russiae PRussiae, Masouiae, etc. Princeps Transyluaniae. Spectabilibus et famatis Proconsuli, Consulibus, Aduocato Scabinis et caeteris omnibus Ciuitatis nostrae Cracouiensis Magistratibus ac iudiciorum quorumuis praesidentibus, fidelibus nobis dilectis gratiam nostram Regiam. Spectabiles et famati fideles nobis dilecti. Summam florenorum ducentorum fisco nostro Regio per famatum Martinum Wilk, alias Schadkowiez de Ilkusz debitam atque coram iudicio Bannito Cracouiensj super bonis suis omnibus inscriptam et recognitam dedimus atque donauimus Nobili IOANNI

Krzeczki Tesauri Regni nostro Notario prout literae donationis nostrae latius ea de re testantur. Quae quidem donatio nostra, ut effectum suum sortiri quamprimum possit, Mandamus fidelitatibus vestris, ut requisita literis hisce nostris sine mora et dilationibus quibusus ipsi IOanni Krzeczki cum praedicto Martino Wilk occasione debili praedicti jus dicant debitamque et competentem iusticiam administrent, atque iuxta inscriptionem per ipsum factam, ex officijs suis procedant. Aliterque pro gratia nostra et Officiorum suorum debito ne fecerint. Datum Torunij Die XXVII. Mensis Decembris. Anno domino M.D.LXX Sexto Regni uero nostri Anno primo. Ad Mandatum SAerae Regiae Maiestatis proprium. Petrus Dunin Volski Regni Poloniae Cancellarius. mp. (L. S.)

¹⁾ Oryginal papierowy dlug. 30, szer. 20 ctm. zczerniały, zbutwiały i w miejscach składania przetarty. U dołu znajduje się wyciśnięta na lakku czerwonym pod papier podłożonym, wielka pieczęć królewska, w środku której widać orła, a na około niego herby ziem koronnych. W otoku jest napis: „STEPHANUS * I * DEI * GRACIA * REX * POLONIAE * MAGNVS * DUX * LITUANIAE * RUSSIAE * PRUSSIAE * MASOVLAE * SAMOGITIAE * KIOVIAE * WOLINIAE * PODLACHIAE * LIVONIAE * EC. * PRINCEPS * TRANSILVANIAE * EC. *”

XXX. 1590. die 27. mensis Ianuarii, Varsaviae.

Sigismundus III., rex Poloniae, cameram plumbi et litargiri Ilcussiae per aliquot tempus intermissam restituit, venditionem eorum metallorum ordinat, Martinoque Leśniowski de Obory, castellano Podlachiensi, administrationem illius camerae committit.¹⁾

SIGISMUNDUS Tertius DEI gratia Rex Poloniae, magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samogitiae, Liuaniae etc. nec non Regni Sueciae proximus haeres et futurus Rex. Significamus praesentibus literis nostris quorum interest uniuersis et Singulis. Quod cum omnibus regnis et dominijs in modis et rationibus inueniendis magnopere incumbit, quibus tam auri quam argenti copia non modo intra regni sui parietes contineatur, uerum etiam aliunde importetur: Compertum est autem Ungaros beneficio plumbi ad aurum et argentum conficiendum agere, ea ratione permotus Serenissimus Stephanus antecessor noster, ut maior in regno nostro auri et argenti sit copia, utque monetariae officinae suppeteret, instituit Cameram in Ciuitate nostra Ilcussiensis ad coemenda a Metallicis seu montium et metallorum operariis, quos vulgo Gwarki nuncupant, Plumbi et Litargyrii metalla, vt eo commodius facta permutatione plumbi loco, aurum et argen-

tum ab ungaris in regnum nostrum inueheretur. Cuius Camaerae usus cum hactenus per quandam negligentiam fuerit intermissus et interruptus eam nos pristino vsui restituendam et renouandam esse duximus, prout restituimus et renouamus, per praesentes. Atque ut in uendendis Plumbi et Litargyrij metallis ordo infrascriptus firmiter obseruetur, omnino volumus: vt videlicet omnes metallici seu montium et metallorum operarii plumbum et Litargyrium non extraneis neque cuiquam (sic) alteri, sed praefecto nostro Camaerae Ilcussiensis semper uendere teneantur, sub eorum plumbi et Litargyrii metallorum ad Camaeram nostram Ilcussiensem amissione. Pro quibus metallis praefectus Camaerae Metallicis paratam pecuniam, prout de precio et tempore cum eis conuenerit, numerabit. Porro si pacto non steterit, intraque tempus praefixum ea metalla non soluerit, eoque nomine metallici praefectum Camaerae aut suum Vicepraefectum compellauerit, tum demum, illis Plumbi et Litargyrii metalla alteri cuiquam uendere integrum erit. Ad quam Camaeram renouandam cum non perexigua uis pecuniae ad coemenda ea metalla requiratur, operam et studium, quod nobis in ea re Magnificus Martinus Lesniowolsky de Obory Castellanus Podlachiensis, Zatoriensis Losiciensisque Capitaneus noster detulit, beneuole complexi sumus, habentesque perspectam illius fidem integritatem ac in rebus gendis dexteritatem, quique de nobis ac Republica optime est meritus, in diesque Singulos recentia adiungit merita, faciendum esse duximus, ut eam ipsi committeremus et conferremus, prout committimus et conferrimus praesentibus literis nostris, per eum tenendam, habendam, administrandam ad extrema uitae ipsius tempora. Promittentes pro nobis et Serenissimis Successoribus nostris non esse nos, neque eosdem Serenissimos Successores nostros, quamdiu ipse Magnificus Castellanus Podlachiensis in uiuis extiterit, praedictam Camaeram Ilcussiensem licet id a nobis ardua quaecunq[ue] nostra et Reipublicae necessitas exposcat ab eodem amouros, amouendique cuiquam potestatem duros, neque Serenissimi Successores id ipsum facturi faciendique potestatem cuiquam daturi sunt; quin in usu et [possession]e pacifica praefatae Camaerae ipsum donec superstes fuerit, et nos conseruabimus et Serenissimi Successores nostri c[onser]uabunt. In cuius rei fidem praesentes manu nostra subscriptas Sigillo Regni consignari iussimus. Datum Varschauiae die vigesima Septima Mensis Ianuarii Anno Domini Millesimo Qu[ingen]tesimo Nonagesimo. Regni uero nostri anno TERTIO. Sigismundus Rex mp. Paulus Koszuthski mp.

1) Oryginał pergaminowy dług. 41, szer. 35 ctm. we troje z góry na dół składany, w miejscach składania przetarty i podziurawiony. U dołu

dypłomu jest przytwierdzony sznurek kręcony z jedwabiu białego, czerwonego, niebieskiego i żółtego, na którym pierwotnie wisiała pieczęć. Na drugiej stronie dokumentu czytamy: „1590. d. 27. Januarii. O Kopalniach, czyli Górnictwie.“

XXXI. 1593. die 14. mensis Aprilis, Varsaviae.

Sigismundus III., rex Poloniae, cultoribus stolae Staro-Olkuska seu Pilecka dictae mandat, ut coram commissariis suis in causis inter ipsos et cultores stolae Punikowska ratione cuiusdam exactionis existentibus compareant decretaeque eorum obseruent.¹⁾

Sigismundus Tertius Dei gratia Rex Poloniae, magnus Dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samogitiae, Liuoniae, etc. nec non Suetiae haereditarius Rex. Omnibus et Singulis Stolae Staro Ilkuska seu Pileczka dictae Cultoribus quorum nomina et cognomina hic habere volumus pro expressis Fidelibus nobis dilectis gratiam nostam Regiam Famati Fideles nobis dilectj. deputauimus certos Commissarios nostros in causa exactione quae Fidelitatibus Vestris cum Cultoribus Stolae Punikowska nomine certarum differentiarum intercedit. Mandamus itaque Fidelitatibus Vestris Vt posteaquam ab eisdem Cultoribus requisiti fuerint coram ipsis compareant atque quidquid illi inter Fidelitates Vestras decreuerint firmiter obseruent. Pro gratia nostra officijque sui debito Datum Warssouiae die XIIIj Mensis Aprilis Anno Dominij M.DXCIIj. Regni uero nostri Sexto. Ad mandatum Sacrae Regiae Maiestatis proprium. Ioannes Tharnowski Regni Poloniae Vicecancellarius. mp. (L. S.)

¹⁾ Oryginał papierowy dług. 33, szer. 20 ctm. we troje złożony, znajduje się w dosyć dobrym stanie. W środku dokumentu wyciśnięta jest na laku czerwonym pieczęć królewska, na której w środku widać herb Wazów, a obok niego w czterech polach herby koronne i litewskie. W otoku można odczytać napis: „SIGISMUNDUS. III. D: G: REX: POLONIAE: M: D: LIT: RUS: PRUS: MAS: SAM: LIU: ETC: NEC: NON: REG: SUEC; P: HAERES: ET: F: REX:“

XXXII. 1634. dnia 5. września, w Warszawie.

Władysław IV., król polski, oznajmia magistratowi miasta Olkusza, iż w skutek zapadłej na sejmie warszawskim uchwały nałożenia na miasta i stan kupiecki podatku w kwocie 60.000 złp. przypada na toż miasto 800 złp., które na dzień 15. października do urzędu miejskiego krakowskiego, a następnie na 1. listopada do skarbu złożyć rozkazuje.¹⁾

Władysław IV. z łaski Bożej Król Polski, Wielkie Xiążę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Masowieckie, Zmudzkie, Inflantskie, a y Szwedzki, Gotski Wandalski dziedziczny Król. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy. Osobliwie Urzędowi Miejskiemu u Woiewodztwie Krakowskim Miasta naszego Olkusza wiernie nam poddanym oznajmujemy. Ponieważ na Seimie blisko przeszłym Warszawskim między inszemi Rzeczypospolitey Podatkami, dla pedszego zniesienia długu Woiskom Koronnym winnego, przykładem Uchwały Seimu Roku 1629. odprawionego, znowu miasta y Stan Kupiecki Summa Złotych polskich Sześćdziesiąt Tysięcy, nomine Donatiui iest włożona. a dispositia tey Summy od Stanow Koronnych przy nas iest zostawiona. Ztey przyczyny uważaiacz to, iakoby bez uszczerbku drobniejszych, a ochrony dostatniejszych Kupcow na czas w Prawie opisany do Skarbu istotnie wniesiona była, niniejszym Uniwersałem naszym wkładamy to, aby ad rationem tey Summy Sześćdziesiąt Tysięcy Kupcy miasta naszego Olkusza ktorzykolwiek, Iedwabne, Sukienne, Korzenne, od Zboż wszelakich, Win tak lądem iako y Morzem przechodzących, Futer, Łoiow, Zelas, Skór, Wosków, y inszych tym podobnych rzeczy, Towary przemysłami swemi przewodzą y handluia, (co się o Furmaniech takowe rzeczy wożących, iedno tymi handluiających, nie ma rozumieć) także Szoci lubo tam ustawnie residuiący, lubo też kramy swoje maiący, Złotych Polskich Osm Set, iak naipredzei złożyli, i na dzień XV. Miesiąca Pazdziernika do Wrzędu Miejskiego Krakowskiego, żeby zaś ztamtąd do Skarbu na dzień Pierwszy Miesiąca Listopada (gdzie na ten czas w Radomiu dla Sądow Skarbowa residentia bedzie), wniesione byđ mogły: oddali, Contraentoribus zarazem na Trybunał Radomski niniejszym Uniwersałem naszym Termin naznaczaiącz, Inaczei mieć niechząc, tak dla łaski naszej, ioko y dla zabieżenia trudnościom swoim, któreby eo nomine od Instigatora Koronnego, urość musiały, Ito dla lepszei pewności ręką naszą podpisawszy, Pieczęcią koronną zapieczętować rozkazaliśmy. Działo się w Warszawie dnia V. Miesiąca Września Roku P[ł]ańskiego

M.D.CXXX Czwartego, Panowania królestw [nasz]ych Polskiego Wtorego, Szwedzkiego Trzeciego Roku. Vladislaus Rex mp. (L. S.) Tomasz Leżeński mp.

¹⁾ Oryginał papierowy wielkości zwykłego arkusza, zetłaly i w miejscach składania podziurawiony. Obok własnoręcznego podpisu króla znajduje się wyciśnięta na laku czerwonym pieczęć koronna mniejsza, w środku której widać herb Wazów, a obok niego w czterech na krzyż podzielonych polach herby koronne i litewskie. W otoku czytamy. „WLA-DISLAUS. IV. D. G. REX. POLON. M. D. LIT. RUS. PRUS. SAM. LIV. ECT. NEC. NON. SUEC. GOT. VA. HAER. REX. †.“ Na drugiej stronie czytamy. „Uniwersał Skarbowy o Donatiwę.“

XXXIII. 1634. dnia 6. grudnia, w Warszawie.

Władysław IV., król polski, rozkazuje magistratowi miasta Olkusza, ażeby z aktów miejskich pisma uszczypliwe przeciw urodzonym Raczkowskim wymierzone, wymazał.¹⁾

Władysław IV. z łaski Boży Król Polski, Wielkie Xiążę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Zmudzkie, Inflanckie, y Szwedzki, Gotski, Wandalski dziedziczny Król. Obrany Wielki Car Moskiewski. Sławnym Burmistrzowi Raicom Woitowi Ławnikom y wszystkiemu Vrzendowi Miasteczka naszego Olkusza Wiernie nam miłym. łaskę naszą Królewską. Sławni [Wiernie] Nam mili. Dana nam jest sprawa że do Akt Miejskich Wierności Waszych p[odane] są pewne Protestacie y Scripta uszczypliwe a sławę dobrą y Honor Vrodzonych [Raczkowskich] którzy iako na usługach S. pamięci Antecessorow Naszych tak y wroźnych expedyciach woennych dzielność Swoię oświadczały, urażające przez niektóre osoby. Iako tedy tego pochwalać nie możemy, gdy kto na cudzą sławę nastempuie, tak y tho się nam niepodoba żeście takowe Scripta do Akt swych przyjęli. Rozkazujemy przetho Wiernościom Waszym y miec tho koniecznie chcemy, abyście tak Protestatią wyży wspomnioną iako y inne wszystkie pisma honor y reputatią Vrodzonych Raczkowskich szczypiące, które się kolwiek w Aktach Olkuskich znajdują z Xiąg tamiecznych wymazali y eliminowali przestrzegając iakoby żadna nota takowych pism w Xięgach miejskich nie była. Co Wierności Wasze uczynią dla łaski naszej y z powinności urzędu Swego skutecznie nasze rozkazanie wykonawszy. Dan w Warszawie dnia VI. Miesiąca Grudnia Roku Pańskiego M.D.CXXXIV. Panowania krolestw naszych Polskiego II. Szwedzkiego III. Roku. Vladislaus Rex mp. (L. S.) Petrus Gembicki Secretarius Maiestatis Regiae. mp.

1) Oryginał papierowy wielkości zwykłego arkusza u góry po prawej stronie zetłady i cokolwiek uszkodzony, z własnoręcznym podpisem królewskim i wyciśniętą na czerwonym laku pieczęcią mniejszą królewską, w pośrodku której widać w czterech na krzyż podzielonych polach orla z pogonią naprzemian, a obok nich herby Wazów. W otoku częściowo zatartym można jeszcze odczytać: „ WLADISLAUS. IV.
 RE MAG.
 DUX. MOSC. SMOL. SEV. CER.“ Na drugiej stronie dyplomu jest nota: „ Mandatum Sacrae Regiae Maiestatis, In Causa Honorabilium ac Generosorum Raczkowskich. Oblatum ad Acta Consulatatus Ilkussiensis per Generosos Valentinum et Joannem Raczkowski.“

XXXIV. 1638. die 20. mensis Iulii, Varsaviae.

Vladislaus IV., rex Poloniae, privilegium de anno 1631. a proconsule et consulibus civitatis Ilkussiensis Joanni Czarny et consorti eius Justinae Pekalanka super venditionem salis collisi, concessum, confirmat.¹⁾

Vladislaus IV. Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Ryssiae, Prvssiae, Mazowiae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Czerniechoviaequae; nec non Svecorum Gottorum Vandalorum Haereditarius Rex. Significamus praesentibus literis nostris, quorum interest universis et singulis. Exhibitas nobis esse literas papyreas infrascriptas ex Protocollo Actorum Ciuitatis nostrae Ilkussiensis emanatas manu uero Famati Kelmerski Notarii illius Ciuitatis Iurati Subscriptas et Sigillo communitas in se concessionem Famato Ioanni Czarny et Justinae Pekalanka Coniugibus, Salis triti collisi decoctive in baneis frustis et quibusuis minatis publice et priuatim diebus tam forensibus quam aliis quibusuis aduehendi uendendi reuendendi coemendi deuendendique confiendi sanas et illaesas omnique suspitione carentes. Supplicatumque nobis est eorundem Coniugum nomine, ut easdem literas auctoritate nostra confirmare et approbare dignemur: Quarum ea est quae sequitur series. Proconsul et Consules Ciuitatis Ilkussiensis, Sex Ciuitatum in Regno Poloniae Commissarii ac Iuris Montanici eiusdem Ciuitatis Iudices Intermedii a Sacra Regia Maiestate Priuilegiati Significamus praesentibus literis nostris quorum interest uniuersis et singulis. Quia nos in plenaria Sessione nostra una cum Viginti quatuor uiris ex Communitate in Praetorium obdestinati et congregati existentes de communi Reipublicae bono ampliando et augendo mutuis animorum Sententiis consultare utile et frugifer eidem Reipublicae nostrae fore existimauius. Si Sales qui hac temporis tempestate per extraneos et Villanae conditionis sparsim in Ciuitate nostra Ilkussiensi sine pensione ac quouis censu ad aerarium

publicum pendendum uenum exponebantur uni sub censu certo conferantur: quam in rem magis commodiorem censuimus Spectabilem Ioannem Czarny Collegam nostrum optimae de Republica nostra meritum non solum in Cultura Montium Ilkussiensiū sed impensis per eum in rem et commodum Olborae Sacrae Regiae Maiestatis Domini nostri Clementissimi multo tres cum damno suo facto qui Obermani Officium in Structuris fodmarum Cuniculi Pilecensis a multis annis gerens promptam et diligentem cum publico commodo operam dedit. Horum itaque et aliorum meritorum eius Maiorumque ipsius in Rempublicam praestitorum, respectu de mutuo Consensu omnium nostrorum eidem Spectabili Ioanni Czarny et Justinae Pekalanka Coniugibus ex nunc et de facto ad extrema uitae eorum tempora conferimus damus et concedimus. Sales tritos collisos decoctosue in baneis frustis et quibusuis minutis fragmentisque publice et priuatim diebus tam forensibus quam aliis quibusuis pro festinis aduehendi uendendi reuendendi coemendi diuendendi atque siue Mecellum Unum siue duo in loco per nos ostenso declarato et emensurato erigendi constituendi constructaque possidendi tenendi utifruendi et in quosuis usus suos exquisitiores melioresue et commodum suum sine cuiusuis praepedimento praecipue uero Reuenditorum Ilkussiensiū quam aliorum quorumuis (ita ut nulli alii his supranominatis Coniugibus exceptos sales praefatos diuendere liceat licitumue sit) conuertendi. Ratione cuius concessionis nostrae et ususfructus aduitalitii iidem Coniuges Quindecim florenos Polonicales pro festo Sancti Martini ad manus Ciuitatis pro tempore existentis quotannis pendere et soluere tenebunt: Postquam uero iidem Coniuges ex hac uita decesserint, haec facultas uendendi Salis ad nos et Successorum nostrorum dispositionem redibit. In cuius rei fidem et testimonium Sigillum Ciuitatis nostrae Ilkussiensi subapprimi iussimus. Actum et datum in Praetorio Ilkussiensi Feria tertia post Dominicam Quadragesimalem Ramispalmarum proxima die XV. Mensis Aprilis. Anno Domini M D C. XXXI. Martinus Kellerski Notarius Ciuitatis Ilkussiensi Iuratus.— Nos itaque supplicationi praedictae uti iustae benigne annuentes, praesertim literas in omnibus earum punctis clausulis ac fragmentis et conditionibus quantum permittit ususque earum habetur, approbamus et confirmamus [ac praedictam] concessionem diuendendi Salis praedictos Coniuges praesentibus literis nostris uolentes easdem uim et robur [debitae] firmitatis obtinere debere. In cuius rei fidem praesentes manu nostra subscriptas Sigillo Regni communiri iussimus. Datum Varsauiae die XX. Mensis Iulii Anno Domini M.D.C.XXXVIII.

Regnorum nostrorum Poloniae V. Sueciae VI. Vladislaus Rex.
mp. (L. S. p.) Andreas Buialsky Secretarius Regius. mp.

¹⁾ Oryginał pergaminowy dług. 41, szer 31, ctm. z własnoręcznym podpisem króla, dobrze utrzymany, lecz bez pieczęci, po której pozostał tylko mały pasek pergaminowy do dyplomu przytwierdzony. Na drugiej stronie znajduje się napis: „Confirmatio Priuilegij Ciuitatis Ilcussiensis Vladislai Quarti Regis Poloniae Spectabili Joanni Czarny et Consorti ejus super Venditionem Salis Collisi.“

XXXV. 1648. dnia 22. stycznia, w Olkuszu.

Uгода pomiędzy zgromadzeniem OO Augustyanów a żydami miasta Olkusza, pozwalająca tym ostatnim wolnego przejazdu uliczką prowadzącą między łaźnią miejską a ulicą żydowską; oraz pozwalająca budować się żydom na dwóch placach klasztornych: Józefowskim i Bieńkowskim, za sumę 500 złp. z obowiązkiem płacenia z nich 50 złp. czynszu rocznego, jakoteż płacenia czynszu 6 złp. z trzech placów klasztornych: Józefowskiego, Bieńkowskiego i Danielowskiego z terminem na ś. Marcina¹⁾.

W Imie PAńskie AMEN. KU Wieczney PAMięci. Gdyż pamięć ludzka jest słaba, y odmienna. zaczym aby sprawy ludzkie, a nawiecey the, które ku zatrzymaniu pokoju, y pamięci wieczney należą za przedłużeniem czasu, niebyłyby zniszczone, opatrzna ludzi mądrych postanowiła roztropność, sprawy wieczney pamięci godne, pisma świadectwem, ku wiadomości posteritati suae przywoździć. A tak za osobliwym i szegulnym pozwoleniem Wielebnego Oycy, w Panu Christusie Księdza Idziego Millera, Oycow Zakonnych Augustyna Świętego, nathen czas w Koronie Polskiej y Xięsthwie Litewskim Prowinciała, miedzy Wielebnemi Oycami, Księdzem Adrianem Woytowiczem, Conwentu Olkuskiego, na then czas Priorem, tak swoim, iako y wszystkiey Braciey pomienionego Conwentu, na then czas bendących, y niżej podpisanych, imieniem czyniącym, z iedney, a Niewiernemi Salomonem Michałowiczem, Moyżeszem Abramczykiem, Markiem Aronowiczem, Starszemi Żydów Olkuskich, swoim y Wszystkiego Pospolstwa Żydowskiego, imieniem czyniącemi, z drugiey strony, stało się pewne postanowienie, y Uгода wiecznie bez wszelkiego naruszenia, przez oboię stronę trzymająca w then sposob. Iż wyżey mianowany Wielebny Ociec Prior Conwentu Olkuskiego, we społy ze wszystką Bracią swoją tegoż Conwentu, Upatruiąc bydź niebezpieczeństwo wielkie, gdyby się Żydowie Olkusey, teraz i napotym

bendący, z Budynkami swemi do murów kościelnych, y Conwentskich przybliżyć mieli; czemu aby się zabieżać, onym Wszystkim teraz y na potym bendącym, pomieniony Conwenth, Vliczkę dla prześcia, wiazdu y wyiazdu iedaym Wozem, między Łażnią Mieyską teraz nowo restaurowaną a między murem, (który ma bydź, z boku Ulice pospolithey od Rynku olkuskiego, do Kościoła Conwentskiego przechodzącey, wprost na pułnoey aż naprzeciwko Wrotom Conwentskim, z podworza ku Ulicy Żydowskiej wystawionym, wywiedziony, a od tego mieysca aż do placu Danielowskiego, znowu od tegoż placu do rogu Basztey murów Mieyskich przyprowadzony) Klasztoraym, bendącą in Vim census Reemptionalis, za Summę Złotych Pięć Seth polskich, w każdy złoty po groszy trzydzieści monetey i liczby polskiej rachując, wiecznemi czasy pozwolił, wolny iednak wiazd y wyiazd tą Uliczką Conwentowi podług potrzeby zachowawszy: Do tego pomieniony Conwenth, mając z dawności place trzy w Ulicy Żydowskiej, pod murami Mieyskimi ku Bzwnicy leżące, a teraz za zniiesieniem Budynków przez ogień, pustemi bendące, Jozefowski, Bienkowski y Danielowski nazwane, tedy na dwóch placach pomienionych, tho iest Jozefowskim y Bienkowskim, aby się Żydowie Olkusey budowali, Conwenth Olkuski onym pozwala: trzeci iednak plac Danielowski pustym bez wszelakich Budynków ma zostawać, y owszem thenże plac Danielowski Żydowie Olkusey teraz y na potym bendący, aby się tam plugastwa y gnoie niegromadziły, więc też y dla Rynsztoku, który tam ma bydź przy murze Conwentskim do rogu Basztey wystawionym, porządnie zagrozić bendą [pusty Marka Aaronowicza Żyda Olkuskiego] podle sklepu Jachymkowskiego w tyle Łażnie Mieyskiej naprzeciwko murom Conwentskim bendący, then, iako Danielowski dla ochronienia niebeszpieczeństwa y przestrzeństwa wolny od wszelakich Budynków Żydowskich wiecznemi czasy ma zostawać, ani się na niem powinni budować. Ktorzytho Żydowie Starszi Olkusey tezas y na potym bendący, Summę Principalną Złotych pięcseth polskich in Vim census Reemptionalis na Dobrach swoich ruchomych y nieruchomych teraz y na potym mianych, Domach, Kamienicach, Sklepiach, gruntach, Gorach, Kruszczach, olowach, gleytach, Conwentowi Olkuskiemu wiecznemi czasy zapisują, a nie tylko dobra swoje teraz y na potym miane, lecz y Successorow swoich y Wszystkiej Synagogi Żydów Olkuskich, generaliter Wszystkie dobra, takową Summą principalną y czynszami niżej mianowanemi, onerują, y nietylko samych siebie, ale y Potomków swoich do placenia czynszu Widerkauffowego po złotych pięćdziesiąth polskich od Summy

principalney, wyżey mianowaney, na każdy Rok, także do oddawania czynszów z placów trzech Conwentskich, wyżey opisanych po złotych Sześci polskich z każdego z nich w każdym Roku, na dzień Świętha Marcina S. bez wszelakiey trudności y pod przypadkiem takowey drugi Summy przynależących, wiecznemi czasy obligują y Conwentowi Olkuskiemu się zapisują. In casu Vero contraventionis premissorum, tedy Starszi Żydow Olkuskich teraz y na potym będący, forum sobie in quocunqve Officio et Iudicio Regni sine quibusvis exceptionibus ninieyszą obligatią naczynają. A Wielebni Oycowie tegoż Conwentu teraz y na potym będący wszelaką obronę od iakiejkowiek osób Żydom Starszym Olkuskim przyobiecują. Któretho postanowienie we wszystkich punktach strony obiedwie pod przypadkiem Pięciset złotych polskich strzynać, y Actami grodzkiemi Krakowskiemi kosztem iednak Żydowskiem roborować przyobiecały. Na co dla lepszey wiary przy Pieczęciach tak Prowincyałskiey, iako y Conwentskiey, rękami się swemi podpisują. Działo się w Conwencie Olkuskim Dnia XXII Miesiąca Stycznia, Roku Ranskiego Tysiącnego, Sześćsetnego, Czerdziesiątego Osmego. Suprascriptam transactionem approbo et manu mea propria subscribo Fr. Aegidius Miller Ord. Erem. Aug. R. provinc. polon. mp. Fr. Adrianus Woytowicz Ord. Erem. S. August. Prior Ilussiensis. mp. Fr. Gabriel Tarnouius ordin. Erem. Conuentus Ilussiensis. mp. — Fr. Caelestinus mp. — Fr. Innocentius Ow mp — Fr. Hyacinthus Opathouius. mp. (L. S.)

1) Oryginał pergaminowy dług. 48, szer. 28 ctm. w miejscach składania cokolwiek zbutwiały, w samym zaś środku przetarty i w trzech miejscach podziurawiony. U dołu w środku znajdują się przytoczone powyżej podpisy, obok których z obu stron wyciśnięte są na lakcu czerwonym dwie owalne pieczęcie: jedna prowincyała zakonu Augustyanów, druga Zgromadzenia olkuskiego tegoż zakonu. Pierwszój, umieszczonej po lewój stronie i dwa razy na poprzek przełamanej, brakuje małej części u góry. Przedstawia ona biskupa w infule i kapie z pastorałem w ręku, w postawie stojącej. W otoku jój czytamy: „SIGILLUM. ORDIN. ERREM. S. AUG. OF. . . . PROV.“ Pieczęć druga po prawej stronie tej samej wielkości i kształtu przełamana tylko w górnej swej części, przedstawia Matkę Boską w postawie stojącej trzymającą na lewej ręce Dzieciątka Jezus, w prawej zaś cokolwiek wysuniętej berło. U stóp tego wizerunku po lewej stronie można odróżnić małą osóbkę ze złożonymi do modlitwy rękami w postawie klęczącej. W otoku jest napis: „SIGILLUM. CONVENT. ERREM. ILCUSSIENSIS.“

XXXVI. 1649. die 15. mensis Februarii, Cracoviae.

Ioannes Casimirus, rex Poloniae, omnia iura, privilegia et libertates civitati Ilcussiensis ab antecessoribus suis concessa, praesertim privilegium Sigismundi III. regis de anno 1629: locostratum seu brukowe concernens, ratificat.1).

IOANNES CASIMIRUS Dei gratia Rex Poloniae Magnus Dux Lithvanie, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samogitiae, Smolensciae Cernichouiaeque necnon Suecorum Gottorum Vandalorumque haereditarius Rex. Significamus praesentibus literis Nostris quorum interest Vniuersis et Singulis Quod quamuis initio Suscepti a Nobis felicis regiminis Imperij in Solenni Coronatione Nostra Solenni iureiurando Omnium Regni Nostri Ordinum, Singulorum etiam Subiectionis et potestatis Nostrae hominum publica et priuata iura et Priuilegia a quibuscunque Maioribus Nostris Concessa et edita seruatueros nos obligauimus et diplomata in Comitijs Regni Generalibus publice edicto rata firmaque habituros esse Confirmauerimus, ob eamque Causam Priuilegia eorum Suum robur habitura esse Videantur. attamen cum plerique e Consiliarijs Nostris nomine Ciuium Nostrorum Ilcussiensium Nobis Supplicassent, vt omnia eorum iura Priuilegia Decreta immunitates libertates Praerogatiuas a Serenissimis Praedecessoribus Nostris Regibus Poloniae et alijs quibusuis Maioribus Regni datas, tum concessiones quasuis ab eisdem Praedecessoribus Nostris ac nouissime per Serenissimum Regem Duae memoriae Dominum Parentem Nostrum desideratissimum Super Exactionem licostrati (sic) Vulgo Brukowego appellatam de Actu de data Varsauiae die Trigesima Martij Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Vigesimo Nono benigne largitas Necnon Sancita plebiscita, Contubernia, Seu fraternitates quorumuis Artificum ibidem degentium, et Commorantium Specialibus literis Serenissimorum Praedecessorum Nostrorum approbata ac insuper consuetudines quasuis quibuscunque tempore Serenissimorum Praedecessorum Nostrorum usi Sunt, hisce literis Nostris approbare innouare Confirmare et ratificare dignaremur. Nos itaque Ioannes Casimirus Rex Supplicationi praedictorum Ciuium Nostrorum Ilcussiensium vti iustae benigne annuentes omnia et Singula eorum iura Priuilegia Decreta immunitates libertates Praerogatiuas vsuque tentas Consuetudines a Serenissimis Praedecessoribus Nostris datas, tum Concessionem quasuis Inscriptiones emptiones venditiones ab iisdem Praedecessoribus Nostris legitime et iuste emanatas ac praesertim per Serenissimum olim Dominum Parentem Nostrum desideratissimum Super exactionem lico-

strati Vulgo Brukowego appellatam benigne largitam nec non Sancita plebiscita, quae iuri respondent, Contubernia seu fraternitates omnium Artificum ibidem degentium in omnibus punctis clausulis articulis et ligamentis Vniuersis in quantum Iuris publici rationes Sinunt et Vsus eorum habetur, approbandas Confirmandas et ratificandas esse duximus vti quidem praesentibus literis Nostris approbamus Confirmamus et ratificamus eosdemque in iis iuribus Priuilegiis et libertatibus omnibus perpetuis temporibus Conseruamus et ab omnibus Conseruari Volumus In cuius rei fidem praesentes manu Nostra Subscriptas Sigillo Regni Communiri iussimus. Datum Cracouiae in Conuentione Generali felicis Coronationis Nostrae die XV. Mensis Februarij Anno Domini M.D.CXLIX. Regnorum Nostrorum Poloniae et Sueciae Anno Primo. Ioannes Casimirus Rex. mp. Matthias Cielecky Secretarius Regiae Maiestatis mp.

1) Oryginał pergaminowy dług. 39, szer. 27, ctm. z własnoręcznym podpisem króla, bardzo nieczytelny, z powodu zblednienia atramentu, którym był pisany. U dołu na sznurku jedwabnym pąsowym wisi blaszana puszka, a w niej znajdują się pokruszone czystki wielkiej pieczęci królewskiej, wyciśniętej na laku czerwonym. Na drugiej stronie przywileju jest napis: Confirmatio Iurium ratione locostrati seu Brukowego.“ Dokument ten umieścił H. Łabęcki w dziele swém: „Górnictwo w Polsce.“ T. II. str. 387. wypisawszy go, jak sam w nocie zauważa: „Ex archivo regio metrices inscriptionum ex libro ex Suecia SEE. n. 191. pag. 77. descriptum.“ Przytaczamy go tu z powodu, iż w wydaniu Łabęckiego jest nie tylko niedokładnie odpisany, ale i z mylną datą (die XI. Mensis Februarii zamiast, jak dokładnie w oryginale czytamy, die XV. Mensis Februarii MDCXLIX) podany.

XXXVII. 1660. 20. stycznia, w Gdańsku.

Jan Kazimierz, król Polski, uniwersałem do wojska wydanym, zabrania w dobrach swoich olkuskich brać stacy i innych wojskowych ciężarów¹⁾.

Jan K[azimierz z B]ożey Łaski KRÓL Polski Wielkie Xiążę Litew[skie] Ruskie Pruskie Mazowieckie Zmuds[kie Kiiows]kie Smoleńskie Czernichowskie A Szwedzki Gótski Wandalski Dziedziczny Krol. Wszem wobec y każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Wielmożnym [Uro]dzonym Szlachetnym Woysk naszych Regimentarzom, Pułkownikom Obersterom Obersterlieutenantom Maiorom Rottmistrzom Kapitanom Porucznikom Lieutenantom Chorążym y wyższym y niższym Officerom y Wszystkim innym żołnierskim Ludziom

Polskiego i Cudzoziemskiego Narodu, Jezdnym y Pieszym dawne-
go y świeżego zaciągu w iakieykolwiek służbie Naszey y Rze-
czypospolitey będącym Vprzeymnie y Wiernie Nam miłym Łaskę
Naszą Krolewską Wielmożni Vrodzoni Szlachetni Uprzeymnie
y Wiernie Nam mili. Loubo Constitutią Seymową y Uniwersalami
Naszymi y Hetmańskimi Dobra Nasze Olkuskie, od wszelakich
Stanowisk y Aggrauatiy Zolnierskich są uwolnione, iednak chcąc,
aby to ieszcze tym większą moc y wagę miało, P[oda]iemy Swię-
ży Vniwersał Nasz do Vprzeymości y Wierności Waszych, chcąc
to mieć y onym surowo przykazując, aby żaden Zolnierski czło-
wiek w Miasteczku Naszy[m Olkusz] w Parce, Zuradzie
Witeradowie Starczynowie y inszych przyległościach do tego Mia-
steczka należących Stać Stanowisk Noclegow Pok[armów] . . .
. czynić, Staty Pieniężnych y Chlebo-
wych wybierać Podwod brać ani Obywatelów y Poddanych tam-
tecznych naymniej[szym]
nie ważył się pod ostrością Prawa Pospolitego y surowością
Artykulów Woyskowych które vpewniany, ze na
. ważącym, y woley Naszey się
zprzeciwiającym na gardle za naym[nie]jszą skargą przy wytra-
ceniu Zoldu
. nieodwłocznie, y bez wszelakiey folgi wykonane będzie . .
. y Poddanym tamecznym surowo przykazujemy
. my tu-
teri powinni nie a nie Staty nikomu wydawać y Stanowisk poz-
walać (luboby Hetmańskie y iakieykolwiek
. się, y maczey nie czynili Dla Łaski
Naszey. Na co dla lepszey wiary przy podpisie ręki Naszey
Pieczęć przyci[sn]ąć rozkazaliśmy. Dan w G[da]ńsku Dnia XX.
Miesiąca Stycznia Roku Pańskiego M.D.C.LX. Panowania Królestw
Naszych Polskiego [y Szwedzkiego] XII Roku. Jan Kazimierz
Król. mp. (L. S.) Stefan Hankiewicz Jego Królewskiej Mości
Sekretarz mp.

1) Oryginał papierowy dług. 33, szer. 31 ctm. bardzo uszkodzony i dlatego w całości odczytać się nie dający. U dołu jest własnoręczny podpis króla i wyciśnięta na laku czerwonym większa pieczęć królewska w otoku której znajduje się napis: JOANNES. CASIMIRUS. DEL. GRATIA. REX. POLONIAE. MAGNUS. DUX. LITVANIAE. RUSSIAE. PRUSSIAE. MASOVIAE. SAMOGITIAE. RIO. VOLINI. SMOLENSCIAE. CZERNIECHOWIAEQUE. NEC. NON. SUECO. GOTTO. VANDA. QUE. HEREDITA. REX."

XXXVIII. 1682. dnia 8. marca, w Jaworowie.

Jan III., król Polski, rozkazuje mieszczanom Olkusza złożyć do rąk Piotra Czackowskiego sumę 1000 zlp., Czackowskiemu zaś 300 zlp. na kosztą podróży wypłacić, jeźliby zaś okazały się jakie zaległości, takowe do rąk wspomnianego skarbowego oddać rozkazuje.)

Jan Trzeci z Bożej łaski Król Polski Wielki Xiążę Litewski, Ruski Pruski Mazowiecki Zmudzki Kiiowski Wołyński Podolski Podlaski Inflantski Smolenski Siewierski y Czerniechowski. Wszem wobec y każdemu zosobna Komu to wiedzieć będzie należało. Osobliwie iednak Burmistrzowi, Raycom, Landwuytowi, Ławnikom, y wszystkim Miasteczka Naszego Olkusza Mieszczanom y Obywatelom. Wiernie nam miłym. Łasko Nasze Królewską Wiernie nam mili. Maiąc wzgląd na wstawiczne Gwardiey Naszych prace, a chcąc one ehlebem iakimkolwiek posilić. Mieć chcemy. abyście Wierności Wasze trybem inszych dóbr Naszych stołowych idąc. Złotyeh Polskieh Tysiąc in Currenti Moneta złożyli, y do rąk Vrodzonego Piotra Czackowskiego, Dworzanina Naszego Skarbowego oddali, obmyśliwszy zosobna temuż Dworzaninowi Naszemu za pracę y na drogę Złotyeh. Trzystu Currenti Moneta.²⁾ Jeźliby zaś z przeszłoroczney assignathey albo wszystko, albo część iaka u Wiernościów Waszyeh zostawała, Mieć chcemy abyście y to wszystko według przeszłego Vniwersału Naszego do rąk tegosz Vrodzonego Dworzanina Naszego Skarbowego zupełnie oddali, dalszego nie czekaiąc Ordinansu y Executhey, inaczey nie czyniąc dla łaski Naszey y z powinności swojej. Dan w Jaworowie dnia VIII. Miesiąca Marca Roku Pańskiego M.D.C.LXXXII. Panowania Naszego VIII. Roku. Jan Król. mp. (L. S.) Jan Karol Daniłowicz Podskarbi N. koronny. mp.

1) Oryginał papierowy wielkości zwykłego arkusza z własnoręcznym podpisem króla i pieczęcią mniejszą, już wyżej opisaną. W otoku jej jest napis: „IOANNES III DEL GRATIA. REX. POLONIAE. MAGNUS. DUX LITUANIAE RUSSIAE PRUSSIAE. MASOV. SAMOG. LIUON. SMOLEN. PODOL. CZERNIECHO.“

2) Sumę tę wypłaciło miasto na ręce Czackowskiego dnia 2. sierpnia 1682. r., jak świadczy o tém jego pokwitowanie własnoręczne u samego dołu uniwersału umieszczone: „Według tego Uniwersału Jego Królewskiej Mości Pana Mego Miłościwego odebrałem Zupełnie Złotyeh Tysiąc Trzystu. Na co się Ręką moją podpisuię. W olkuszu dnia 2. Augusti 1682. Piotr Czackowski. mp.“

XXXIX. 1709. 29. stycznia, w Warszawie.

August II., król Polski, uniwersałem do dowódców wojsk swoich rozpisanym, zabrania odbywać w dobrach swoich stołowych olkuskich wszelkich stanowisk, popasów lub noclegów, oraz wymagać kontrybucyi¹⁾.

[August II., z Bozey Łański Król Polski Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski Mazowiecki, Zmudzki Kiiwski, Wołyński Podolski Podlaski Inflantski Smoliński y Czerniechowski a Dziedziczny Xiążę Saski y Elektor etc. [Wszem wobej y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie Woysk Naszych y Rzeczypospolitey, utriusque authoramenti, Officerom, Pułkownikom, Regimenta[rzom] y innym Officialistom Woyskowym, z Ordynansow Naszych lub Hetmańskich w Woiewodztwo Krakowskie kommanderowanym, wiadomo czy[nimy]. Ponieważ Miasto y Gory Olkuskie, tak iako y inne Dobra Nasze Stołowe, na Imie nasze i skarb nasz odbieramy, onym zatem wszelki za y Protekcyą nasze tribuimus, pilno y Serio przykazując, abyście Wierności Nasze stosując się do tak wielu Praw, y Constitucyi publicznych de immunitate D]obr Naszych Stołowych obostrzonych pomienione Miasto Nasze Olkusz ze wszystkimi kluczami, Wsiami, y Folwarkami, in plena libertate emnitate zachowali y nieważyli się tak Stanowisk, Popasów lub Noclegow, iako y wszelkich Exakcyi y najmniejszych Contribucyi wymagać, ani[exekw]ować, ato sub extensione rigoru na Gwałtowniki, y Naieżdniki na Dobra Nasze Stołowe opisanego. Na co się dla lepszey wiary ręką wła[sną] podpisawszy, Pieczęć nasze przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie Dnia 29. Miesiąca Ianuarij Roku Pańskiego M.D. C.C.IX. Panowania Naszego XIII Augustus Rex. mp. (L. S.) W. Kiciński Pisarz Nadworny Skarbu I. K. M. mp. Antoni Nowoiowski I. K. M. Pieczęci Pokoiowey Sekretarz mp.

¹⁾ Oryginał papierowy wielkości zwykłego arkusza, po brzegach uszkodzony, z własnoręcznym podpisem króla i tegoż pieczęcią pokojową, w środku której widać herb Sasów, a obok niego w czterech na krzyż podzielonych polach, Orła i Pogoń naprzemian. W otoku jest napis: „AUGUST. II. D. G. REX. POL. MAG. DUX. LIT. RUS. PRUSS. MAS SAM. KIO. VOL. POD. PODL. LIU. SMOL. NEC. NON. HAER. DUX. SAX. PRIN. ET. ELECT.“

XL. 1724. Warschau am 30. November.

Schreiben Friedrich August II Königs von Polen an die Officiere des in der Krakauer Wojewodschaft stehenden Heeres mit dem Befehle, die königliche Stadt Olkusz sammt der Umgebung von jeder militärischen Bedrückung freizulassen¹⁾.

Von GOTTES GNADEN, Wir Friedrich August, König in Pohlen, Hertzog zu Sachsen, Jülich, Cleve, Berg, Engern und Westphalen Churfürst. Fügen hiemit zu wissen, ob Wir Zwar an Unsere in diesem Königreich anjetzo stehende Troupen Bereits gemessenen Befehl ertheilet, dass sie allerwege Stricte Disciplin und Ordre halten, und hingegen alle Excesse euserst Verhüten, und Vermeyden sollen, Uns auch Zu Ihnen gnädigst Versehen, Sie werden solchem Gehorsamlich nachzuleben, in Unterthänigkeit Befleissen seyn, dass wir je demnach über dieses Unsere in der Crakauischen Woywodschaft Belegene Stadt, Benandtlich Olkusz, sambt deren Einund Zugehörungen in Unsern Besondern Gnädigsten Schutz genommen, und Befehlen hierauff Unseren Generalen, auch allen anderen Hohen-und Niedern Officieren, dann gemeiner Soldatesque zu Ross-und Fuss, hiermit gnädigst, und ernstlich, dass Sie Kraft dieser Salvegarde obangeregte Stadt mit allen deren Ein-und Zugehörungem bey Vorfallenden Durch-Marchen Standquartieren und Nachtlagern, auch mit Hiawegnehmung der Podwoden Bestmöglichst Verschonen und sonsten Darinnen Keine Gewaltigkeiten und Ungebührliche Exactionen gestatten, noch jemanden, wer es auch sey, weder an der Person, noch an dessen Haab- und Vermögen, Gebäuden Gärten, Feltgüthern, Viehe, und Geschnür, und wie es immer Nahmen haben mag, einiges Leid oder Schaden zu fügen, sondern alles ruhig und Ungekränket lassen sollen Gestatten wir dann die jenigen, so diesem auf einigerley weise entgegen zu leben sich unterstehen werden. Exemplarisch, und nach Beschaffenheit der Sachen, an Ehre, Leib-und Erben, abstraffen zu lassen, ernstlich gemeinet sind, wornach sich Mäniglich zu richten und Unsern Gnädigsten Willen hierunter zu Volbringen wissen wird, Geben unter der zu Respiciong Unsers Militär-Etats in diesem Königreich von Uns gnädigst angeordneten Commission Vorgedruckten Grössern Cantzley Secretaer. Warschau den 30ten 9ber Anno 1714. (L. S.) Iohann von Oberstett m. p. Christoph Melchior Bürger, m. p.

¹⁾ Oryginał spisany na karcie papieru dług. 40, szer. 32, cm. dobrze zachowany. U dołu po lewej stronie wyciśnięta na laku czerwonym pieczęć niewyraźna.

XLI. 1736. die 18. mensis Iulii, Varsaviae.

Augustus III., rex Poloniae, privilegia civitati Ilcussiensi concessa confirmat tresque novas nundinas pro festa: s. Ioannis Baptistae, s. Annae et s. Michaelis Archangeli instituit.¹⁾

Augustus Tertius DEI Gratia Rex Poloniae Magnus Dux Lithvaniae Russiae Prussiae Masoviae Samogitiae Kiioviae, Volhyniae Podoliae Livoniae Podlachiae Smolensciae Severiae, Czerniechoviaeque nec non Haereditarius Dux Saxoniae et Princeps Elector. Significamus praesentibus Literis Nostris quorum interest Uniuersis et Singulis, exhibitas Nobis esse Literas Pargameneas, Manu Serenissimi Divae Memoriae Augusti Secundi Regis Poloniae Praedecessoris et Parentis Nostri Desideratissimi subscriptas, et Sigillo pensili Regni Communitas, Sanas, Salvas, illaesas Omnique prorsus Suspicionis nota Carentes, quarum Tener sequitur estque talis. Augustus Secundus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Livoniae, Podlachiae, Smolensciae, Severiae Czerniechoviaeque, Dux et Elector Saxoniae. Uniuersis et Singulis ad quos praesentes Literae Nostrae devenerint, Gratiam Nostram Regiam. Significamus et ad Notitiam in dubiam deducimus. Inter Primos Conatus Nostros Regios in Id vel maxime incumbimus, quo Leges Unicuique per Divos Antecessores Nostros gratiose datas inviolabiliter observare ac plene exequi studeamus. Nam igitur Certi Consiliarij Nostri Civitatem Nostram Oeconomicam Ilcussiensem cum Annexa Curia Zurada dicta et pertinentijs alijs quomodocumque vocitatis, more modoque aliarum Oeconomicarum a Contributione Hybernorum et quibusvis Oneribus Militibus Exercitu Transeunte, pernocationibus, Computationibus, gabellis et datijs in Uniuersum Sumptis, per Legem publicam in Generalibus Conventibus et Comitijs Regni Laudatis, Liberam ac immunem fuisse et esse. Et quod Elementa quatuor Civitati eidem inimica et inimica fore: Quoniam terra ubique ex benedictione Salvatoris Mater Viventium, ibi Sterilis Noverea, cum nec virentem herbam ob circumjacentem Satis late et longe Arenam, germinet, nec misera hortensia producat, sed reliquus Populus satis respectu retroactorum Saeculorum et temporum pro Sustentatione Communi Cracovia proprijs humeris Alimentationem procuret. Secundum Elementum Aqua Subterranea ingenti profluvio in fodinis plumbi impotissima, Sustentationis magno Sumptu et cum discrimine fortunarum quaesitae portione, in dies damnificat. Aeris inelementia ob fumigantia Conflatoria ac Minerarum resolvers

noxium virus volatilia enecat. Ad extremum grandis ignis Vorago Media Nocte Anno proxime praeterito ex Trigesima Aprilis in primam Maij exorta, Quadraginta Lapideas et Domos intra quatuor horas ad hiantia in dies rudera dolenda strage reduxit. Insuper Licentia Militaris Confoederatorum eodem Anno proxime praeterito, videlicet Millesimo Sexcentesimo Nonagesimo Sexto, post Fata Serenissimi olim immediati Antecessoris Nostri: Incolis magna damna intulit, et ad ultimum fertur exitium, ac interritum, inclinavit, fidehiter Nobis retulissent, Conseruationemque Potissimi Regni Ornamenti, praeallegatae Civitatis Oeconomicae ob mineras plumbi, ad pristinam formam et Normam reducere instantissime petivissent. Nos accepta^t huiusmodi super praemissis Relatione, a Personis fide dignis, precibus huiusmodi per Nobilem et Spectabiles Andream Szafalkiewicz Vice Superarium, Martinum Muszyński Proconsulem, Franciscum Rydmacherowicz, Ioannem Gorecki, Ioannem Guzowski, Consules Civitatis Ilcussiensis, factis, inclinati, inhaerendo Constitutionibus Regni, Primae Anno Domini Millesimo Quingentesimo Nonagesimo, Secundae Millesimo Sexcentesimo Trigesimo Tertio, Tertiae Millesimo Sexcentesimo Trigesimo Octavo, Quartae Millesimo Sexcentesimo Qvadragesimo Primo, Quintae Millesimo Sexcentesimo Septuagesimo Sexto, [Sextae] Millesimo Sexcentesimo Septuagesimo Septimo, Septimae Millesimo Sexcentesimo Septuagesimo Octavo, in Comitijs Regni Laudatis, et Sancitis, attenta Calamitate Tandem Civitatem, Magistratum, et Incolas penes dictas Leges, et Constitutiones, Privilegia immunitatesque Conservamus, Manuitemus, ac respective ab onere Hybernalis, Contributionis, Pernoctationibus Militum, datijs et gabellis, ac quibuscunque nominatis ac Coloribus praetextuatis gverris, et impositionibus Militaribus a primaria plantatione Civitatis, semper immunes et Liberos declaratos Incolas, ac respective Civitatem cum Zurada, Starezynow, Witaralow et Parcze in toto et in parte liberandam eximendam esse duximus, uti quidem Conservamus, Manuitemus, declaramus, liberamus, eximimus, sub Poenis in ijsdem Legibus Regni contra inobedientes Sancitis, Cumulantes praedictam Civitatem Ilcussiensem Gratia Nostra Regia ijsdem Civibus Novas Nundinas pro festo Sancti Ioannis Baptistae, Sanctae Annae, Sancti Michaelis Archangeli, singulis Annis concedimus, et qvatenus huiusmodi Nundinas Novas per Publicam Praeconis Vocem denuntiari Curent, mandamus serio percipientes, ne Populus undequaque ad Nundinas praedictas Accurrens per aliquas gabellas, et dationes ac extorsiones depactetur, cum a frequentia et nundinatione praemissis dacijs arcerentur. Custoditurus est praemissa Spectabilis Magistratus sub rigore poenarum in Foro quovis ex Transgressore Mandatorum Nostrorum urgendarum. Quae omnia rata, firma, vada inviolabilia

temporibus perpetuis manere, roburque et pondus suum ac firmitatem quantum Iuris Publici rationes sinunt, Ususque eorum habetur, semper retinere debere. Praesente Magnifico Melchiore Gurowski, Castellano Poznaniensi, Olbore Ilcussiensis Praefecto, aliisque quam pluribus Consiliarijs et Secretarijs Nostris. In quorum fidem maiorem praesentes Manu Nostra Subscriptas, Sigillo Regni Subappenso muniri iussimus Datum Cracoviae Feria Quinta ante Festum Sancti Andreae Apostoli proxima. Die vero Vigesima Octava Novembris, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Nonagesimo Septimo. Augustus Rex, Locus Sigilli Pensilis. Maximilianus de Tenczyn Ossoliński Vexilifer Drohiciensis, Sigilli Majoris Regni Secretarius manu propria. Supplicatumque est nobis per certos Consiliarios Nostros quatenus eadem Literas Autoritate Nostra Regia approbare, confirmare, et ratificare dignemur. Nos itaque Augustus Tertius Rex Supplicationi uti justae pro eadem Civitate Ilcussiensis apud Nos factae benigne annuentes, praemisso modo nominata Iura, Privilegia, ac caeteras quavis Libertates et immunitates super quacvis Bona, et super quovis Iuris titulo et praetextu habita, ex plenitudine Potestatis Nostrae Regiae approbamus, Confirmamus et ratificamus praesentibus Literis Nostris, ac insuper circa Usus ejusmodi Iurium, et Antiquorum Bonorum quorumvis possessionem inviolabiliter ex Speciali Gratia Nostra Regia conservamus et manutenemus In quorum fidem praesentes Manu Nostra Regia Subscriptas Sigillo Regni communiri iussimus. Datum in Comitijs Regni Varsaviae die XVIII. Mensis Iulij, Anno Domini Millesimo Septingentesimo, Trigesimo, Sexto, Regni vero Nostri Anno Quarto. Augustus Rex mp. (L. S.) Confirmatio Iurium et Privilegiorum Civitati S. R. Majestatis Ilcussiensis serviens. Casimirus Młocki Dapifer Wyssogrodensis, Sacrae Regiae Majestatis Sigilli Majoris Regni Secretarius. mp.

1) Oryginał pisany na karcie grubego papieru dług. 53, szer. 37, ctm. z własnoręcznym podpisem króla, w górnej części u samego brzegu i w miejscach składania zetlały i przetarty. U dołu, w środku, znajduje się wycięnięta przez papier na laku czerwonym pieczęć królewska wielka, w środku której widać Orła polskiego z herbem Sasów na piersiach. W otoku jest napis: „AUGUSTUS. III. DEI. GRATIA. REX. POLONIAE. MAGNUS DUX. LITHVANIAE. RUSSIAE. PRUSSIAE. MASOVIAE. SAMOGITIAE. KIIOVIAE. VOLHYNIAE. PODOLIAE. PODLA. LIVONI. SMOLENS. SEVERIAE. CZERNIECHOVIAEQUE. NEC. NON. HAEREDITARIUS, DUX. SAXONIAE. ET. PRINC. ELECTOR.“

U dołu po lewój stronie czytamy: „Reproductum circa generalem Commissionem Sacrae Regiae Maiestatis die 28. Octobris 1751. St. de Suche Łazy Kostka Młodzianowski, Castellanus Lublinensis. Re-

gni Maresaleus Vexilifer, hujusce Commissionis Praesidens.“ Na odwrotnęj zaś stronie dokumentu jest późniejszy zapisek: „Confirmacya wszelkich Przywilejow przez Augusta 3. króla y Nadanie 5 Nowych Jarmarków. Na Ś Jan Chrzciciel. Na S. Annę. Na S. Michał d. 28. (mylnie zamiast 18.) Lipca 1736.“

XLII. 1765. die 24 mensis Maii, Varsaviae.

Stanislaus Augustus, rex Poloniae, privilegium Augusti II. regis Poloniae, anno 1697. civitati Ilcussiensis concessum, per Augustum III. regem Poloniae anno 1736 confirmatum, approbat¹).

STANISLAUS AUGUSTUS DEI Gratia REX Poloniae Magnus DUX Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kiioviae, Wollhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae et Czernichoviae Significamus praesentibus Literis Nostris Quorum interest Vniuersis et Singulis. Exhibitas esse coram Nobis Literas Papyreas Manu Serenissimi Divae Memoriae Augusti III., Regis Poloniae Praedecessoris Nostri Subscriptas Sigillo Majori Regni munitas, Sanas Salvas et illaesas, Omni prorsus Suspicionis Nota carentes, Confirmationem Iurium et Privilegiorum Civitatis Nostrae Oeconomicae Ilcussiensis servientium, continentes, Anno M.DCCXXXVI. Varsaviae die XVIII. emanatas. Supplicatumque Nobis est ut easdem Autoritate Nostra approbare et Confirmare dignaremur. Quarum quidem Literarum Tenor Eiusmodi.

Następuje poprzedni dyplom Augusta III. z roku 1736, — poczem: Nos Itaque Stanislaus Augustus Rex Supplicationi Eidem benigne annuendo Introcontentas Literas in omnibus Earum Punctis, Clausulis, nexibus, Ligamentis et conditionibus approbandas et confirmandas esse duximus, approbamusque et confirmamus per praesentes Decernentes Easdem vim et robor perpetuae firmitatis obtinere et lucrare debere. In quorum fidem praesentes Manu Nostra Subscriptas Sigillo Regni communiri iussimus. Datum Varsaviae die XXIV. Mensis Maij. Anno Domini M.D.C.C.LXV. Regni vero Nostri Anno Primo. Stanislaus Augustus Rex mp. Confirmatio Confirmationis Iurium Ciuitati Oeconomicae Ilcussiensis servientium. Clemens Kozłowski Sigilli Majoris Regni protunc Secretarius. mp.

¹) Oryginał pergaminowy dług. 63, szer. 38, ctm. z własnoręcznym podpisem króla dobrze zachowany, jednak bez pieczęci, która pierwotnie wisiała na pasku pergaminowym. Na drugiey stronie dokumentu u samego dołu są dwie noty: 1. „Procuratum Suscepta. Kościński.“ i 2: „Inductum in Acta Metrices Regni.“

Wiadomości szkolne.

I. Skład grona nauczycieli przy końcu roku szk. 1891.

-
1. Zułkiewicz Michał, dyrektor, członek Rady miejskiej, uczył języka greckiego w kl. VII. tygodniowo godzin 4
 2. Machnicki Henryk, profesor, członek Rady miejskiej, uczył geografii w kl. I. a i b, historii i geografii w kl. II. a, V., VI. i VII., tygodniowo godzin 20
 3. Szklarz Michał, profesor, członek Rady miejskiej, zawiadowca gabinetu historii naturalnej, uczył matematyki w kl. III. i IV., historii naturalnej w kl. I. a i b, II. a i b, V. i VI., fizyki w kl. III., tygodniowo godzin 20
 4. Tota Ludwik, profesor, gospodarz klasy II. a, uczył języka łacińskiego w kl. II. a, języka greckiego w kl. VI., języka polskiego w kl. II. a i b, tygodn. godzin 19
 5. Ks. Fox Stanisław, profesor, zawiadowca biblioteki uczniów, uczył religii w kl. I. a—VII., tygodn. godzin 18
 6. Matwij Stanisław, nauczyciel, gospodarz klasy VI., uczył języka łacińskiego w kl. VI. i VII., języka greckiego i polskiego w kl. IV., tygodn. godzin 13
 7. Serwin Ignacy, nauczyciel, zawiadowca gabinetu fizykalnego, gospodarz klasy VII., uczył matematyki w kl. II. a i b, V., VI. i VII., fizyki w kl. IV. i VII., tygodn. godzin 22
 8. Grudziński Stefan, nauczyciel, gospodarz klasy IV., uczył języka niemieckiego w kl. III.—VII., tygodn. godzin 20
 9. Bryl Jan, nauczyciel, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, gospodarz klasy V., uczył języka łacińskiego w kl. III., języka greckiego w kl. III. i V., tygodn. godzin 16
 10. Waśkowski Wawrzyniec, nauczyciel, gospodarz klasy III., uczył języka polskiego w kl. III., historii i geografii w kl. II. a, III. i IV., matematyki w kl. I. a i b, tygodn. godzin 20
 11. Koziński Julian, nauczyciel, gospodarz klasy I. a, uczył języka łacińskiego w kl. I. a i V., języka niemieckiego w kl. II. a, tygodn. godzin 19
 12. Dozorców Szymon, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy I. b, uczył języka łacińskiego w kl. II. b i IV., języka niemieckiego w kl. II. b., tygodn. godzin 19
 13. Koczvara Jan, zastępca nauczyciela, gospodarz kl. I. b, uczył języka łacińskiego i niemieckiego w kl. I. b, języka polskiego w kl. I. a i b, tygodn. godzin 20

Kl. VI.: Xen. Comm. I, 1; 2, 1—20; 24—28; 48—55; 62—64. Hom. II. IV., V., VII., VIII. Herod. VIII.
Kl. VII.: Dem. Ol. I., II., III. Phil. I. Hom. Od. I, 1—88; V., VI, XI.

III. Wykaz książek,

których się używać będzie w roku szk. 1891/92.

Religia: Schuster-Zieliński, Katechizm. Wyd. 4. w kl. I. — Dąbrowski T., Historia biblijna. Cz. I, wyd. 2. w kl. II. — Cz. II., wyd. 2. w kl. III. — Jachimowski Wł., Liturgika. Wyd. 2. w kl. IV. — Martin-Jachimowski, Dogmatyka ogólna. Wyd. 2. w kl. V. — Dogmatyka szczegółowa. Wyd. 2. w kl. VI. — Solecki, Etyka katolicka. Wyd. 2. w kl. VII. — Wappler-Jakubowicz, Historia kościoła katolickiego. Wyd. 5. w kl. VIII.

Język łaciński, A. Samolewicz zwięzła gramatyka języka łacińskiego w wyd. 2 w kl. I. i II. — Samolewicz gramatyka, opracowana przez Sołtysika, w kl. III. — Samolewicz gramatyka w wyd. 4. we wszystkich innych klasach.

B. Przykłady do tłumaczenia: Samolewicz-Sołtysika w kl. I., Samolewicz cz. II. w wyd. 3. w kl. II., Próchnickiego na klasę 3. w wyd. 2. w kl. III., na kl. 4. w kl. IV.; Jerzykowskiego Zadania do tłumaczenia, oddz. 1, w. 3. w kl. V.; Trzaskowskiego cz. I. w wyd. 2. w kl. VI.; Próchnickiego na kl. 7. i 8. w kl. VII. i VIII.

C. Autorowie: Cornelius Nepos w wyd. Kłaka w kl. III. — Caesar, Comment. d. b. G., wyd. Pramera w zastósowaniu Bednarskiego i Owidyusza Wybór pism, wydanie Grysara i Ziwsy w zastósowaniu Skupniewicza w kl. IV. — Livius, Ab urbe c. l. I. I. II. XXI. XXII. w 2. wyd. Zingerlego i Owidyusza Wybór pism, wyd. Grysara i Ziwsy w zastósowaniu Skupniewicza w kl. V. — W kl. VI. Sallustyusza Wojna z Jugurtą. Wyd. Linkera i Klimschy w zastósowaniu Sołtysika. Cycerona Cztery mowy przeciw Katylinie. Wyd. Kornitzera w zastósowaniu Sołtysika. Vergili Carmina selecta. Ed. E. Eichler. Caesar, De bello civili. Wyd. Hoffmanna. — W kl. VII. Ciceronis orationes selectae. Ed. H. Nohl. Vol. II. (In C. Verrem acc.) V. (Pro Milone.) Cycerona Kato starszy o starości. Wyd. Kornitzera w zastósowaniu Sołtysika. Vergilius jak w kl. VI. — W kl. VIII. Horati Carmina selecta. Wyd. 2. Petscheniga. C. Taciti de origine situ moribus ac populis Germanorum liber. Wyd. J. Müllera. Taciti Opera. Wyd. J. Müllera. Vol. I.

Język grecki: A. Curtius-Hartel, Gramatyka języka greckiego tłum. przez Cwiklińskiego w kl. III. — Curtiusa gramatyka w opracowaniu Sternala i Samolewicza. Wyd. 3. w kl. IV.—VIII.

B. Schenkla ćwiczenia greckie tłum. przez Lewickiego i Paryłaka w kl. III. — Schenkla ćwiczenia w opracowaniu Samolewicza. Wyd. 4. w kl. IV.—VI.

C. W kl. V. Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Homera Iliada. Wyd. Scheindlera w zastósowaniu Sołtysika Cz. I. — W kl. VI. Chrestomatya jak w kl. V.; Homera Iliada Cz. I. w wydaniu Hoheggera-Zech-

meistra, Cz. II. Wyd. Scheindlera w zastosowaniu Sołtysika; Herodots Persekrigie v. Hintner. — W kl. VII. Wybór mów Demostenesa. Wyd. Wotke-Schmidt.-Homeri Odysseae.Epitome. Ed. Pauly.-Wotke. — W kl. VII. Platona Apologia i Kriton i cztery ostatnie rozdziały z Fedona. Z niemieckiego oryginału Christa tł. Lewicki. Sofoklesa Antygona. Wyd. Szuberta w zastosowaniu Majchrowicza.-Homera Odyssea. Cz. II. jak w VII. klasie.

Język polski: Gramatyka Małeckiego. Wyd. 7. w klasie I.— W klasach następujących to wydanie, którego używano w dotyczącej klasie poprzedniej w r. 1890/91.

Wypisy Próchnickiego i Wójcika w kl. I. — Wypisów tom II. w wyd. 5 w kl. II., tom III. w wyd. 5. w kl. III., tom IV. w wyd. 2. w kl. IV. — W kl. V. Wypisy Próchnickiego. W kl. VI.—VII. Wypisy Tarnowskiego i Wójcika. Cz. I. — W kl. VII.—VIII. Wypisy Tarnowskiego i Próchnickiego. Cz. II.

Język niemiecki: W kl. I. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie na kl. I. Wyd. 3. — W kl. II German i Petelenz, Ćwicz. na kl. 2. w wyd. 2. W kl. III. German i Petelenz, Ćwicz. na kl. 3. i Petelenz, Deutsche Grammatik für die galie. Mittelschulen. — W kl. IV. Hamerskiego Wypisy niemieckie na kl. IV. w wyd. 3. i Molina gramatyka w wyd. 3. — W kl. V. Jandaurek-Hamerski, Deutsches Lesebuch f. d. V. Cl. Wyd. 2. — W kl. VI. Jandaurek-Hamerski, Deutsches Lesebuch für d. VI. Cl. Wyd. 2. — W kl. VII. Harwot, Deutsches Lehr-und Lesebuch. Tom I. w wyd. 2. Goethe, Hermann und Dorothea. Lessing, Minna von Barnhelm. Wyd. Graesera. — W kl. VIII. Harwot, Deutsches Lehr-und Lesebuch. T. II. Goethe, Iphigenie auf Tauris; Hermann und Dorothea; Torquato Tasso. Schiller, Wallenstein. Wyd. Graesera.

Geografia: Benoniego i Tatomira w wyd. 5. w kl. I. — Baranowskiego i Dziedzickiego w wyd. 5. w kl. II., w wyd. 4. w kl. III. — Szaraniewicz, Opis geograficzny monarchii austr.-węg. Wyd. 3. w kl. IV. Atlas Gustawicza lub Trampler.

Historja: Weltera Dzieje powszechne w opracowaniu Sawczyńskiego. Cz. I. w wyd. 5. w kl. II.; Cz. II. w wyd. 5. w kl. III.; Cz. III. w wyd. 5. w kl. IV. — Zakrzewski, Historja powszechna. Cz. I. w kl. V. — Gindely Markiewicz, Dzieje powszechne. Tom II. w wyd. 2. w kl. VI.; tom III. w wyd. 2. w kl. VII. — Tomek-Markiewicz, Dzieje monarchii austr.-węg. i Szaraniewicz, Opis monarchii austr.-węg. w wyd. 3. w kl. VIII.-Atlas Putzgera w wyd. 11.

Matematyka: Zajączkowski, Początki arytmetyki w wyd. 3. w kl. I, w wyd. 2. w kl. II.; Mocnik-Maryniak, Geometrya poglądowa. Cz. I. w wyd. 6. w kl. I. i II. — Zajączkowski, Początki arytmetyki i algebry w wyd. 2. w kl. III., w wyd. 1. w kl. IV. — Mocnik-Maryniak, Geometrya poglądowa. Cz. II. w wyd. 4. w kl. III., w wyd. 3. w kl. IV. — Dziwiński, Algebra w kl. V. — Mocnik-Bodyński, Arytmetyka i algebra w wyd. 2. w kl. VI.—VIII. — Mocnik-Stanecki, Geometrya w wyd. 3. w kl. V.—VIII. — Schlömilcha logarytmy w kl. VI.—VIII.

Nauki przyrodnicze W kl. I. i w pierwszym półroczu kl. II. Nowickiego Zoologia. W. 6.; w drugim półroczu klasy II. Rostańskiego Botanika. W kl. III. Łomnickiego Mineralogia. Wyd. 2. i Soleskiego Nauka fizyki. Wyd. 2. — W kl. IV. Fizyka, jak w kl. III. — W kl. V. Łomnickiego Mineralogia i Geologia dla w. kl. Wyd. 3. i Rostańskiego Botanika dla klas wyższych. — W kl. VI. Nowickiego Zoologia dla klas wyższych. W kl.

VII i VIII. Soleskiego Fizyka i Freunda Chemia.

Propedeutyka filozofii. W VII. kl. Kozłowski, Logika. — W kl. VIII. Crüger-Sawczyński, Zarys psychologii.

IV. Tematy do piśmiennych wypracowań uczniów.

A) W języku polskim.

W V. klasie. 1. Żniwo. (Obrazek-Dom.) — 2. Zachód słońca. (Szk.) — 3. Bochnia i jej okolice. (Dom.) — 4. Bitwa. (Obrazek podług czytanego ustępu z „Grażyny.“ Szk.) — 5. Dzień świąteczny na wsi. (Dom.) — 6. Przyjemności zimy. (Szk.) — 7. Charakterystyka Klucznika w Panu Tadeuszu. (Dom.) — 8. Zawieja śnieżna. (Szk.) — 9. Różnica między sielanką starożytną a nowożytną. (Dom.) — 10. Skreślić obraz Sopliewa. (Szk.) — 11. Wartość czasu. (Dom.) — 12. Mit o Niobie. (Według przemian Owidyusza. Szk.) — 13. Charakterystyka króla Stanisława Augusta. (Podług czytanego ustępu. Szk.)

W VI. klasie. 1. Charakterystyka Sędziego w Panu Tadeuszu. (Dom.) — 2. Burza (Obraz. Szk.) — 3. Siew i plon jako obraz życia ludzkiego. (Dom.) — 4. Przyjemności życia wiejskiego. (Szk.) — 5. Dar wymowy gorszy częstokroć od milczenia. (Dom.) — 6. Żwierciadło Reya a Dworzanin Górnickiego. (Szk.) — 7. Tendencya Odprawy posłów greckich Jana Kochanowskiego. (Dom.) — 8. Ten pan zdaniem mojem, kto przestał na swoim. (Szk.) — 9. Czy uczeń powinien dbać o dobrą sławę zakładu, do którego uczęszcza, i czem może się przyczynić do tego? (Dom.) — 10. Słowo a miecz. (Dom.) — 11. Okorzyściach podróżowania. (Dom.) — 12. Charakterystyka Witolda i Jagiełły. (Szk.) — 13. Bitwa pod Salaminą podług Herodota. (Szk.)

W VII. klasie. Dlaczego należy miłować ojczyznę? (Podług Skargi. Dom.) — 2. Dzieje Jacka Sopliewy w Panu Tadeuszu. (Dom.) — 3. Rozum a cnota. (Okazać na Opalińskim. Szk.) — 4. Jak może naród, jaśniejący sławą oręża, chylić się do upadku. (Dom.) — 5. Kwiaty i nadzieje (Szk.) — 6. Wielkość narodu z wielkich rodzi się mężów. (Dom.) — 7. Pogoda i burza w naturze i życiu ludzkim. (Dom.) — 8. Znaczenie i pożytek wymowy. (Dom.) — 9. Per aspera ad astra. (Dom.) — 10. Znaczenie Brodzińskiego w literaturze polskiej. (Szk.)

B) W języku niemieckim.

W V. klasie. 1. Der Beginn des Schuljahres. (Übersetzung. Dom.) — 2. Warum wird das Schaf ein Sinnbild der Geduld und Sanftmuth genannt. (Nach dem Lesestücke: „Zeus und das Schaf.“ Szk.) — 3. Die Aeneassage nach Livius. (Dom.) — 4. Kyros des Jüngeren Zug gegen seinen Bruder Artaxerxes. (Szk.) — 5. Winters Einzug. (Eine Schilderung in Briefform.) (Dom.) — 6. Gedankengang des Gedichtes: „An meine Mutter.“ (Szk.) — 7. Athenische Jugenderziehung. (Übersetzung. Dom.) — 8. Schilderung eines Schneegestöbers. (Szk.) — 9. Gesuch um Aufnahme in ein Militärinstitut. (Dom.) — 10. Glückwunsch zum Namensfeste

des Vaters. (In Briefform Szk.) — 11. Du sollst Vater und Mutter ehren. (Eine Erzählung nach dem Gedichte „Das Schlangenhalsband“ v. J. G. Seidl. Dom.) — 12. Eine fromme That des Grafen Rudolf von Habsburg. (Dom.) — 13. Ein Maiausflug. (Dom.) — 14. Der Ring des Polycrates. (Szk.)

W VI. klasie. 1. Welcher Sinn liegt in dem Spruche: „Ora et labora.“ (Dom.) — 2. Wer der Dichtkunst Stimme nicht vernimmt, ist ein Barbar, er sei auch, wer er sei. Inhaltsangabe der Uhland'schen Ballade „Des Sängers Fluch.“ (Szk.) — 3. Welche Gründe führt Sallust an zur Abfassung seiner Geschichte der Catilinarischen Verschwörung. (Dom.) — 4. Fluss und Meer. (Szk.) — 5. Des Lebens ungetrübte Freude wird keinem Irdischen zuteil (Nach N. Rey didaktischer Dichtung Wizerunek pocziwego człowieka. Dom.) 6. König Alarichs Tod und Bestattung. (Nach Platen. Szk.) — 7. Uhlands „Glück von Edenhall“ und Heines „Belsazer.“ (Eine Vergleichung. Dom.) — 8. Die Sage und das Märchen.“ (Szk.) — 9. Welchen Vorzug hat der Mensch vor den Thieren (Dom.) — 10. Hochmuth kommt vor dem Fall. (Eine Erzählung nach eigenem Erlebnis. Szk.) — 11. Welche Ursachen führten den Verfall des weströmischen Reiches herbei. (Dom.) — 12. Der Mythos von Orpheus und Eurydike. (Dom.) — 13. Beispiele seltener Freundestreue. (Dom.) — 14. Das Wesen der Ballade und Romanze. (Szk.)

W VII. klasie. 1. Worin zeigt sich der elegische Charakter des Herbstes? (Dom.) — 2. Wie führt der Dichter des Hildebrandsliedes das tragische Motiv zum Kampf zwischen Vater und Sohn durch. (Dom.) — 3. Der Wald im Haushalt der Natur. (Dom.) — 4. Gedankengang des „Spruches“ Walthers von der Vogelweide: „Ich sass auf einem Steine.“ (Szk.) — 5. Schilderung unserer am 13. December zu Ehren unseres Dichterstürsten veranstalteten Schulfeier. (Dom.) — 6. Gedankengang der Ode Klopstocks unter dem Titel „Der Eislauf.“ (Szk.) — 7. Warum nennt Wieland seinen „Oberon“ ein romantisches Epos? (Dom.) — 8. Frankfurt am Main im XVIII. Jahrhundert Nach Goethes „Dichtung und Wahrheit.“ (Dom.) — 9. Inwiefern entspricht Wojski's Hornspiel in „Pan Tadeusz“ den von Lessing (in „Laocoon“ Cap. XVII—XIX.) über poetische Schilderungen aufgestellten Grundsätzen? (Dom.) — 10. Herder und Brodziński. (Szk.)

V. Przedmioty nadobowiązkowe.

1. Historia kraju rodzinnego. Naukę tę wykładano w kl. III., IV., VI. i VII. po jednej godzinie tygodniowo w myśl programu przez Wysocką Władzę poleconego.

2. Kaligrafia. Na tę naukę uczęszczali uczniowie klasy I. i II. w jednym oddziale 2 godziny tygodniowo. W drugim półroczu uwolniono od tej nauki uczniów, którzy z końcem 1. półroczia okazywali postęp dobry. Uczono podług metody Oswalda Amstera; uczniowie pisali podług wzorów Tarczyńskiego i ze wzorów, pisanych na tablicy.

3. Gimnastyka. Uczniów, pobierających tę naukę, podzielono w porze zimowej na 6 oddziałów. Każdy oddział pobierał naukę raz tygodniowo. W porze letniej podzielono uczniów na 3 oddziały, z których każdy

odbywał ćwiczenia 2 razy na tydzień. Przestrzegając systematycznego stopniowania ćwiczeń stosownie do rozwoju fizycznego uczniów, w pierwszej części godziny zajmowano uczniów ćwiczeniami porządkowymi, w drugiej tak zwaną gimnastyką szwedzką, w trzeciej odbywano ćwiczenia pierwszego, ewentualnie drugiego stopnia na przyrządach.

4. Rysunki. Nauka rysunków wolnoręcznych odbywała się w 2 oddziałach, dwa razy tygodniowo po dwie godziny.

W pierwszym oddziale przedmiotem nauki rysunków były geometryczne ornamenta według metody Eichlera i Andla. Za podręczniki służyły wzory Eichlera i Andla.

W drugim oddziale uczono rysunków płaskich ornamentów i przestrzennych form geometrycznych według zasad perspektywy, tudzież rysunków głów ludzkich. Za podręczniki służyły wzory Taubingera, Hermesa i Schützego.

5. Śpiew. Nauki tego przedmiotu udzielano w dwóch oddziałach po 2 godziny tygodniowo.

W I. oddziale zajmowano się elementami muzyki w ogóle i w zastosowaniu do śpiewu. Śpiewano interwale z tekstem solmizacyjnym, następnie ćwiczenia (wokalizy) i stosowne pieśni na jeden i dwa głosy we wszystkich tonacjach dur i mol, w takcie parzystym i nieparzystym.

W II. oddziale śpiewano pieśni adwentowe, postne i świeckie na chór mieszany z muzyką, trzy msze łacińskie figuralne (chór mieszany z organem i z orkiestrą), polską mszę i mszę żałobną, jako też chóry świeckie na głosy męskie z muzyką. Oprócz tego wykładano wiedzę teoretyczną.

Oddział ten śpiewał na wszystkich nabożeństwach uczniów w kościele.

6. Muzyka. Nauki muzyki udzielano w dwóch oddziałach: w pierwszym oddziale 2 godziny, w II. zaś 1 godzinę na tydzień.

W I. oddziale uczono początków muzyki na skrzypcach, na wioli, na basach, na flecie i klarneckie.

W II. oddziale grali uczniowie uwertury, wyciągi z oper, melodye religijne i rozmaite marsze. Oddział ten grywał w kościele na nabożeństwach szkolnych z towarzyszeniem chóru uczniów.

VI.

STATYSTYKA UCZNIÓW.

					K l a s a				
					I.		II.		
					a	b	a	b	
1. Liczba uczniów.									
Z końcem roku szkolnego 1880/90	—				31	35	51	—	
Na początku roku szkolnego 1890/91.	—				33	32	30	28	
W ciągu roku szkolnego przybyło	—				—	—	—	—	
W ogóle zatem przyjęto do zakładu	—				33	32	30	28	
Między tymi przyjęto:									
z innych zakładów:									
a) do klas wyższych	—	—			26	23	1	1	
b) jako repetentów	—	—			1	2	2	—	
z tutejszego zakładu:									
a) do klas wyższych	—	—			—	—	20	25	
b) jako repetentów	—	—			6	7	7	2	
W ciągu roku wystąpiło z zakładu	—				6	7	1	1	
Liczba uczniów z końcem roku 1890/91					27	25	29	27	
Z tych:									
a) publicznych	—	—	—		27	25	27	27	
b) prywatnych	—	—	—		—	—	2	—	
2. Miejsce urodzenia.									
Bochnia	—	—	—	—	5	4	4	9	
Powiat bocheński	—	—	—	—	11	9	11	9	
" brzeski	—	—	—	—	3	3	1 ¹	2	
" limanowski	—	—	—	—	2	2	3	2	
Inne powiaty	—	—	—	—	6	6	7 ¹	5	
Królestwo Polskie	—	—	—	—	—	1	—	—	
Austria Wyższa	—	—	—	—	—	—	1	—	
Szląsk pruski	—	—	—	—	—	—	—	—	
Razem	—	—	—	—	27	25	27 ²	27	
3. Język ojczysty.									
Polski	—	—	—	—	27	25	27 ²	27	
Ruski	—	—	—	—	—	—	—	—	
Razem	—	—	—	—	27	25	27 ²	27	
4. Wyznanie.									
Katolickie obrządku łacińskiego	—				26	25	24 ²	27	
" greckiego	—				—	—	—	—	
Mojżeszowe	—	—	—	—	1	—	3	—	
Razem	—	—	—	—	27	25	27 ²	27	

K l a s s a					Razem
III.	IV.	V.	VI.	VII.	
44	39	29	36	—	265
44	36	36	28	35	302
2	9	1	1	2	15
46	45	37	29	37	317
—	8	2	2	3	66
2	2	2	1	4	16
40	33	33	25	30	206
4	2	—	1	—	29
3	2	4	1	1	26
43	43	33	28	36	291
43	37	31	27	35	279
—	6	2	1	1	12
9	5 ²	5 ¹	7	7	55 ³
13	14 ¹	10	10	9	96 ¹
6	7 ¹	6 ¹	3	6	37 ³
3	1	1	1	2	17
11	9 ¹	9	5 ¹	11 ¹	69 ⁴
—	1 ¹	—	1	—	3 ¹
—	—	—	—	—	1
1	—	—	—	—	1
43	37 ⁶	31 ²	27 ¹	35 ¹	279 ¹²
43	37 ⁶	31 ²	27 ¹	34 ¹	278 ¹²
—	—	—	—	1	1
43	37 ⁶	31 ²	27 ¹	35 ¹	279 ¹²
40	36 ⁶	30 ²	27 ¹	32 ¹	267 ¹²
—	—	—	—	1	1
3	1	1	—	2	11
43	37 ⁶	31 ²	27 ¹	35 ¹	279 ¹²

K l a s a					Razem
III.	IV.	V.	VI.	VII.	
—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	18 ¹
3	—	—	—	—	28 ¹
14	4	2	—	—	46
9	8 ¹	3	1	—	33 ¹
9	14 ¹	10 ¹	3	—	41 ²
8	4	3 ¹	7	5	31 ¹
—	3 ¹	5	5	4	17 ¹
—	3 ¹	4	7 ¹	9	23 ²
—	1	2	2	7	12
—	—	—	1	6 ¹	7 ¹
—	—	1	—	3	4
—	0 ¹	1	1	1	3 ¹
—	0 ¹	—	—	—	0 ¹
43	37 ⁶	31 ²	27 ¹	35 ¹	279 ¹²
15	8 ⁴	9 ¹	10	7	79 ⁵
12	12	10	9	13	98
8	8 ¹	6 ¹	3 ¹	6 ¹	42 ⁶
2	3	1	1	3	17
6	5	5	3	5	39
—	1 ¹	—	1	1	4 ¹
43	37 ⁶	31 ²	27 ¹	35 ¹	279 ¹²
—	2 ²	1	1 ¹	2	13 ⁴
1	1	1	—	—	5
6	1 ¹	2	7	4	32 ¹
11	11	12 ¹	6	12	89 ¹
9	1	1	2	2 ¹	20 ²
1	—	—	—	2	5
—	—	0 ¹	—	—	0 ¹
—	—	—	—	—	1
—	1	—	1	—	4
1	—	—	1	—	3
1	—	—	—	—	2
2	2	1	—	1	8
1	3	—	1	1	11
3	2	3	—	1	11
36	24 ³	21 ²	19 ¹	25 ¹	204 ⁹

				K l a s a			
				I.		II.	
				a	b	a	b
Z przeniesienia	—	—	—	22	15	25 ²	17
synów oficyalistów prywatnych	—	—	—	—	1	—	—
„ sług państwowych	—	—	—	2	1	1	1
„ „ prywatnych	—	—	—	—	4	1	1
„ sierót	—	—	—	3	4	—	8
Razem	—	—	—	27	25	27 ²	27
8. Klasyfikacya.							
<i>a) Z końcem roku 1890/91</i>							
Stopień celujący	—	—	—	—	4	—	2
„ pierwszy	—	—	—	19	17	20	22
„ drugi	—	—	—	3	2	4 ¹	1
„ trzeci	—	—	—	2	1	—	—
Przeznaczono do egzaminu poprawczego	—	—	—	3	4	3	2
„ „ „ „ uzupełniająć.	—	—	—	—	—	—	—
Nie klasyfikowano	—	—	—	—	—	0 ¹	—
Razem	—	—	—	27	25	27 ²	27
<i>b) Dodatek do klasyfikacyi za r. szk. 1890:</i>							
Przeznaczono do egzaminu poprawczego	—	—	—	6	9	13	—
„ „ „ „ uzupełniająć.	—	—	—	—	—	—	—
Egzamin złożyło	—	—	—	4	6	11	—
Egzaminu nie złożyło	—	—	—	2	3	2	—
Nie zgłosił się do egzam. uzupełniająćego	—	—	—	—	—	—	—
Ostateczny wynik klasyfikacyi z roku 1890.	—	—	—	—	—	—	—
Stopień celujący	—	—	—	—	3	—	3
„ pierwszy	—	—	—	21 ²	22 ²	—	39
„ drugi	—	—	—	5	6	—	8
„ trzeci	—	—	—	5	2	—	1
Nie klasyfikowano	—	—	—	—	—	—	—
Razem	—	—	—	29 ²	33 ²	—	51
9. Opłaty uczniów.							
Opłatę szkolną złożyło:	—	—	—	—	—	—	—
w 1. półroczu	—	—	—	22	25	14	5
„ 2. „	—	—	—	8*	4	12 ⁰	6
Od całej opłaty szkolnej było uwolnionych:	—	—	—	—	—	—	—
w 1. półroczu	—	—	—	7	5	15	23
„ 2. „	—	—	—	20	21	16	21
Opłata szkolna wynosiła zł.	—	—	—	—	—	—	—
w 1. półroczu	—	—	—	330	375	210	75
„ 2. „	—	—	—	120	60	180	90
Razem	—	—	—	450	435	390	165

*) Jeden uczeń po złożeniu opłaty szkolnej opuścił zakład.

0) Jeden prywatysta nie zgłosił się do egzaminu i nie złożył opłaty szkolnej.

K l a s a					Razem
III.	IV.	V.	VI.	VII.	
36	24 ³	21 ²	19 ¹	25 ¹	204 ⁹
3	2	—	1	1	8
1	4 ²	2	2	1	15 ²
2	—	2	—	3	13
1	7 ¹	6	5	5	39 ¹
43	37 ⁶	31 ²	27 ¹	35 ¹	279 ¹²
4	2 ¹	2	4	1	16 ¹
25	29 ⁵	18	21 ¹	34	205 ⁶
9	4	4	—	—	27 ¹
1	1	—	1	—	6
4	1	6	1	0 ¹	24 ¹
—	—	1	—	—	1
—	—	0 ²	—	—	0 ³
43	37 ⁶	31 ²	27 ¹	35 ¹	279 ¹²
8	3	5	5	—	49
1	—	2	—	—	3
8	3	6	5	—	43
—	—	1	—	—	8
1	—	—	—	—	1
4 ¹	2	3 ¹	—	—	15 ²
31 ¹	34 ²	24	34	—	205 ⁷
4	1	1	2	—	25
2	—	—	—	—	10
1	—	—	—	—	1
42 ²	37 ²	28 ¹	36	—	256 ⁹
7	9	9	10	10	111
12	21*	10*	11	8	92
37	29	27	17	25	185
31	23	24 [†]	17	28	201
105	135	135	150	150	1665
180	315	150	165	120	1380
285	450	285	315	270	3015

†) Jeden uczeń publiczny, przeszedłszy na prywatystę, utracił uwolnienie; lecz nie uiścił opłaty szkolnej, ponieważ egzaminu nie składał.

					K l a s a			
					I.		II.	
					a	b	a	b
Taksy wstępne wynosiły	—	—	56·70	58·80	10·50	2·10		
Datki na zbiory naukowe	—	—	33—	32—	30	28		
Taksy za duplikaty świadectw szk.	—	—	3—	3—	2	2		
Razem	—	—	92·70	93·80	42·50	32·10		
Nadzwyczajna dotacya W. Minist. W. i O.	—	—	—	—	—	—		
Razem	—	—	—	—	—	—		
10. Uczęszczanie na naukę przedmiotów nadobowiązkowych.								
Kaligrafia	—	—	8	17	3	6		
Rysunki	—	—	9	11	8	7		
Gimnastyka	—	—	25	17	18	20		
Śpiew	—	—	9	6	8	9		
Historya kraju rodzinnego	—	—	—	—	—	—		
Muzyka	—	—	1	—	2	1		
11. Stypendya.								
Liczba stypendystów	—	—	—	—	1	1		
Kwota ogólna stypendyów	—	—	—	—	300	157·50		

K l a s a					Razem
III.	IV.	V.	VI.	VII.	
4:20	23:10	6:30	6:30	10:50	178:50
46	45	37	29	37	317
1	3	—	—	—	14
51:20	71:10	43:30	35:30	47:50	509:50
—	—	—	—	—	1000
—	—	—	—	—	1509:50
—	—	—	—	—	34
15	11	8	4	2	75
34	28	21	19	24	206
10	5	11	9	11	78
43	37	—	27	35	142
4	3	6	6	6	29
—	2	1	1	—	6
—	200	157:50	105	—	920 zł.

VII. Fundusz zapomogi ubogich uczniów.

Majątek zarodowy z końcem roku szkolnego 1889/90 wynosił 1776 zł. W roku 1890/91 udzielono zapomogi na lekarstwa i ubranie 52 uczniom w łącznej kwocie 38 zł. 8 ct. i powiększono o 74 zł. kapitał zarodowy, który obecnie wynosi 1850 zł. Pozostałość kasowa majątku obrotowego wynosi 4 zł. 42 ct.

Do tak pomyslnego pomnożenia tego funduszu przyczyniły się odsetki od kapitału i dobrowolne datki, które złożyli:

Wny Żuławski Kazimierz, wł. d.	—	—	1	zł.	
Uczniowie IV. klasy (rabat od zakupionych zeszytów)	—	—	—	"	58 ct.
Wny Tota Ludwik, profesor,	—	—	2	zł.	—
" Wójcik Stanisław	—	—	5	"	—
Wna Minkusiewiczowa z Dukli	—	—	1	"	—
Wny ks. Rosner Jan	—	—	1	"	—
" ks. Scisło Jan	—	—	2	"	—
" ks. Wnęgowicz Jan	—	—	1	"	—
" Schanzer Psachie	—	—	1	"	—
" Dresner	—	—	1	"	—

Dyrekeya miejskiej Kasy oszczędności kwotą 45 zł. przysłała w pomoc 5 ubogim uczniom I. klasy w uiszczeniu opłaty szkolnej.

Na odzież dla biednych uczniów złożył Wny Scheurich Henryk 5 zł., na tensam cel Dyrekeya miejskiej Kasy oszczędności ofiarowała 20 zł.

Dr. Lewandowski, dr. Górski i dr. Oświecimski udzielali uczniom bezpłatnie pomocy lekarskiej.

Wszystkim wymienionym Dobrodziejom zakładu składa Dyrekeya w imieniu młodzieży szkolnej najszczerze podziękowanie.

VIII. Pomnożenie zbiorów naukowych.

A. B I B L I O T E K A.

a) Biblioteka nauczycielska.

W roku 1890/91 kupiono następujące dzieła: Mowy Demostenesa, Homera Iliada i Odysea w wyd. Dindorfa. Demosthenes, Die Kranzrede v. Fox. — Lauer J. Fr., Geschichte der homerischen Poesie. Retzlaff O., Versehule zu Homer. Cwikliński L., Homer i Homerycy. Herodoti Historiarum libri. Ed. Dietsch-Kallenberg. — Tragedye Eurypidesa w przekładzie Węclewskiego. Dzieła Platona w tłumaczeniu St. Siedleckiego. Tragedye Sofoklesa w przekładzie Węclewskiego i Kaszewskiego. Sofoklesa Antyгона w przekładzie Czubka. Sophoclis Tragoediae. Ed. Schubert. Xenophons Anabasis v. Rehdantz. Xenphons Cyropädie v. Hertlein. Xenophons Memorabilien v. Weissenborn. Koch L., Xenophonsätze zur Einübung der griechischen Syntax. Ogórek J., Sokrates im Verhältnis zu seiner Zeit. Delbrück, Einleitung in das Sprachstudium. Verlikowski Fr., Życie... Greków i Rzymian. Guhl-Koner, Das Leben der Griechen und Römer. Müller, Handbuch der klassischen Alterthumswissenschaft. (Wyszło

dotychczas tomy). Ciceronis: Scripta omnia, rec. Mueller-Klotz. De officiis v. O. Heine, De natura Deorum v. Schoemann; Tusculanarum disputationum libri v. O. Heine; Cato m. v. Sommerbrodt; Orator, Partitiones oratoriae, Brutus, De oratore v. Piderit; Rede: Gegen Verres, für Milo, für Archias, für Marcellus, für Ligarius, für Deiotarus, über das Imperium des Cn. Pompeius v. Richter-Eberhard; für Murena v. Koch-Landgraf, für Cn. Plancius v. Köpke-Landgraf; für Sex. Roscius v. Richter-Fleckeisen; für P. Sulla v. Richter-Landgraf. Cyncerona Mowy, Pisma krasomowcze, polityczne i filozoficzne w przekładzie Rykaczewskiego. — Horatius v. Schütz. Horatii Carmina, rec. L. Mueller. Gebhardi W., Ein aesthetischer Kommentar zu den lyrischen Dichtungen des Horaz. Oesterlein T., Komik und Humor bei Horaz. Livi Ab urbe c. libri, rec. Weissenborn., — erkl. v. Weissenborn. Liwiusza Dzieje rzymskie w przekładzie J. M. Ossolińskiego. Kleist H., Die Phrasologie des Nepos und Caesar. Lupus B., Der Sprachgebrauch des Corn. Nepos. — P. Ovidius Naso ex rec. Merkelii. — C. Sallusti Crispi: Bellum Iugurthinum rec. Scheindler; Catilina, Iugurtha. Histor. rec. Jordan; De coniuratione Catilinae et de bello Iugurthino v. Jacobs-Wirz. Sallustynsa Dzieła w przekładzie Habury. Schulz P., De archaismis Sallustianis. Taciti Historiarum libri v. Wolf; Das Leben des Agricola v. Draeger; Dialogus v. Andresen. Vergili Opera, ed. Forbiger. Wirgiliusza Eneida tłumaczona przez Dmochowskiego. Bartoszewicza J. Pisma. Chmielowskiego A. Mickiewicz, J. I., Kraszewski, Nasi powieściopisarze; Kobiety Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego. Debicki L., Puławy. Drużbačka E., Poezye. Fredro J. A., Komedye. Garczynski St., Poezye. Gaszyński Konst., Poezye. Gawiński, Poezye. Gorecki A., Pisma. Książnin Fr. D., Dzieła. Kollątaj H., Stan oświecenia w Polsce. Kondratowicz L., Wybór poezyj. Kopeczyński O., Gramatyka języka polskiego. Koźmian K., Pamiętniki, Kremer J., Pisma. Kraszewski, Powieści historyczne, z których stósowne wydzielono do biblioteki uczniów. Kubala L., Jerzy Ossoliński. Lenartowicz T., Wybór poezyj. Mazanowski M., Żywot i utwory A. Malczewskiego. Morsztyn Zb., Poezye. Niemcewicz, Dzieła. Opaliński, Satyry. Osiński L., Dzieła. Romanowski M., Poezye. Sniadecki J., Dzieła. Szajnocha K., Dwa lata dziejów naszych. Tarnowski St., Studya do historyi literatury polskiej. Jan Kochanowski. — Tretiak J., Historia wojny chocimskiej; Ślady wpływu Mickiewicza w poezyi Puszkina. Węgierski K., Pisma wierszem i prozą. Węzyk Fr., Poezye. Lukes J., Militärischer Maria Theresien-Orden. Kiepert H., Orbis terrarum antiqui tabula geographica; Italia antiqua. — Wandkarte des deutschen Reichs. Kiepert R., Balkan Halbinsel. Kozenn-Janota, Mapa ścienna Europy. Gretsche-Bornemaßn, Jahrbuch der Erfindungen 1890. — Heumann, Anleitung zum Experimentiren. Marenzeller, Normalien. II. Theil. — Ziemia T., Psychologia. Modele drutowe do rysunków. Graczy, Hilfsbüchlein zur Einführung der Jugendspiele. Czubski J., Wiązanka pieśni polskich. Elsner, Msza na 3 głosy męskie lub męszane z tow. org. — Kurpiński, Pieśni do Mszy świętej. Zientarski, Msza święta na jeden lub 4 głosy męszane z organem. Słowa Syrokomli.

Kosmos 1891. Kwartalnik historyczny. Przegląd pedagogiczny. Przewodnik bibliograficzny, gimnastyczny i higieniczny. Bursian Müller, Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Alterthumswissenschaft. Die österreichisch-ung. Monarchie in Wort und Bild. Mittheilungen der k. k. geogr. Gesellschaft in Wien. Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Ministeriums f. C. und U. — Zeitschrift für die oesterr. Gymnasien. Zeitschrift für deutsche Philologie.

Darowali: W. Minist. W. i O.: Archaeologisch-epigraphische Mittheilungen. 2 roczniki. Rada Szk. kr.: Rotter J., Metodyczne wzory rysunkowe. Sprawozdanie c. k. Rady szk. kr. o stanie szkół średnich galicyjskich w r. 1888-1890. Akademia umiejętności w Krakowie: Acta historica res gestas Poloniae illustrantia. 11 t. — Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce. 6 t. — Atlas geologiczny z tekstem. Biblioteka pisarzy polskich. 15 t. — Blanqui A.—Forster, Zaręsy ekonomii politycznej. Chądziński, Historyczno-statystyczne opisy miast starożytnych w ziemi sandomierskiej leżących. Tom pierwszy. — Choynacki, Psychologia empiryczna i logika. — Corpus poetarum. 2 t. — Franke, Jan Brożek. Helcel, Dawne prawo prywatne polskie. Kluczycki, Pamiętki polskie w Wiedniu i jego okolicach. Kotula, Rozmieszczenie roślin naczyniowych w Tatrach. Kowalczyk, O sposobach wyznaczenia biegu ciał niebieskich. Łępkowski, Monumenta epigraphica Cracoviensia. 1 t. — Malinowski, Modlitwy Wacława. Monumenta medii aevi historica res gestas Poloniae illustrantia. 12 t. — Monumenta Poloniae historica. 2 t. — Niedowiarstwo zdrowym rozumem pokonane przez króla filozofa. Ossowski, Zabytki przedhistoryczne ziem polskich. Pamiętnik piętnastoletniej działalności Akademii umiejętności w Krakowie. Pamiętnik Wydziału matematyczno-przyrodniczego. 6 t. Pawlicki, Historia filozofii greckiej. Piekosiński, O dynastycznym szlachte pochodzeniu. Rocznik zarządu. 8 t. — Rozprawy Wydziału filozoficznego 1 t. — Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego 10 t. — Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego. 21 t. — Sadowski, Wykaz zabytków przedhistorycznych na ziemiach polskich. Scriptorum rerum polonicarum. 4 t. — Semkowicz, Krytyczny rozbiór dziejów polskich J. Długosza. Siarczyński, Opis powiatu radomskiego. Słowackiego Ojciec zadźmionych w niem. tł. Stahlbergera. Śniadecki Jan, Trygonometrya kulista. Śniadecki Jędrzej, Początki chemii. Sprawozdanie komisji fizyograficznej. 16 t. — Sprawozdanie komisji do badania sztuki w Polsce. 4 t. — Starodawne prawa polskiego pomniki. 9 t. — Taczanowski, Ptaki krajowe. 2 t. — Tarnowski, Pisarze polityczni XVI. wieku. Trentowski, Stosunek filozofii do cybernetyki. Volumina legum, 1 t. — Walewski, Historia wyzwolenia Polski. 2 t. — Walewski, Dzieje bezkrólewia po skonie Jana III. 1 t. — Wisłocki, Katalog rękopisów biblioteki uniwersytetu Jagiellońskiego. Wystawa archeologiczna krakowska. Zakrzewski, Po ucieczce Henryka. Zarański, Geograficzne imiona słowiańskie. — Zbiór wiadomości do antropologii krajowej. 4 t. — Żebrawski, Teofila kapłana i zakonnika o sztukach rozmaitych ksiąg troje. Żebrawski, Słownik wyrazów technicznych tyjących się budownictwa. — X. Wąsikiewicz: Leśniak, Moralna. Jean Paul, Levana. Saint-Pierre, Paul und Virginie. Goethe, Faust. — Prof. Bryl: Ks. Eustachego Sanguszki Pamiętnik. — Autorowie i nakładcy: Benko J., Das Datum auf den Philippinen. Nepotis liber . . , ed. Fr. Patocka. Petelenz, Deutsche Grammatik. Schenkla Cwiczenia greckie w zastosowaniu Lewickiego i Paryłaka. Pedagogika Mickiewiczowska. Św. p. Hozard Ferdynand: Grotter, W dolinie łez, Polonia, Lituania, - Warszawa. — Szalay, Album szcawnickie. — Ognisko z r. 1875. Portret Najjaśniejszego Pana. Portret Dwernickiego. — Dr. Serafiński: Kazanie X. Skargi, miedzioryt z obrazu J. Matejki.

b) Biblioteka uczniów.

Kupiono: Czerniecki, Seume. Fredry A. Dzieła (stosowne). Gaszyński, Pisma prozaiczne. Hołowiński, Legendy. Kollataj, O ustanowieniu i upadku konstytucyi 3. maja. Korzeniowski, Dzieła (stosowne). Koźmian St., Czarniecki, - Ziemiaństwo polskie. Krasiński, Pisma. Kraszewski, Powieści historyczne (stosowne). Odyniec, Listy z podróży, — Wspomnienia z przeszłości. Potocki, Wojna chocimska. Rzewuski, Pisma (stosowne). Szujski, Dzieła. Witwicki, Wieczory pielgrzymy. Ziemia, Młodość Mickiewicza.

Boissier-Doehler, Cicero und seine Freunde. Delorme-Doehler, Caesar und seine Zeitgenossen. Malczewski-Weisz, Maria. Mickiewicz, Die Sonette. Deutsch von Peter Cornelius. — Mickiewicz-Weisz, Balladen und Romanzen. Stanley-Wobeser, Im dunkelsten Afrika. Stoll, Bilder aus dem altgriechischen Leben, — Bilder aus dem altrömischen Leben. Zaleski-Zipper, Die heilige Familie.

c) Biblioteka książek szkolnych dla ubogich uczniów.

Do biblioteki tej przybyło a) przez kupno 74 książek i 3 atlasy, b) z darowizny od Wydawnictwa Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych, od profesora Skupniewicza, od Tempskyego i od uczniów 38 książek.

Na pomnożenie biblioteki książek szkolnych złożyli na ręce dyrektora:

Rada powiatowa bocheńska	—	—	—	—	65 zł.
" " brzeska	—	—	—	—	50 "
Wny Dr. Juliusz Kleeberg, c. k. starosta	—	—	—	—	5 "
" Trzeciak Henryk, wł. d.	—	—	—	—	5 "
" X. Kamski	—	—	—	—	1 "
" Schanecr	—	—	—	—	— " 50 ct.
Profesorzy i uczniowie do puszeki po egzorcie	—	—	—	—	25 " 96 "
Pozostałość kasowa z r. 1889/90	—	—	—	—	62 " 29 "
					<u>Razem 214 zł. 75 ct.</u>
Na zakupienie i oprawę książek wydano	—	—	—	—	125 " 31 "

Pozostaje na rok 1891/92 przewyżka wynikła z datków, złożonych w czerwcu b. r. — — — — 89 zł. 44 ct.

Dzięki ofiarności i życzliwości, jaką od trzech lat zakład tutejszy otaczają władze autonomiczne, tudzież miejscowa i okoliczna publiczność, biblioteka ta w krótkim czasie tak wzrosła, że obecnie ma 304 książek, między którymi poważnie miejsce zajmują słowniki łacińskie Koncewicza i greckie Węlewskiego.

Dyrekcya składając niniejsze sprawozdanie, poczytuje sobie za miły obowiązek wyrazić laskawym Dobrodziejom ubogiej młodzieży serdeczne podziękowanie.

B. Gabinet przyrodniczy.

Kupiono następujące modele botaniczne: Brassica Napus, Conium maculatum, Atropa Belladonna, Lilium Martagon, Iris germanica, Beta vulgaris.

C. Do gabinetu fizykalnego

przybyły potrzebne ekemikalia i następujące przyrządy: Stalowa sztaba do okazania wpływu magnetyzmu ziemi, dwa wielkie magnesy z kotwicznymi, bateria magnetyczna, deklinatoryum i inklinatoryum z 1 kołem z podziałką, laska szklanna do okazania, że metale przez tarcie stają się elektrycznymi; wahadełka elektryczne z podstawką, kołowrotek elektryczny, pionowa tablica Franklina do rozkładania, ostro zakończone ciało do okazania pęków świetlnych, elektryczny papieropusz, elektryczne figury, deszcz elektryczny, elektryczny taniec lalek, młotek elektryczny, motyl elektryczny, pająk elektryczny, pistolet elektryczny, laska Aarona, tablica błyskawiczna, stożek muślinowy Faradaya, kula metalowa z półkulami, waga skręcenia Coulomba, Ampera podstawka do fundamentalnych doświadczeń z elektrodynamiki z 2 stalymi przewodnikami, waga chemiczna, retorta z gliny ogniotrwącej. Prócz tego kupiono dwie szafy i dano do naprawy wszystkie przyrządy, do tego roku popsute.

IX. Kronika zakładu.

W skutek stopniowego rozszerzania tutejszego gimnazjum na zupełne ośmioklasowe otworzono z początkiem roku szk. 1890/91 klasę siódmą.

Ponieważ według Arystotelesa muzyka jest nader skutecznym środkiem pedagogicznym, ponieważ nad nią według Platona nie ma lepszego czynnika do wzbudzenia w sercu młodzieży zamięłomania ku wszystkiemu, co dobre, szlachetne i cnotliwe, ponieważ według Pola łagodzi ona umysły ludzkie i wielce się przykłada do uobyczajania całych narodów: dlatego wprowadzono w tutejszym zakładzie naukę tej jedynj z najstarszych sztuk, którą pielegnowały wszystkie narody i najznakomitsi myśliciele ludzkości wielbili od najdawniejszych czasów.

Dzięki gorącemu poparciu tój sprawy ze strony tutejszego c. k. starosty dra Juliusza Kleeberga, kupiono instrumentów muzycznych za 252 zł. 29 ct., złożonych z dobrowolnych datków, które ku wiecznej pamięci zapisane są w „Książce założycieli orkiestry gimnazyalnej.“

W dniu 13. grudnia 1890 wystąpiła orkiestra gimnazyalna na wieczorku, który się w gmachu szkolnym odbył ku uczeniu Adama Mickiewicza, i odegrała uwerturę „Straż królowej“ Godefroya, tudzież mazurki z „Chłopów arystokratów.“

Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa rozporządzeniem z dnia 18. sierpnia 1890 l. 13142 przeniosła zastępcę nauczyciela Jana Nowaka z tutejszego zakładu do c. k. gimnazjum w Rzeszowie, a na jego miejsce zamianowała zastępcą nauczyciela Jana Koczwarę.

J. E. Pan Minister wyznał i oświecenia rozporządzeniem z dnia 26. czerwca 1890 l. 10601 zamianował rzeczywistymi nauczycielami w tutejszym zakładzie zastępcę nauczyciela w gimnazjum św. Jacka w Krakowie Wawrzyńca Waškowskiego i zastępcę nauczyciela w gimnazjum w Kołomyi Juliana Kozinińskiego.

J. E. P. Minister w. i o. rozp. z dnia 24. listopada 1890 l. 21276 zamianował nauczyciela Szymona Matusiaka inspektorem szkół ludowych w bocheńskim i brzeskim okręgu szkolnym.

W. Rada szk. kr. rozp. z dnia 9. stycznia 1891 l. 440 zamianowała Artura Passendorfera zastępcą nauczyciela w tutejszym zakładzie.

Dzień 4. października, jako dzień Imienin Najjaśniejszego Pana, i dzień 19. listopada, jako dzień Imienia Najjaśniejszej Pani, obchodził zakład uroczystym nabożeństwem.

Dnia 4. maja wzięła udział młodzież gimnazjalna z gronem nauczycielskiem w nabożeństwie żałobném, odprawioném za spokój duszy ś. p. Najjaśniejszej Cesarzowej Maryi Anny, a d. 27. czerwca w nabożeństwie, odprawioném za spokój duszy ś. p. Najjaśniejszego Cesarza Ferdynanda.

W ciągu roku szkolnego młodzież katolicka przystępowała trzy razy do spowiedzi i komunii świętej, przy końcu zaś roku przystępowała do sakramentu bierzmowania.

X. Franciszek Lipiński, miejscowy dziekan i delegat biskupi dla nadzorowania nauki religii w tutejszym zakładzie, przysłuchiwał się nauce religii dn. 15. i 16. grudnia 1890 w kl. I. a i b, IV., dn. 19. stycznia 1891 w kl. VII.; na egzorcie wyższego gimnazjum był w dniu 8. marca.

W dniu 27. czerwca zaszczycił zakład swą obecnością Najprzewielebniejszy X. Biskup Ignacy Łobos. Przyjęty u bramy gmachu szkolnego przez dyrektora i grono nauczycielskie, w sali egzortacyjnej powitany przez młodzież szkolną stósowną pieśnią, odśpiewaną przy wtórze muzyki gimnazjalnej, i mową Bystrzyckiego, ucznia VII. klasy, przemówił w słowach wzniósłych do młodzieży. Zachęcając do religijności, do sumiennego wypełniania obowiązków i do wytrwałości, w rzewnych i rozczulających słowach przedstawił troskliwość rodziców o dzieci i nieustanne czuwanie nad nimi matek, tudzież przestrzegał uczniów, aby nie ulegali strasznyemu wpływowi, jakie źli ludzie chcą wywierać na młodzież ku jej zgubie. Po tej budującej przemowie, która głęboko utkwiała w sercach słuchaczy i obfity plon wyda, Najprzewielebniejszy Arcypasterz uroczystość pobłogosławił młodzież i grono nauczycielskie, a dyrektor serdeczne za to złożył podziękowanie.

Oby nigdy nie brakło błogosławieństwa bożego temu zakładowi! Oby przy błogosławieństwie bożem ziściły się nadzieje, jakie w nim Wysockie Władze i kraj pokładają!

Rok szkolny zakończono d. 28. czerwca uroczystym nabożeństwem i rozdaniem świadectw.

X. Edukacya fizyczna.

Zakład tutejszy w myśl reskryptu J. E. Pana Ministra w. i o. z d. 15. września 1890 l. 19097 i Rady szk. kr. z d. 17. października 1890 l. 17498 w ciągu całego roku dążył do tego, żeby harmonijnie rozwój umysłowy szedł w parze z rozwojem fizycznym młodzieży, gdyż „nierozdzielny idąc związek,“ powiedziała Komisya edukacyi narodowej, „edukacya moralna z edukacyą fizyczną, będą zdolne dać społeczności cnotliwego człowieka, ojezyźnie dobrego obywatela.“ W tym celu obok gimnastyki, na którą 74% uczniów uczęszczało, odbywali uczniowie porą letnią w towarzystwie nauczyciela gimnastyki lub gospodarzy klas wycieczki bądź do pięknych i zdrowych miejsc w okolicy, bądź do Raby dla kąpieli.

W porze zimowej za zezwoleniem tutejszego Magistatu staw miejski, utrzymywany przez Dyrekcyą w odpowiednim stanie, służył wyłącznie młodzieży szkolnej do ślizgawki.

W godzinach wolnych od nauki bawili się uczniowie w ciągu roku szkolnego na obszerném podwórzu, na którym są przyrządy gimnastyczne i ogródki uczniów.

Zakład i nad tém czuwał, żeby mieszkania uczniów jak najzdrowsze były. W tym celu pouczano uczniów przy nadarzającej się sposobności, jak mogą niejedno usunąć, eoby ich zdrowiu szkodzić mogło. Dyrekcyja bezwzględnie i skutecznie wystąpiła przeciw sypianiu dwóch uczniów w jednem łóżku.

Ponieważ w fizycznem wychowaniu młodzieży rodzice wiele zdziałać mogą, przeto z powodu nadchodzących wakacyj Dyrekcyja do nich się odzywa słowami Komisji edukacyi narodowej: „Podczas wakacyj ćwiczenia sił, gry, rozrywki, cały czas zabierać powinny, miarkując wszystko roztropnością przez wzgląd okoliczności wieku, równych lub nierównych sił dzieci, zdrowia, przeszłego wychowania etc.“

XI. Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

Według rozporządzenia W. e. k. Rady szk. kr. z d. 26. kwietnia 1890 l. 6595 zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do kl. I. szkół średnich jest następujący:

a) Z religii: Wiadomości, których według terażniejszego rozkładu nauki nabyć powinien uczeń w pierwszych czterech latach obowiązkowej nauki szkolnej w szkołach czteroklasowych.

b) Z języka wykładowego: Czytanie płynne i wyraziste, objaśnianie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli, opowiadanie treści większymi ustępami; znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego rozszerzonego i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom, z uwzględnieniem głównych zasad interpunkcyi.

c) Z języka niemieckiego: Czytanie płynne i zrozumiałe; znajomość odmiany rodzajników, rzeczowników, przymiotników i zaimeków (osobistych, dzierżawczych, wskazujących i względnych), odmiana słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej, tudzież odmiana najzwyczajszych czasowników mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych; poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść przed podyktowaniem poda się uczniom w języku wykładowym.

d) Z rachunków: Pisanie liczb do miliona włącznie; biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitymi, pewność w tabliczce mnożenia, znajomość ważniejszych miar metrycznych.

W. Rada szk. kr. rozp. z d. 18. list. 1890 l. 19454 obwieszcza, że repetenci pierwszej klasy, którzy wskutek niekorzystnego ogólnego postępu w nauce klasę tę musieli powtarzać, nie mogą uzyskać w I. półr. uwolnienia od opłaty szkolnej.

Dobrowolni repetenci I. klasy, którzy w poprzednim roku szkolnym mieli uwolnienie od opłaty szkolnej, mogą je zatrzymać pod warunkiem, jeżeli stosunki majątkowe tych uczniów, a względnie osób do utrzymania ich obowiązanych, nie zmieniły się o tyle na dobre, iżby miały powodować utratę uwolnienia.

Dobrowolni repetenci, którzy w poprzednim roku szkolnym nie mieli uwolnienia od opłaty szkolnej, mogą je uzyskać już w I. półroczu I. klasy, a względnie korzystać z ulg w odnośnem rozporządzeniu ministerjalnem przyznanych.

Klasyfikacya uczniów za drugie półrocze 1890 91.

Klasa I. A.

Stopień pierwszy:

Bill Edmund,
Bogacz Józef,
Cieślik Franciszek,
Jacaszek Maciej,
Kasprzyk Jan,
Kołpak Tomasz,
Kutyba Józef,
Matus Wojciech,
Mucha Wojciech,
Odrobina Eustachy,
Reczyński Jan,

Rybicki Władysław,
Sierawski Jan,
Sikorski Rafał,
Styczeń Piotr,
Tymka Stanisław,
Wójcik Józef,
Wróbel Stanisław,
Zelek Józef.

Stopień drugi otrzymało 3 uczn.
" trzeci " 2 "
Do egz. poprawczego przezn 3 "

Klasa I. B.

Stopień celujący:

Łanocha Jan.

Stopień pierwszy:

Bieleński Franciszek,
Bielczyk Ludwik,
Brzeski Włodzimierz,
Bursztyn Tadeusz,
Elterlein Stanisław,
Elterlein Zdzisław,
Fried Michał,
Gałowski Władysław,
Kaczmarczyk Józef,

Kolarz Franciszek,
Łodyga Józef,
Przepolski Ludwik,
Strzałka Michał,
Walas Jan,
Wimmer Karol,
Wydro Franciszek,
Żuławski Zygmunt.

Stopień drugi otrzymało 2 uczn.
" trzeci otrzymał 1 "
Do egz. poprawczego przezn. 4 "

Klasa II. A.

Stopień pierwszy:

Calka Alojzy,
Dresner Izrael,
Dydyński Piotr,
Grotowski Stanisław,
Hopczeńko Roman,
Koczwarą Józef,
Kozik Antoni,
Melanowski Ignacy,
Neusser Władysław,
Pileh Jan,
Piś Andrzej,

Piwowski Andrzej,
Rokosz Piotr,
Schmid Hubert,
Szarek Antoni,
Telesnitzki Kamil,
Tenczyn Henryk,
Zdebski Marcin,
Zimmerman Maurycy,
Zimmerman Juda.

Stopień drugi otrzymało 4¹ uczn.

Do egz. poprawcz. przegn. 3 „

Klasa II. B.

Stopień celujący:

Giebułtowski Kazimierz,
Mostowski Stanisław.

Stopień pierwszy:

Banach Franciszek,
Bardel Jan,
Cudek Jan,
Flasiński Stanisław,
Gabriel Bolesław,
Gajdecki Stanisław,
Janiczek Otton,
Jonak Sebastyan,
Kiernik Władysław,

Koczyński Bolesław,
Kuc Michał,
Kuc Zdzisław,
Lewandowski Stanisław,
Madej Franciszek,
Matuszewski Bronisław,
Michałowski Eugeniusz,
Płaczek Alexander,
Szeferzyk Michał,
Szkłarż Feliks,
Waliczek Alfred,
Wetscherek Gustaw,
Włodek Ignacy.

Stopień drugi otrzymał 1 uczn.

Do egz. poprawcz. przegn. 2 „

Klasa III.

Stopień celujący:

Cisoń Władysław,
Piszczkiewicz Szymon,
Sierosławski Jan,
Żukiewicz Czesław.

Stopień pierwszy:

Bauman Jan,
Chrobak Stanisław,
Długosz Alfred,
Dybeżak Jan,
Erhard Antoni,
Federgrün Mojżesz,
Gdowski Jan,
Gerz Stefan,
Gibała Jan,
Grodzicki Władysław,
Jaśkowiec Jan,

Łasiński Edmund,
Marciniński Franciszek,
Markiewicz Franciszek,
Minkusiewicz Roman,
Niewolak Franciszek,
Popper Leon,
Schanzer Artur,
Schindler Wiktor,
Smoluchowski Stanisław,
Sosnowski Kazimierz,
Szafraniec Józef,
Wrona Walenty,
Wyrwa Jakób,
Zechenter Adam.

Stopień drugi otrzymało 9 uczn.

„ trzeci otrzymał 1 „

Do egz. poprawcz. przegn. 4 „

Klasa IV.

Stopień celujący:

Dulian Jan,
Skulicz Stanisław,
Trzeciak Roman (pr.).

Stopień pierwszy:

Baczkowski Marcin,
Bajda Jędrzej,
Brzeski Roman,
Bujak Lucyan,
Bursztyn Stanisław (pr.),
Glista Franciszek (pr.),
Góral Józef,
Gmitrzak Zygmunt,
Grabkowski Bronisław (pr.),
Hostynek Włodzimierz,
Kapturkiewicz Wincenty,
Kiernik Eugeniusz,
Kordecki Antoni (pr.),
Kordecki Jan,
Kosturkiewicz Władysław,
Kowanec Marcin,

Lopata Stanisław,
Moneta Józef,
Musiał Franciszek,
Nowak Józef,
Ptaśnik Jan,
Skulski Maksymilian,
Smetana Jan,
Sroka Józef,
Stohandel Stanisław,
Stoszko Korneliusz,
Szydłowski Michał,
Stahl Stanisław (pr.),
Tobiarczyk Józef,
Turchalski Józef,
Wojciechowski Kazimierz,
Wink Stanisław,
Wieselmann Józef,
Zięba Wincenty.

Stopień drugi otrzymało 4 uczn.

„ trzeci otrzymał 1 „

Do egz. poprawcz. przezn. 1 „

Klasa V.

Stopień celujący:

Arvay Wiktor,
Wachsman Izidor.

Stopień pierwszy:

Bzdyl Michał,
Gólski Stanisław,
Kaczmarczyk Jan,
Koterbski Józef,
Michnik Antoni,
Mormola Jan,
Nieć Michał,
Orzel Józef,

Polek Jędrzej,
Rynczarski Jan,
Skoczylas Stanisław,
Stiasny Aleksander,
Swigost Michał,
Tenczyn Jan,
Terczyński Władysław,
Twardowski Jan,
Walencinowicz Adolf,
Zachara Jan.

Stopień drugi otrzymało 4 uczn.

Do egz. poprawcz. przezn. 6 „

„ „ uzupełniającego „ 1 „

Klasa VI.

Stopień celujący :

Krzysiak Jan,
Lewandowski Zygmunt,
Rasiński Władysław,
Zaczek Piotr.

Stopień pierwszy :

Chrzanowicz Franciszek,
Gabryel Henryk,
Gatty Stanisław,
Goyski Stefan,
Hiolski Wacław,
Krvstek Franciszek,
Lichtenstein Józef,
Markiewicz Idzi,
Mikosz Jan,

Musiał Stanisław,
Nicé Władysław,
Paczyński Michał,
Papeć Edward,
Sarna Piotr,
Sulma Paweł,
Sypek Roman,
Szczepański Wojciech,
Turek Władysław,
Urbański Jakób,
Woźniczka Wojciech,
Wójtowicz Wojciech,
Dembowski Franciszek (pr.).

Stopień trzeci otrzymał 1 uczn.

Do egz. poprawcz. przezn. 1 „

Klasa VII.

Stopień celujący :

Gnoiński Michał.

Stopień pierwszy :

Bajorek Józef,
Broder Izydor,
Brzeski Jan,
Budyś Michał,
Bujak Józef,
Bystrzycki Jan,
Chodacki Ludwik,
Durbacz Józef,
Gerzabek Bolesław,
Golonka Józef,
Góra Karol,
Gurgul Marcei,
Hebda Karol,
Jachna Jan,
Kalinowski Władysław,

Kotfis Błażej,
Łopata Andrzej,
Nebenzahl Izydor,
Neusser Antoni,
Nowak Józef,
Nowak Stanisław,
Olszowy Józef,
Ostrowski Maryan,
Osuchowski Ludwik,
Piekarczyk Franciszek,
Romański Leon,
Stokłosa Stanisław,
Szczudło Stanisław,
Tatara Ludwik,
Tenczyn Emil,
Wachnianin Mikołaj,
Wawrowski Józef,
Wilkowicz Józef,
Wysocki Antoni.

Do egz. poprawcz. przezn. 1 uczn. pr.

Do rodziców i opiekunów.

Rok szkolny 1891/92 rozpocznie się nabożeństwem dnia 3. września 1891. r.

Wpisy uczniów do ośmiu klas gimnazjal. na rok szkolny 1891/92 odbywać się będą w trzech ostatnich dniach sierpnia. Późniejsze zgłoszenie się do zapisu tylko w razie ważnych powodów może być uwzględnione.

Uczniowie mają do wpisów zgłaszać się osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów i mają przedłożyć świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i wypełnioną kartę wpisową.

Uczniowie, nowo do zakładu wstępujący, mają przedłożyć:

- a) metrykę chrztu lub urodzenia, bez której żadnego ucznia nie można przyjąć do zakładu,
- b) świadectwo szkolne tego zakładu, do którego przedtem uczęszcza-
li, z potwierdzeniem Dyrekcyi, że mogą przejść bez przeszkody
do innego zakładu. W razie przerwy w uczęszczaniu do szkoły
mają nadto przedłożyć świadectwo moralności.

Przy wpisie mają zapłacić takse wstępną w kwocie 2 zł. 10 ct.—

Każdy uczeń ma przy wpisie złożyć 1 zł. na zbiory naukowe zakładu.

Oplatę szkolną, która na jedno półrocze wynosi 15 zł., złożyć mają uczniowie w ciągu pierwszych sześciu tygodni każdego półrocza. Uczniowie klasy 1. złożyć ją mogą za 1. półrocze w ciągu trzech pierwszych miesięcy.

Egzamina wstępne do klasy I. można składać w dwóch terminach. Pierwszy z tych terminów przypada na dzień 30. czerwca, w razie potrzeby na 1. lipca; drugi przypada na dzień 1. i 2., w razie potrzeby także na 3. września.

W każdym z tych terminów rozstrzyga się o przyjęciu lub nieprzyjęciu ucznia do klasy I. stanowczo, a powtórzenia wstępnego egzaminu ani w tutejszym ani w innym zakładzie dopuścić nie można.

Egzamina poprawcze i uzupełniające odbywać się będą w dniach 31. sierpnia, 1. i 2. września od godziny 8. zrana, egzamina wstępne od kl. II. do VIII. należy składać d. 4. września.

Ponieważ częste porozumiewanie się szkoły z rodzicami i nadzorem domowym jest rzeczą bardzo pożądaną, dlatego w każdą niedzielę po dniu 1. i 15. miesiąca po nabożeństwie szkolnem znajdować się będzie dyrektor i profesorowie w sali konferencyjnej dla udzielania rodzicom i nadzorcom domowym wiadomości o postępie w nauce i prowadzeniu się uczniów.

Uczniom wolno mieszkać tylko tam, gdzie Dyrekcya pozwoli. Z tego powodu umieszczenie uczniów z początkiem roku powinno być warunkowo zastrzeżone ze strony rodziców i opiekunów.

Michał Żułkiewicz,

Dyrektor.

